កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយដំណឹងខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ

ឆ្នាំទី ៣២ លេខ ៥ ខែឧសភា

ព.ស. ២៥០៣ គ.ស. ១៩៦០

ភ្នំពេញ

កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ

បេញរាល់ខែពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ផ្នែកសាសនា — បញ្ជីរឿង — ទំព័រ

- ពុទ្ធដីវប្បវត្តិ (តមក) ព្រះមហា ប៉ាង-ខាត់ រៀបរៀង ៤៨៣
- ព្រះអភិធម្មបិដក (គម្ពីរបុគ្គលបញ្ញត្តិ) (តមក) លោក ប៊ូ-ប៊ូ រៀបរៀង . ៤៩៤
- មធុរសភាហិណី (តមក) សម្ដេចព្រះធម្មលិខិត ល្វី-ឯម ប្រែរៀបរៀង ព្រះញាណកោសល ញាណ-ឈីន ពិនិត្យ ៥១២
- មហោសថជាតក (តមក) លោក អឹម-ភន ចម្លងពីសាស្ត្រាស្លឹករឹត ព្រះពុទ្ធវង្ស កឹម-តួរ ពិនិត្យ ៥២៥

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

- រឿងមរណមាតា (តមក) លោក ប៊ី-សុវណ្ណ ចម្លងពីសាស្ត្រាស្លឹករឹត . . ៥៣៣
- រឿងព្រេងវត្តបញ្ញាធី លោក មាស-ហាំ រៀបរៀង ៥៥៣
- រឿងព្រេងរុស្ស៊ី ភិក្ខុ ម៉ែន-រៀម ប្រែពីភាសាអង់គ្លេស . . ៥៥៩
- រឿងសាមកុក (តមក) ឧកញ៉ា នូ-កន ប្រែ ៥៦៨
- ពាក្យវក្បធម៌ លោក នាង-ហ៊ូ រៀបរៀង លោក សម-ថាំង ពិនិត្យ ៥៨០

ផ្នែកកំណត់ទីនប្រវត្តិការណ៍

- បុណ្យឧមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយ លោក ចិង វង រៀបរៀង . . ៥៨៩
- វចនានុក្រមសំស្ក្រឹត-ខ្មែរ (តមក) ព្រះមហា ប៉ាង-ខាត់ រៀបរៀង . ៥៩៨

មួយឆ្នាំ មាន ១២ សៀវភៅ ដំឡៃជាវ ២៣០៖០០

KAMBUJASURIYA

Revue mensuelle de culture religieuse et littéraire
Publiée par l'Institut Bouddhique de Phnom Penh

sommaire

Partie religieuse :

— La Vie du Buddha (suite) par Prah maha PANG-KHAT . . . 483

— Prah Abhidhammapitaka (Puggalappannatti) (suite) par M. BOU-PO 494

— Madhurasavahini (suite) traduit par Samdec Prah Dhamma-Likhita LOUIS-EM, revu et corrigé par Vén-NHEAN CHHOEUN 512

— Prah Mahosothajataka (suite) relevé du manuscrit sur feuilles de latanier par M. IM-PHON, revu par Vén-KEM-TO 525

Partie littéraire :

— Légende de Marana Mâtâ (suite) relevée du manuscrit sur feuilles de latanier par M. BY-SOVANN 533

— Légende de Vat Panha chi par M. MEAS-HAM (d'après le document de la Commission des Moeurs et Coutumes . . . 553

— Contes et Légendes russes traduits de l'anglais par le bonze MEN-RIEM 559

— Histoire de Sam-Kok (suite) traduite par l'Oknha NOU-KAN. 568

— Activités de la Commission culturelle par M NEANG HOU revues par M SAM THANG. . . . 580

Notes et Chroniques :

— Cérémonie «Namaskar Preah Sakyamunichedy» célébrée à Phnom-Penh, par M. THANG-VONG 589

— Dictionnaire Sanscrit-khmer (suite) par Vén-PANG-KHAT 598

Prix d'abonnement annuel (comprenant 12 numéros): 230$00 .

ផ្នែកសាសនា

ពុទ្ធជីវប្បវត្តិ

(តមក)

ព្រះមហា ប៉ាង-ខាត់ រៀបរៀង

ទូរេនិទាន តុសិតកប៉ា ទី ១

១-សុមេធពោធិសត្វ ២-សុមេធពោធិសត្វនឿយណាយចាកកាម ៣ សុមេធពោធិសត្វបានពុទ្ធព្យាករណ៍ ៤ សន្តុសិតទេវបុត្រប្រមើលមហាវិលោកនៈទាំង៥ប្រការ ៥-សេចក្តីអស្ចារ្យចំឡែក ។

១-សុមេធពោធិសត្វ

ក្នុងអតីតកាលយូរលង់ណាស់ហើយ ប្រមាណជា៤អសង្ខេយ្យកំរៃមួយសែនកល្បអំពីកល្បនេះ ក្នុងកាលនោះ ព្រះបរមសាស្តាចារ្យនៃយើងទាំងឡាយ ស្តេចយាងយកកំណើតជាសុមេធកុមារ ក្នុងត្រកូលសេដ្ឋីម្នាក់ដ៏ស្តុកស្តម្ភក្នុងអមរវតីនគរជាទី ក្នុងសាសនកាលនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមទីបង្ករ ។ លុះអំណោះតទៅពីមាតាបិតាទៅ សុមេធកុមារកំពុងស្ថិតនៅក្នុងវ័យក្មេង, ពួកអ្នកកាន់បញ្ជីថ្លៃប្រាប់ចំនួនមត៌កទាំងពីរចំណែកគឺខាងមាតាបិតាកប់តាំងពីជីដូនជីតា៧ជួរគោត្រមក ។ សុមេធកុមារបានស្តាប់ហើយគិតថា «មាតាបិតាជីដូនជីតាអាត្មាអញទំប្រឹងប្រែង

ប្រមូលទ្រព្យសម្បត្តិគរទុក ឥឡូវធ្វើដំណើរទៅកាន់បរលោកអស់ហើយ សូម្បីតែមួយកហាបណៈក៏យកទៅមិនបាន បើដូច្នេះគួរតែអាត្មាអញយកទ្រព្យសម្បត្តិនេះទៅជាមួយទើបគួរ" ។ សុមេធកុមារគិតហើយក៏បង្គាប់អ្នកបំរើឲ្យទៅក្រាបទូលព្រះរាជា សូមឲ្យទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យវាយគងទូងភេរី ប្រាប់អ្នកនគរឲ្យមកទទួលយកទាន, ហើយសុមេធកុមារដាក់ទ្រព្យសម្បត្តិជាទានទាល់តែអស់លើនន្ទានសល់អ្វីបន្តិច ។

២-សុមេធពោធិសត្វនឿយណាយចាកកាម

ថ្ងៃមួយ សុមេធកុមារឡើងទៅលើប្រាសាទជាន់ខ្ពស់ ជាទីរហោឋានចាកកាមារម្មណ៍ គិតក្នុងពេលបានទូន្មានខ្លួនថា "នែបណ្ឌិត ! ការកើតក្នុងភពថ្មីមានទៀត !, ការកើតនេះ ជាផ្លូវបង្ហូរមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ការកើតស្លាប់នេះសុទ្ធតែជាសេចក្តីទុក្ខទាំងអស់, ខ្លួនអាត្មាអញមានភ្លើងគឺជាតិជរា ព្យាធិ មរណៈជាធម្មតា, គួរតែអាត្មាអញនឹងស្វែងរកអមតនិព្វានជាទីសុខត្រជាក់ត្រជុំក្សេមក្សាន្តទើបគួរ, ធ្វើដូច្នេះ ទើបខ្លួនអាត្មាអញនឹងរួចស្រឡះចាកភពដោយពិត ។

សុមេធកុមារពិចារណាតទៅទៀតថា "ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីសុខជាបដិបក្ខនឹងសេចក្តីទុក្ខ, បើភពមានព្រះនិព្វានដែលជាបដិបក្ខនឹងភពក៏មាន, បើក្តៅមានត្រជាក់សម្រាប់រំលត់ក្តៅក៏មាន ព្រះនិព្វានជាធម៌សម្រាប់រំលត់ភ្លើងកិលេសមានរាគៈជាដើមក៏មាន, កល្យាណធម៌ដែលមិនមានទោស

ជាបដិបក្ខនឹងអកុសលធម៌ ជាធម៌លាមកក៏មាន, បើជាតិមរណ ព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនមានជាតិ សម្រាប់ផ្តាច់ផ្តិលជាតិកំណើតឲ្យអស់ក៏មាន ។

សុមេធកុមារ ប្រៀបធៀបទូន្មានខ្លួនលោកតទៅទៀតថា «បើមានបុរសម្នាក់ធ្លាក់ក្នុងរណ្តៅគូថ, បុរសនោះមើលអំពីចម្ងាយឃើញមានស្រះមួយធំប្រកបដោយទឹកបរិបូណ៌ថ្លាបេង គួរតែប្បីគិតថា គាត្នាអញទៅកាន់ស្រះនេះ ដើម្បីដុសជម្រះលាងកាយឲ្យជ្រះមន្ទិលសៅហ្មង បើមិនគិតទៅស្រះនោះដើម្បីដុសជម្រះលាងកាយខ្លួនទេ នេះមិនមែនជាទោសស្រះទេ ជាទោសបុរសទេតើ មានឧបមាយ៉ាងណា? មានឧបមេយ្យដូចជានិព្វានដែលជាគុណជាតសម្រាប់ដុសជម្រះលាងនូវមន្ទិលគឺកិលេស បុរសប្រកបដោយកគាទក្កិលេស បើមិនចេញទៅស្វែងរកមហាស្រះគឺព្រះអមតមហានិព្វាននោះដើម្បីដុសលាងមន្ទិលក្នុងសន្តានខ្លួនទេ នេះមិនមែនជាទោសព្រះនិព្វានទេ ជាទោសបុរសទេតើ ។

បុរសម្នាក់ មានចោរឡោមព័ទ្ធ ផ្លូវសម្រាប់គេចរត់ចេញបានមានដែរ, បើបុរសនោះមិនគេចរត់ចេញទៅតាមផ្លូវនោះទេ នេះមិនមែនជាទោសផ្លូវទេ ជាទោសបុរសទេតើ មានឧបមាយ៉ាងណា? មានឧបមេយ្យដូចជាបុរស ដែលចោរគឺកិលេសឡោមព័ទ្ធហើយ ផ្លូវដ៏ក្សេមក្សាន្ត ជាផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានបានក៏មានដែរ ហើយបុរសនោះ មិនដើរទៅតាមផ្លូវក្សេមក្សាន្តគឺព្រះនិព្វាននោះទេ នេះមិនមែនជា

ទោសផ្លូវទេ ជាទោសបុរសទេតើ ។

បុរសម្នាក់ មានជម្ងឺបៀតបៀន ពេទ្យជាអ្នកថែរក្សាជម្ងឺក៏មាន។ បើបុរសនោះ មិនទៅរកពេទ្យនោះឲ្យគេថែរក្សាជម្ងឺខ្លួនទេ នេះមិនមែនជាទោសពេទ្យទេ ជាទោសបុរសទេតើ មានឧបមាយ៉ាងណា? មានឧបមេយ្យដូចជាបុរស ដែលមានជម្ងឺគឺកិលេសបៀតបៀន បើមិនស្វែងរកអាចារ្យដែលជាអ្នកឆ្លៀវឆ្លាស ក្នុងការរម្ងាប់នូវជម្ងឺគឺកិលេសទេ នេះមិនមែនជាទោសអាចារ្យទេ ជាទោសបុរសទេតើ ។

បុរសម្នាក់ ជាអ្នកជាប់ស្អិតស្អាងខ្លួនយ៉ាងស្អាត តែមានសាកសពគំរង់មួយនៅជាប់លើក ក៏ចាប់សាកសពនោះបោះចោលទៅ ហើយដើរចេញទៅយ៉ាងសុខស្រួល មានឧបមាយ៉ាងណា? មានឧបមេយ្យដូចអាត្មាអញនេះ គួរតែបោះចោលរូបពងកាយស្អុយនេះចេញ ហើយដើរចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយឥតមានអាឡោះអាល័យទើបប្រសើរ ។

នរប្រុសស្រី តែងបន្ទោរបង់ឧច្ចារបស្សាវៈចោលក្នុងបង្គន់ មិនដកយកឧច្ចារបស្សាវៈក្នុងថ្នក់ហើយយកមកវិញទេ ជាអ្នកខ្ពើមរអើម លះបង់ចោលឥតអាឡោះអាល័យ ហើយដើរចេញទៅ មានឧបមាយ៉ាងណា? មានឧបមេយ្យដូចជាអាត្មាអញនេះ គួរតែលះបង់ចោលរូបពងកាយស្អុយ ហើយដើរចេញទៅកាន់អមតនិព្វានទើបគួរ ។

នាយសំពៅលះបង់ចោលសំពៅចាស់ដព មិនខ្វីអាឡោះអាល័យ

ហើយដើរចេញទៅ មានឧបមាយ៉ាងណា មានឧបមេយ្យដូចជាអាត្មាអញនេះ គួរតែចោលរូបកាយដែលមានមុខដំបៅ ៩ ឥតអាឡោះអាល័យ ហើយដើរសំដៅទៅកាន់ព្រះនិព្វានទើបប្រសើរ ។

បុរសម្នាក់ កាន់យករតនៈច្រើនប្រការ ដើរតាមផ្លូវទៅជាមួយនឹងពួកចោរ គេបរត់ចោលពួកចោរទាំងឡាយនោះ ដោយខ្លាចវិនាសអន្តរាយទ្រព្យខ្លួន ហើយដើរទៅកាន់ផ្លូវមួយដ៏ក្សេមក្សាន្ត មានឧបមាយ៉ាងណា មានឧបមេយ្យដូចជាករជកាយអាត្មាអញនេះ ប្រាកដដូចជាចោរជាអ្នកចាំប្លន់រតនៈផ្សេង ១ ថាបើអាត្មាអញស្រឡាញ់ករជកាយជាចោរនេះ រតនៈគឺអរិយមគ្គជាកុសលធម៌នឹងវិនាសបាត់បង់ទៅ ព្រោះហេតុនោះ អាត្មាអញគួរលះបង់កាយដែលប្រាកដដូចជាចោរនេះ ហើយដើរទៅស្វែងរកព្រះនិព្វានវិញទើបគួរ " ។

លុះសុមេធកុមារ ពិចារណាឃើញទោសនៃវដ្តសង្សារដូច្នេះហើយ ក៏កើតសេចក្តីរអាក្នុងសន្តាន នឿយណាយក្នុងកិរិយាគ្រប់គ្រងគេហដ្ឋាន លះបង់គំនរទ្រព្យសម្បត្តិដាក់ទៅជាទាន ដល់សមណយាចកអ្នកកំសត់ទុគ៌ត ដូចបានពណ៌នាមកហើយ ចេញអំពីអមរវតីមហានគរតែមួយព្រះអង្គឯង ដើរសំដៅទៅកាន់ខែត្រទ័ណ្ឌហេមពាន្ត លះបង់ការស្លៀកពាក់សំពត់ដែលប្រកបដោយទោសគ្រប់ប្រការវ័ណ្ណសំបកឈើព្រៃឥតគេប្រាថ្នា ហើយបួសជាតាបសឫស៊ី ចំរើនឈានឃ្មាតសាងព្រតព្រឹត្តបំពេញព្រហ្មចរិយធម៌

មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានឈានសមាបត្តិ ហោះហើរដើរលើអាកាសបាន ។

៣-សម្តេចពោធិសត្វបានពុទ្ធព្យាករណ៍

ថ្ងៃមួយ, ពួកមហាជនកំពុងតាក់តែងផ្លូវធ្វើជាថ្នល់ថ្វាយព្រះពុទ្ធទីបង្ករ សុមេធតាបសហោះតាមអាកាសវេហាស៍ឃើញដូច្នោះ ក៏ទៅសូមកូមិភាគមួយកន្លែងចាត់ចែងថ្វាយនឹងគេផង, គាប់ចួនពេលនោះ តាបសរៀបចំមិនទាន់ហើយស្រេច នៅមានទីខ្វះ ប្រកបដោយភក់ល្បាប់នៅឡើយ ទទួលតាំងពុទ្ធអង្គ ព្រមទាំងព្រះខីណាស្រព៤សែនអង្គធ្វើដំណើរមកដល់ ទើបយកស្បែកខ្លាឃ្មុំដែលជាទន់ដ័យតាបស មកក្រាលពីលើភក់ល្បាប់ ក្រាលពីលើធ្វើជាស្ពានថ្វាយ ហើយក្រាបបង្គំទូលថា " សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស! ស្តេចកំដាន់លើភក់ឡើយ សូមទ្រង់ពុទ្ធដំណើរលើខ្នងខ្ញុំព្រះអង្គតាងស្ពាន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃជាបរិវារប្រមាណ៤សែនអង្គចុះ" ។ ព្រះពុទ្ធទីបង្ករទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញសេចក្តីអស្ចារ្យដូច្នេះ ទើបទ្រង់ពុទ្ធព្យាករណ៍ថា «តាបសនេះ មិនខ្សត់ខ្សោយទេ, តទៅអនាគតកំណត់៤អសង្ខេយ្យកំរៃ ១ សែនកល្ប នឹងបានជាព្រះពុទ្ធង្ករបណ្ឌលសពេជ្ញ បានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធមួយព្រះអង្គក្នុងលោក ព្រះនាមសមណគោតម ព្រះវរបិតាទ្រង់ព្រះនាមសុទ្ធោទនៈ ព្រះវរមាតាទ្រង់

ព្រះនាមមហាមាយា នៅក្នុងនគរឈ្មោះ កបិលពស្តុ ។ បំណោរត
មក. ព្រះបរមពោធិសត្វស្ដេចអន្ទោលទៅមកក្នុងសង្សារវដ្ដ ទ្រង់បានពុទ្ធ.
ព្យាករណ៍អំពីព្រះពុទ្ធ២៣ព្រះអង្គថែមទៀតគឺ ព្រះកោណ្ឌញ្ញៈ, សុ-
មង្គលៈ. សុមនៈ, រេវតៈ, សោភិតៈ, អនោមទស្សី បទុមៈ, នារទៈ,
បទុមុត្តរៈ, សុមេធៈ, សុជាតៈ, បិយទស្សី, អត្ថទស្សី, ធម្មទស្សី,សិទ្ធត្ថ.
តិស្សៈ, បុស្សៈ,[១] វិបស្សី, សិខី, វេស្សភូ, កកុសន្ធៈ កោនាគមនៈ
កស្សបៈ ។ លំដាប់តមក, ព្រះពោធិសត្វទ្រង់ខំសន្សំតបំពេញពុទ្ធ.
ការកធម៌៣០[២]ប្រការឲ្យចាស់ក្លា រៀងភពដភពមកគ្រប់ជាតិ ទើប
យកព្រះកំណើតជាវេស្សន្តរពោធិសត្វនៅក្នុងជេតុត្តរនគរ, ទ្រង់បានបំ-
ពេញមហាបរិច្ចាគទាំង៥ប្រការ មានប្រទាននាងមទ្រីនិងនាងកណ្ហាជា-
ជាលីជាដើម ជាទានអស្ចារ្យចំឡែក អាចញុំាងផែនពសុធាឲ្យកំរើកញាប់
ញ័រអស់វារៈ៧ដង, ស្ដេចទ្រង់ឋិតជាបុរុសក្សេមក្សាន្តក្នុងរាជសម្បត្តិ ដរាប
ដល់អស់ព្រះជន្មាយុ ទើបស្ដេចទិវង្គតទៅកើតក្នុងឋានឈ្មោះតុសិតមាន
នាមថា សន្តុសិតទេវបុត្រ ។

៤-សន្តុសិតទេវបុត្រប្រមើលមហាវិលោកនៈទាំង៥ប្រការ

សន្តុសិតទេវបុត្ត ស្ដេចសោយទិព្វសម្បត្តិក្នុងទេវលោក ប្រកប

១- គម្ពីរខ្លះថា ផុស្សៈ ។ ២- បារមី១០ប្រការ ។

ដោយសេចក្តីសុខរៀងរាបដរាបមក លុះដល់បារមីចាស់ក្លាទើបបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធ កាលនោះ ពួកទេវតានិករសែនកោដិចក្រវាឡ មានស្តេចអមរិន្ទ្រាធិរាជជាប្រធាន ចូលមកកាន់ទីសោយរាសក្នុងតុសិតទេវលោក ក្រាបទូលអារាធនាសន្តុសិតទេវបុត្ត ឲ្យស្តេចច្យុតមកចាប់បដិសន្ធិក្នុងឧទរព្រះមាតាក្នុងមនុស្សលោក ដោយសុភាសិតថា "បពិត្រព្រះមហាវីរៈ ! ការនេះជាកាលគួរទ្រង់ត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធហើយ សូមអញ្ជើញស្តេចច្យុតទៅឧប្បត្តិក្នុងមនុស្សលោក ទើងបានត្រាស់ដឹងនូវអមតនិព្វានក្នុងគ្រានេះ ដើម្បីញុំាងសត្វនិករឲ្យឆ្លងឱឃសង្សារ" ។

លំដាប់នោះ ព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់សណ្តាប់ពាក្យអារាធនាហើយ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថាគួរអាត្មាអញត្រាស់សព្វញ្ញុតញ្ញាណប្រោសវេនេយ្យសត្វក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទើបទ្រង់ប្រមើលមើលមហាវិលោកនៈទាំង៥ប្រការគឺ:

១- កាលៈ កាលគួរទើងត្រាស់ដឹងគឺបើសត្វលោកមានអាយុច្រើនជាងមួយសែនឆ្នាំឡើងទៅ នេះមិនមែនជាកាលគួរ ព្រោះសត្វលោកមិនអាចកំណត់សំគាល់នូវសាមញ្ញលក្ខណៈបាន ព្រះធម៌មិនមានប្រយោជន៍ធំទូលាយ ធម្មាភិសម័យមិនកើតឡើងបាន ព្រះធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកធម៌ បើសត្វលោកមានអាយុតិចជាង១០០ឆ្នាំចុះមកៈនេះក៏មិនមែនជាកាលគួរដែរ ព្រោះសត្វលោកមានកិលេសក្រាស់ ល្អក់ទៅក្នុងកាម មិនអាចតាំងនៅ

ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាបាន, បើសត្វលោកមានអាយុយ៉ាងច្រើនត្រឹមមួយសែនឆ្នាំ យ៉ាងតិចចុះមកត្រឹម១០០ឆ្នាំនេះ ទើបជាកាលគួរ ព្រោះសត្វលោកមានសន្តានចិត្តល្អបរិសុទ្ធអាចដំកល់នៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះពុទ្ធបាន ។

២– ទ្វីបៈ ទ្វីបមាន៤គឺៈ បុព្វវិទេហទ្វីប១, ជម្ពូទ្វីប១, អមរគោយានទ្វីប(១)១, ឧត្តរកុរុទ្វីប១ បណ្តាទ្វីបទាំង៤នោះ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ពល់ព្រះអង្គទ្រង់មិនឧប្បត្តិកើតក្នុងទ្វីប៣ កើតតែក្នុងជម្ពូទ្វីបនៃមណ្ឌលចក្រវាឡតែមួយប៉ុណ្ណោះ តាមធម្មតា ទ្រង់មិនដែលឧប្បត្តិឡើងក្នុងទ្វីបដទៃឡើយ ។

៣ ទេសៈ ប្រទេសគឺព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ពល់ព្រះអង្គទ្រង់ឧប្បត្តិឡើងតែក្នុងមជ្ឈិមប្រទេស ទ្រង់មិនដែលកើតឡើងក្នុងបច្ចន្តប្រទេសទេ ហេតុដូច្នេះទើបទ្រង់កំណត់យកមជ្ឈិមប្រទេស ក្រុងកបិលពស្តុ ។

៤ កុលៈ ត្រកូល គឺធម្មតាព្រះពុទ្ធពល់ព្រះអង្គ ទ្រង់មិនកើតក្នុងត្រកូលថោកទាបមានវេស្សត្រកូល និងសុទ្ទត្រកូលជាដើមទេ ទ្រង់កាន់យកបដិសន្ធិតែក្នុងត្រកូល ដែលគេសន្មតថាជាត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ច្បងជាងគេ, សម័យនោះខត្តិយត្រកូលនិងព្រាហ្មណត្រកូលកំពុងរុងរឿង ទើបទ្រង់កំណត់យកខត្តិយត្រកូល ។

៥– មាតា ព្រះមាតាគឺ ព្រះពុទ្ធមាតារបស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ

១–អមរគោយានទ្វីប ក៏មាន ។

សុទ្ធតែបានបំពេញបារមីធម៌មកគ្រប់បរិបូណ៌ ក្នុងបច្ឆិមជាតិបានដម្កល់នៅក្នុងបញ្ចង្គិកសីលដ៏បរិសុទ្ធ ហេតុដូច្នោះ ទើបទ្រង់កំណត់យកព្រះនាងមាយាជាពុទ្ធមាតា ដែលបរិបូណ៌ដោយគុណគ្រប់យ៉ាង ។

កាលព្រះបរមពោធិសត្វ ស្ដេចប្រមើលមើលនូវបញ្ចមហាវិលោកនៈស្រេចហើយ ទ្រង់ស្ដេចទទួលពាក្យអារាធនាពួកទេវតាទាំងឡាយ ទើបស្ដេចច្យុតចុះចាកតុសិតពិភព មកចាប់បដិសន្ធិក្នុងទ្រព្រះនាងមហាមាយា អគ្គមហេសីព្រះបាទសុទ្ធោទនសក្កជគ្រកូល ក្នុងក្រុងកបិលពស្តុ នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ពេញបូណ៌មីខែអាសាឍ្ហ ឆ្នាំរកា ។

៥– សេចក្ដីអស្ចារ្យបំផ្លែក

កាលព្រះបរមពោធិសត្វ ចុះមកចាប់បដិសន្ធិ កើតអព្ភូតច្ឆរិយធម៌ចំផ្លែក ដូចព្រះតម្រាស់ដែលទ្រង់ត្រាស់ថា(១)

ម្នាលអានន្ទ! កាលព្រះពោធិសត្វច្យុតចុះចាកតុសិត ទ្រង់មានសតិសម្បជញ្ញៈចូលទៅកាន់គភ៌ព្រះមាតា, កាលនោះ ក្នុងលោកនេះនឹងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពួកសត្វព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទេវតា ព្រមទាំងមនុស្ស មានពន្លឺ

១- អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ, សុញ្ញតវគ្គ, មជ្ឈិម. ឧប. សៀវ ២៣ ទំព័រ ៤៥ (មើលសត្តមសូត្រ ភយវគ្គ តតិយបណ្ណាសក ច.អំ-ឆង) ។

រស្មីភ្លឺព្រោងព្រាតដ៏ក្រៃលែងប្រមាណមិនបាន ក្រៃលែងជាង ទេវានុភាព សូម្បីនៅក្នុងលោកន្តរិកនរក ដែលធ្លាប់តែងងឹត អន្ធការសូន្យសុងជានិច្ច បក្សីញាណវាក់មិនធុះ ពន្លឺព្រះ អាទិត្យព្រះចន្ទ្របោលរស្មីទៅមិនដល់, ក្នុងទីនោះ ពន្លឺភ្លឺព្រោង ព្រាតក្រៃពេកប្រមាណមិនបាន ក្រៃលែងជាងទេវានុភាពក៏កើត ឡើង ។ សត្វដែលកើតក្នុងនរកនេះ បានឃើញនូវគ្នានឹងគ្នា ដោយពន្លឺនោះ បបួលគ្នានិយាយអឺងកងឡើងថា "ម្នាលអ្នក ដ៏ចំរើនទាំងឡាយ! បានឮថា សត្វដទៃក្រៅពីអាត្មាយើងដែល កើតក្នុងទីនេះ មានដែរតើហ្ន៎!" ។លោកធាតុទាំងឡាយ១ម៉ឺននេះ ក៏រំភើបញាប់ញ័ររន្ធត់ ។ ម្នាលអានន្ទ! នេះជាហេតុអស្ចារ្យទី ១ ដែលមិនធ្លាប់កើត ក៏កើតឡើង ព្រោះកិរិយាកើតនៃតថាគត-អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

(នៅមានត)

ព្រះអភិធម្មបិដក

(គម្ពីរបុគ្គលប្បញ្ញត្តិ)

(តមក)

លោក ប៊ូ.ប៊ូ រៀបរៀង

បុគ្គលណា កាន់ធម៌ ៦ ប្រការនេះបាន បុគ្គលនោះ អ្នកផងតែងស្រឡាញ់រាប់អានគោរពបូជា ទីងឈ្មោះថាជាបុគ្គលជួយសង្គ្រោះគ្នា ធ្វើឲ្យមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ឲ្យបានសុខសប្បាយគ្រប់គ្នាជានិច្ចកាល ។

នៅមានបុគ្គល ៦ ពួកទៀតគឺ បុគ្គលគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធមួយពួក, គោរពក្នុងព្រះធម៌មួយពួក, គោរពក្នុងព្រះសង្ឃមួយពួក, គោរពក្នុងសិក្ខាបទមួយពួក, គោរពក្នុងបដិសណ្ឋារៈមួយពួក, គោរពក្នុងអប្បមាទមួយពួក ។

បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីគោរពទាំង ៦ ពួកនេះ តែងបានសេចក្តីសុខសេចក្តីចំរើនក្នុងលោកនេះ ទីងលោកខាងមុខ មិនមានសេចក្តីទុក្ខសោក មិនវិនាសសាបសូន្យឡើយ ។

ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ទេសនាបុគ្គល ៦ ពួកមួយៗ ជាច្រើនពួក ប៉ុន្តែស្រង់យកមកពណ៌នាដោយសង្ខេបប៉ុណ្ណោះ ។

សត្តកបុគ្គល

សម្តេចព្រះសព្វញ្ញូ ទ្រង់សំដែងនូវបុគ្គល៦ពួកចប់ហើយ ទ្រង់

ត្រាស់ទេសនានូវបុគ្គល ៧ ពួកតទៅទៀតថា សត្តិមេ បុគ្គលា អា-ហុនេយ្យា បាហុនេយ្យា ទក្ខិណេយ្យា អញ្ជលិករ-ណីយា អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ ។

បុគ្គល៧ពួកនេះ ឈ្មោះថាជាបុគ្គលគួរបូជា គួរទទួលគ្រឿងទទួលភ្ញៀវ គួរទទួលទក្ខិណាទាន គួរធ្វើអញ្ជលីប្រណម្យ ជាស្រែបុណ្យដ៏ប្រសើររបស់លោក ។

ឥធេកច្ចោ បុគ្គលោ បុគ្គល៧ពួកនោះ គឺបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ សព្វសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សី មានប្រក្រតីពិចារណាឃើញថា មិនទៀងក្នុងសង្ខារធម៌ទាំងពួង ទឹងសំគាល់ថា មិនទៀងក្នុងសង្ខារធម៌ទាំងឡាយ បានសេចក្ដីថា បញ្ញាពិចារណាស៊ុងចុះក្នុងសង្ខារធម៌ទាំងឡាយថា មិនទៀង ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះអរហត្តផល ទឹងបានព្រះលោកុត្តរធម៌គឺឈាន សម្រេចឥរិយាបថនៅដោយសេចក្ដីសុខក្នុងព្រះអរហត្តផលនោះ ។

បុគ្គលពួកមួយ មានប្រក្រតីពិចារណាឃើញថា មិនទៀងក្នុងសង្ខារធម៌ទាំងឡាយ ហើយស៊ុងចុះដោយបញ្ញា អស់អាសវកិលេសទឹងតណ្ហាអស់ជីវិតព្រមគ្នា ។

បុគ្គលពួកមួយ មានប្រក្រតីពិចារណាឃើញថា មិនទៀង ក្នុង

សង្ខារធម៌ទាំងឡាយ ហើយលះបង់នូវសំយោជន៍ខាងចុងប្រាំប្រការបាន ចូលកាន់ព្រះនិព្វានក្នុងមនុស្សនេះ ។

បុគ្គលពួកមួយជា ឧបហច្ចបរិនិព្វាយី ,

បុគ្គលពួកមួយជា អសង្ខារបរិនិព្វាយី ,

បុគ្គលពួកមួយជា សសង្ខារបរិនិព្វាយី ,

បុគ្គលពួកមួយជា ឧទ្ធំសោតោ អកនិដ្ឋគាមី ។

បុគ្គល ៧ ពួកនេះ ឈ្មោះថាជាបុគ្គលគួរបូជា ព្រោះថា បើអ្នកណាបានបូជាដល់លោកហើយ អ្នកនោះឯងរមែងបានផលយ៉ាងច្រើន តិលមត្តំ មេរុប្បមាណំ បានបូជាលោកតែប៉ុនគ្រាប់ល្ងទើងមានផលច្រើនប៉ុនភ្នំព្រះសុមេរុ រមែងញុំាំងទាយកឲ្យត្រេកអរដោយបានសោយផល ហេតុនោះ សម្តេចព្រះបរមទសពលទ្រង់ត្រាស់ថា បុគ្គល៧ពួកនេះ ជាអ្នកគួរបូជា ។

ជាបុគ្គលគួរនូវគ្រឿងទទួលភ្ញៀវនោះ អធិប្បាយថា ជនទាំងឡាយ ដែលមានភ្ញៀវចូលមករកតាមលោកវិស័យ ជាភ្ញៀវឆ្ងាយៗ មិនមែនក្រទេ គេចំណាយប្រាក់កាសទិញម្ហូបចំណី ទុកទទួលភ្ញៀវនោះ ក៏មាន ជូនកាលភ្ញៀវនាំយកវត្ថុផ្សេងៗ មកឲ្យអ្នកម្ចាស់ផ្ទះយ៉ាងច្រើន

តាលតែបរិភោគប្រើប្រាស់មិនអស់ក៏មាន ប៉ុន្តែទុកជាភ្ញៀវឲ្យរបស់ទ្រព្យច្រើនប៉ុន្មានក៏ដោយ ក៏គ្រាន់តែចិញ្ចឹមជីវិតក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលប៉ុណ្ណោះ ទាំងយករបស់នោះទៅភពមុខទៀតមិនបានឡើយ ។

ឯភ្ញៀវគឺបុគ្គល ៧ ពួកនោះ សូម្បីយកទ្រព្យមកឲ្យអ្នកម្ចាស់ផ្ទះ ក៏ឲ្យបានក្នុងបច្ចុប្បន្នទាំងអនាគតកាល មិនចេះខូចខាត មិនចេះរលោះអស់ ចេះតែមានរហូតដល់ព្រះនិព្វាន ព្រោះលោកនាំយកតែទ្រព្យដ៏មានខ្លឹមសារមកឲ្យ គឺលោកទូន្មានប្រៀនប្រដៅឲ្យតាំងនៅក្នុងសម្មចរិយា ទាំងធម្មចរិយា ។

មួយវិញទៀត ភ្ញៀវធម្មតា ទៅមករកគ្នាឥតកំណត់ពេលវេលាទេ កាលណាក៏ចេះតែមានដែរ ។ ឯភ្ញៀវគឺបុគ្គល ៧ ពួកនោះ បើខុសកាលហើយគ្មានទេ គឺមានចំពោះតែក្នុងពុទ្ធុប្បាទកាលប៉ុណ្ណោះ ហេតុដូច្នោះបានជាឈ្មោះថាជាអ្នកគួរទទួលនូវគ្រឿងទទួលភ្ញៀវ ។

សង្ឃគតា ទក្ខិណា ទក្ខិណាទានដែលបុគ្គលជ្រះថ្លាបានថ្វាយដល់ភិក្ខុសង្ឃ មានផលទាំងប្រមាណមិនបាន យ៉ាងហោចណាស់គ្រាន់តែបានឲ្យដល់គោត្រភូសង្ឃ ក្នុងកាលព្រះពុទ្ធសាសនាជិតនឹង-រលត់បាត់អស់ ។ ឯគោត្រភូសង្ឃនោះ គឺសង្ឃដែលគេនិយមពាក់អានថាជាចំពូជអ្នកបួសគ្រាន់តែចងកំណាត់សំពត់កាសាវៈនៅកដៃប៉ុណ្ណោះ ឬ·

កំសៀតត្រចៀកទុកជាសំគាល់ ហើយរកស៊ីធ្វើការចិញ្ចឹមបុត្រនឹងភរិយា តាមភាពជាគ្រហស្ថ យ៉ាំងនេះ ក៏ឈ្មោះថាជាទានតាំងនៅក្នុងសទ្ធា ប៉ុន្តែ ត្រូវតាំងចិត្តថាជាសទ្ធា កុំឲ្យមានចិត្តគិតសង្ស័យ ។

ឯអ្នកដែលធ្វើទានឲ្យទៅជាសទ្ធាទាននោះ ត្រូវតាំងចិត្តឲ្យជាឧ. បេក្ខាណាស់ គឺតាំងចិត្តឲ្យល្អថា អាត្មាអញនឹងថ្វាយទានឲ្យជាសទ្ធាទាន ទប់ចិត្តកុំឲ្យមានសោមនស្សឬទោមនស្ស ។ ទាននោះទើបចាត់ជាសទ្ធាទានបាន មហាថេរំ លភិត្វា បើបានព្រះមហាថេរមកទទួលទាន ទើបត្រេកអរ បើបានភិក្ខុខ្ចីវស្សាមកទទួលទានអាក់អន់តូចចិត្ត ទានបែបនេះមិនមែនជាទានឧទ្ទិសដល់សទ្ធាទេ ។

ការដែលនឹងធ្វើទានឲ្យបានជាសទ្ធាទាននោះ ត្រូវហាមឃាត់ចិត្តកុំឲ្យទោមនស្ស ទើបជាទានមានផលានិសង្សច្រើន ។ ការធ្វើសទ្ធាទាននេះ ជាការលំបាកធ្វើណាស់ មិនងាយធ្វើទេ លុះតែអ្នកមានបញ្ញាបានស្តាប់បានរៀនឲ្យចេះដឹង ទើបអាចធ្វើទានឲ្យទៅជាសទ្ធាទានបាន ដូចមានក្នុងគម្ពីរបរិវារៈ ក្នុងព្រះវិន័យបិដក មានសេចក្តីដំណាលថា ៖

ឧបាសកម្នាក់ ជាសមុទ្ទពាណិជ គឺឈ្មួញសំពៅដើរផ្លូវសមុទ្រ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន មានសទ្ធាជ្រះថ្លា សាងមហាវិហារទុកក្បែរឆ្នេរមហាសមុទ្រ ជាទីចាំវស្សាសំណាក់អាស្រ័យនៃភិក្ខុទាំងឡាយ ដែល

គោចរមកអំពីទិសទាំងបួន ឧបាសកនោះថ្វាយសង្ឃទានដល់ភិក្ខុទាំងឡាយជាប់ជានិច្ចអស់កាលដ៏យូរអង្វែង ។

គ្រានោះ មានភិក្ខុមួយរូប ប្រព្រឹត្តអសុទ្ធសមាចារនឹងភរិយានៃឧបាសកនោះ និមន្តមកទទួលសង្ឃទាន ។ ឧបាសកឃើញភិក្ខុនោះមកទទួលសង្ឃទានរបស់ខ្លួនគិតថា ភិក្ខុនេះប្រព្រឹត្តមិច្ឆាចារស្រឡាញ់ប្រពន្ធអញមកទទួលសង្ឃទាន ប្រសិនបើអញមានចិត្តសៅហ្មង វត្ថុទានរបស់អញនឹងមានផលតិច គួរអញឲ្យទានដោយចិត្តជ្រះថ្លាស្មើនឹងសង្ឃអ្នកមានសីលបរិសុទ្ធចុះ ឲ្យបានផលច្រើន លុះគិតឃើញយ៉ាងនេះហើយ ក៏និមន្តភិក្ខុនោះឡើងទៅលើផ្ទះ លាងព្រះបាទរួចនិមន្តឲ្យគង់លើអាសនៈដ៏សមគួរ ហើយធ្វើសេចក្ដីគោរពគ្មានវិមតិកង្ខាក្នុងភិក្ខុនោះ មានព្រះសង្ឃគុណជាអារម្មណ៍ អង្គាសដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ។ ភិក្ខុនោះទទួលសង្ឃទានរួចហើយ ក៏និមន្តត្រឡប់ទៅវត្តវិញ គិតស្មានក្នុងចិត្តថា ឧបាសកមិនដឹងជាខ្លួនស្រឡាញ់ប្រពន្ធទេ ។

លុះដល់វេលារសៀល ភិក្ខុនោះមករកខ្ចីចបឧបាសកយកទៅជីករណ្ដៅសសរធ្វើកុដិ ។ ឧបាសកប្រាប់ថា លើផ្ទះនេះគ្មានចបទេ បើលោកចង់បានចបចូលទៅយកពីក្រោមផ្ទះខ្ញុំចុះ ។ ភិក្ខុឆ្លើយថា អ្នកយកចបមកឲ្យអាត្មាផង ព្រោះអាត្មាជាសមណៈមិនត្រូវចូលក្រោមផ្ទះគ្រហស្ថទេ ។

ឧបាសកក៏ចុះពីលើផ្ទះមកដល់ដីមិនថ្វាយបង្គំភិក្ខុនោះសោះ យកមេដើង ធៀបបបបោះទៅឲ្យភិក្ខុ ។ លុះភិក្ខុនោះនិមន្តទៅវិញ ជនទាំងឡាយនិយាយថា កឹ ករោសិ សទ្ធោ អ្នកជាមនុស្សមានសទ្ធាជ្រះថ្លាគោរពក្នុងព្រះសង្ឃ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកធ្វើយ៉ាងហ្នឹង ? ឧបាសកឆ្លើយថា នែអ្នកដ៏ចំរើន ! កាលពីព្រឹកមិញចិត្តយើងជាកុសល ព្រោះយើងគោរពទានដើម្បីនឹងឲ្យទានរបស់ខ្ញុំមានផលច្រើន មិនមែនយើងគោរពភិក្ខុឥតសីលនោះទេ ដ្បិតភិក្ខុនោះធ្វើមេថុនធម្មនឹងប្រពន្ធរបស់យើង ។ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងថា បុគ្គលនឹងធ្វើទានឲ្យជាសង្ឃទាន ត្រូវធ្វើដូចឧបាសកនេះចុះ ទើបនឹងមានកុសលរាសីច្រើន ។

កិរិយាដែលនឹងបូជាដល់ព្រះធម៌សោតទៀត ក៏កម្រនឹងធ្វើឲ្យបានទៅជាធម្មបូជាណាស់ ព្រោះអ្នកខ្លះមានចិត្តសទ្ធាជ្រះថ្លា ប៉ុន្តែប្រាកបាកបញ្ញាមិនដឹងថានឹងត្រូវធ្វើដូចម្តេច ។ លោកអ្នកសំដែងធម៌នោះថាលេងទៅតាមអំពើចិត្ត លើកយករឿងមិនមែនជាធម៌មកសំដែង មនុស្សល្ងង់ខ្លៅក៏សំគាល់ថាជាធម៌មានខ្លឹមសារ ជាក្រៃសព្រះពុទ្ធដីកា ហើយបូជាដោយវត្ថុបច្ច័យ ដូច្នេះមិនបានឈ្មោះថាបូជាព្រះធម៌ទេ ។

ការបូជាព្រះធម៌នោះ ចំពោះបូជានូវបុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌, អ្នកប្រតិបត្តិធម៌, អ្នករៀនធម៌, អ្នកសំដែងធម៌ មិនចំពោះតែភិក្ខុទេ ដោយ

ហោចទៅ សូម្បីជាឧបាសក ឧបាសិកា មានបញ្ញាតាំងទៅនៃព្រះធម៌បាន បុគ្គលមានចិត្តសទ្ធាជ្រះថ្លាបានបូជា ក៏ឈ្មោះថាបូជាព្រះធម៌ សមដោយពាក្យក្នុងតិកនិបាតអង្គុត្តរនិកាយថា ធម្មធរំ បុគ្គលំ ឧបដ្ឋហិត្វា អ្នកណាមានសទ្ធាជ្រះថ្លា បានបម្រើបុគ្គលទ្រទ្រង់ធម៌យ៉ាងតិចណាស់តែត្រឹមបាទមួយក្តី យ៉ាងនេះឈ្មោះថាជាបុគ្គលទ្រទ្រង់ធម៌ ព្រោះថាព្រះធម៌នោះកម្រដែលបុគ្គលនឹងទ្រទ្រង់ចងចាំទុកបានណាស់ សូម្បីតែបុគ្គលអ្នកមានឧបនិស្ស័យនឹងបានសម្រេចព្រះអរហត្តក្នុងជាតិនោះហើយ ក៏នៅតែមិនអាចនឹងទន្ទេញឲ្យចាំបាន ដូចជាព្រះចូឡបន្ថកត្ថេរ ព្រះមហាបន្ថកត្ថេរជាបងឲ្យទន្ទេញគាថាតែមួយ មានបាទបួន ចំនួន ៣២ តួអក្សរប៉ុណ្ណោះមិនចាំ ហេតុតែអកុសលកម្មដែលខ្លួនបានធ្វើទុកមកពីជាតិមុន គឺសើចចំអកចំអន់ឡកឡឺយឲ្យសាមណេរមួយរូប កំពុងរៀនធម៌ឲ្យកើតសេចក្តីអៀនខ្មាស់ទាល់តែឈប់លែងរៀនធម៌ ។

ហេតុនោះ ការបូជាព្រះធម៌ត្រូវនឹករឭកដល់ព្រះធម្មគុណជាអារម្មណ៍ ហើយបូជាបុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ទើបបានឈ្មោះថា បូជាព្រះធម៌ ។ សូម្បីនឹងស្តាប់ធម៌ ក៏ត្រូវតាំងចិត្តស្តាប់តែព្រះធម៌ កុំស្តាប់ពាក្យដែលមិនមែនជាធម៌ ទើបជាធម្មស្សវនមយកុសលរាប់ចូលក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ។

បុគ្គល ៧ ពួកដូចរៀបរាប់មកខាងដើមនេះ ឈ្មោះថាជាស្រែបុណ្យ

ប្រសើរ ព្រោះលោកខ្ញុំនាំទៅប្រៀនប្រដៅឲ្យដឹងបុណ្យនិងបាប ប្រាប់ផ្លូវសួគ៌និងផ្លូវព្រះនិព្វាន ៗ

សម្ដេចព្រះជិនស្រីសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងបុគ្គល ៧ ពួកនេះចប់ហើយទើបទ្រង់ទេសនានូវបុគ្គល ៧ ពួកតទៅទៀតថា សត្ត បុរិសស្ស ភរិយា ស្ត្រីជាភរិយានៃបុរសក្នុងលោកនេះមាន ៧ ពួកគឺ៖

១-វធកា ភរិយា ប្រពន្ធគិតតែសម្លាប់ប្ដីនិងមាតាបិតារបស់ប្ដី,

២-ចោរី ភរិយា ប្រពន្ធជាចោរគិតតែលួចសម្បត្តិរបស់ប្ដី,

៣-អយ្យា ភរិយា ប្រពន្ធមានអាការស្មើនឹងម្ចាស់នៃប្ដី,

៤ មាតា ភរិយា ប្រពន្ធប្រព្រឹត្តក្នុងប្ដីស្មើនឹងមាតា,

៥-ភគិនី ភរិយា ប្រពន្ធស្មើនឹងប្អូនស្រីរបស់ប្ដី,

៦-សខី ភរិយា ប្រពន្ធស្មើនឹងសម្លាញ់របស់ប្ដី,

៧-ទាសី ភរិយា ប្រពន្ធដូចជាខ្ញុំស្រីរបស់ប្ដី ៗ

ភរិយាបីពួកគឺ វធកា ភរិយា១ ចោរី ភរិយា១ អយ្យា ភរិយា១ ជាភរិយាអាក្រក់ បុរសមិនគួរយកធ្វើជាប្រពន្ធទេ គួរតែលះលែងចោលចោល ៗ ឯភរិយាបួនពួកខាងចុងគឺ មាតា ភរិយា ១ ភគិនី ភរិយា ១ សខី ភរិយា ១ ទាសី ភរិយា ១ ជាភរិយាល្អ បុរសត្រូវយកធ្វើជាប្រពន្ធ

រហូតទៅ ហើយបុរសត្រូវទំនុកបំរុងប្រពន្ធល្អនេះដោយកិច្ច ៥ យ៉ាងដូចមាន៖សេចក្តីពិស្តារក្នុងសិង្គាលោវាទសូត្រ ជាហេតុនាំឲ្យកើតចិត្តប្រតិព័ទ្ធទាំងសេចក្តីសុខក្នុងលោកនេះ ទាំងលោកខាងមុខ ព្រោះថាអ្នកប្រាជ្ញពោធិញ្ញាណត្រូវអាស្រ័យនូវកិរិយាបរិច្ចាគនឹងបុត្តបរិច្ចាគ ទើបនឹងបានសម្រេចដូចសេចក្តីប្រាថ្នា ។

សត្តកបុគ្គល សង្ខេបចំណោះ ។

អដ្ឋកបុគ្គល

អដ្ឋទក្ខិណេយ្យា សោតាបត្តិមគ្គសោតាបត្តិផល សច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នា សកទាគាមិមគ្គសកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នា អនាគាមិមគ្គអនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នា អរហត្តមគ្គអរហត្តផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នាតិ ។

សម្តេចព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ទេសនាសត្តកបុគ្គលចប់ហើយ ទើបទ្រង់សំដែងនូវអដ្ឋកបុគ្គលតទៅទៀតថា ៖

អដ្ឋទក្ខិណេយ្យា បុគ្គលទាំងឡាយប្រាំបីពួកឈ្មោះថា ទក្ខិ-ណេយ្យបុគ្គល គឺបុគ្គលទទួលនូវទក្ខិណាទាន ។ ឯទក្ខិណេយ្យបុគ្គលប្រាំបីពួកនោះគឺ ព្រះសោតាបត្តិមគ្គ ១ ពួក លោកអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យបានសម្រេចនូវសោតាបត្តិផល ១ ពួក ព្រះសកិទាគាមិមគ្គ ១ ពួក

លោកអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យបានសម្រេចព្រះសកិទាគាមិផល ១ ពួក ព្រះអនាគាមិមគ្គ ១ ពួក លោកអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យបានសម្រេចព្រះអនាគាមិផល ១ ពួក ព្រះអរហត្តមគ្គ ១ ពួក លោកអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យបានសម្រេចព្រះអរហត្តផល ១ ពួក រួមជាប្រាំបីពួក ឈ្មោះថាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ផលនៃកុសលនោះមិនបានធ្លាក់ទៅទីទាបទេ តែនឹងញុំាងទាយកឲ្យបានសោយផលយ៉ាងច្រើនបរិបូណ៌ ។

អដ្ឋទានវត្ថុ ហេតុជាទីតាំងនៃទានរបស់ទាយក មានប្រាំបីប្រការ គឺ អាសជ្ជទានំ ទេតិ ឲ្យដោយខានមិនបាន ១ ភយា ទានំ ឲ្យដោយខ្លាច ១ អទាសិ មេតិ ទេតិ គិតថាអ្នកនេះបានឲ្យដល់អញពីមុនហើយឲ្យតបវិញ ១ ទស្សតិ មេតិ ទេតិ ឲ្យដោយគិតថាអញឲ្យគេ ។ នឹងឲ្យអញវិញ ១ ឲ្យដោយគិតថាល្អជាងមិនឲ្យ ១ អហំ បចាមិ គិតថាអញចំអិនបាន អ្នកនេះចំអិនមិនបានហើយឲ្យ ១ គិតថាអញចំពេញទានហើយ កិត្តិសព្ទពាក្យសរសើរនឹងកើតមានដល់អញ ១ ឲ្យគ្រឿងប្រដាប់ចិត្តនឹងបរិក្ខារនៃចិត្ត ១ រួមជាទានវត្ថុប្រាំបីប្រការ ។

អដ្ឋទានុប្បត្តិយោ ឧប្បត្តិហេតុនៃទានមានប្រាំបីប្រការគឺ ឥធេកច្ចោ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ឲ្យបាយទឹកភោជនាហារ សំពត់កាសាវស្បៃ យានជំនិះ នឹងកម្រងផ្កាគ្រឿងក្រអូបគ្រឿងលាបប្រស់ព្រំ

ទីសេយ្យាសន៍ ទីលំនៅនិងប្រទីបផ្កាលាជាទាន ដល់សមណៈព្រាហ្មណាចារ្យទាំងឡាយ ឲ្យរបស់អ្វីចង់ឲ្យបានរបស់នោះវិញ ដើម្បីឲ្យបានទៅកើតក្នុងត្រកូលខត្តិយមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល និងគហបតីមហាសាល ដ៏បរិបូណ៌ដោយបញ្ចកាមគុណ ។ ពួកមួយទៀតឲ្យទានប្រាថ្នានឹងទៅកើតក្នុងជាន់ចាតុមហារាជិកា ។ ពួកមួយឲ្យទានប្រាថ្នានឹងទៅកើតក្នុងជាន់តាវត្តឹង្ស ។ ពួកមួយឲ្យទានប្រាថ្នានឹងទៅកើតក្នុងជាន់យាមា ។ ពួកមួយឲ្យទានប្រាថ្នានឹងទៅកើតក្នុងជាន់តុសិត ។ ពួកមួយឲ្យទានប្រាថ្នានឹងទៅក្នុងជាន់បរនិម្មិត ។ ពួកមួយឲ្យទានប្រាថ្នានឹងទៅកើតក្នុងជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី ។ ពួកមួយឲ្យទានប្រាថ្នានឹងទៅកើតក្នុងពួកនៃព្រាហ្ម ។

សម្តេចព្រះបរមសាស្តាត្រាស់ទេសនាទូវហេតុដែលញុំាងបុគ្គលឲ្យបំពេញទាន ដើម្បីទៅកើតក្នុងត្រកូលមហាសាល, ក្នុងទេវលោកនិងព្រហ្មលោក ជាហេតុប្រាំបីប្រការចប់ហើយ លំដាប់ពីនេះទៅ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ទេសនាទូវស្ត្រីដែលនឹងចងចិត្តបុរសឲ្យប្រតិព័ទ្ធមកលើខ្លួន មានប្រាំបីពួក គឺ ស្ត្រីរូបល្អស្រស់ ១ ឆ្លាតក្នុងមាយារបស់ស្ត្រី ១ ឆ្លាតក្នុងការនិយាយ ១ ស្ត្រីអ្នកច្រៀងពាំ ១ ស្ត្រីចេះអាការដំស្នេហ៍ស្និទ្ធឲ្យជង់ចិត្ត ១ ស្ត្រីមានកិរិយាល្អ ១ មានសម្ផស្សល្អ ១ (ច្បាប់ដើមមានតែត្រឹម

៧ ពួក ផុត ១ ពួកខាងចុង) ស្ត្រីទាំង ៨ ពួកនេះ រមែងចងចិត្តបុរស ឲ្យប្រតិព័ទ្ធនឹងខ្លួន ។

ឥត្ថី ពន្ធតិ ចំណែកបុរសវិញ រមែងចងចិត្តស្ត្រីឲ្យស្រឡាញ់ខ្លួនដោយហេតុ ៨ ប្រការ ដូចរៀបរាប់មកខាងដើមនេះដែរ ។

អដ្ឋហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ មាតុគ្រាមប្រកបដោយធម៌ ៨ ប្រការគឺមាតុគ្រាមក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តល្អនូវគ្រោះគោរពទុនលំទោន ដល់មាតាបិតារបស់ខ្លួន មាតាបិតារបស់ស្វាមីទាំងដល់ប្តី បំយកចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មិនពោលពាក្យឲ្យទើសទាស់ចិត្ត ប្រការ១ ។

យេ តេ គរុនោ រមែងធ្វើការវៈសក្ការៈបូជាដល់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមាតាបិតានិងស្វាមីគោរពប្រការ១ ។

ភត្តកាមុដា ការងារក្នុងផ្ទះរបស់ស្វាមី ក៏ចាត់ចែងតាក់តែងឲ្យបាន រៀបរយល្អ មិនខ្ជិលច្រអូស ប្រការ ១ ។

អន្តោជនោ អន្តោជនគឺទាសៈទាសីអ្នកបម្រើ ក៏សង្គ្រោះដោយ បាយទឹកសំពត់អាវ ទាំងមានជម្ងឺឈឺចាប់ជួយថែរក្សាព្យាបាលតាមការគួរ ដល់យសសក្តិនិងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ប្រការ១ ។

យំ អាភតំ របស់ទ្រព្យណាដែលស្វាមីរកបានមកហើយ ខស្សាហ៍ មើលថែទាំទុកដាក់ឲ្យគង់នៅមិនឲ្យបាត់បង់ទៅដោយឥតហេតុអ្វីប្រការ១។

អនុត្តិ អថេធិ មិនជាស្ត្រីអ្នកលេងនឹងមិនជាចោរ ប្រការ១ ។

សីលវតី ជាស្ត្រីមានសរណគមន៍នឹងសីលប្រាំសីលប្រាំបីប្រការ១ ។

ចាគវតី ជាស្ត្រីបរិច្ចាគនូវទាន មានសន្តានចិត្តឥតកំណាញ់ ប្រការ ១ ។

មាតុគ្រាមប្រកបដោយធម៌ប្រាំបីប្រការនេះ ទេវានំ បសំសន្តិ ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយរមែងសរសើរនូវមាតុគ្រាមនោះ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា លុះទំលាយបញ្ចក្ខន្ធហើយ រមែងមានស្ថានសួគ៌ជាខាងមុខ ។

សម្តេចព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទេសនានូវអដ្ឋកបុគ្គលបម្តង ប្រាំបីពួកៗដោយអនេកន័យ ទើបត្រាស់នូវធម៌ជាឧបការប្រាំបីប្រការ ធម៌ត្រូវឲ្យចម្រើនច្រើនឡើងប្រាំបីប្រការ, ធម៌ត្រូវលះបង់ចេញប្រាំបីប្រការ, ធម៌ប្រកបក្នុងចំណែកពិសេសហើយបុគ្គលនឹងដឹងបានក្រ, ធម៌ដែលបុគ្គលនឹងឲ្យបង្កើតឡើងដោយលំបាក, ធម៌ដែលបុគ្គលនឹងគប្បីដឹងដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង នឹងធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ៗ បណ្ដាធម៌ទាំងនោះ ធម៌មួយៗមានប្រាំបីៗប្រការ ។

ព្រះបរមសាស្ដាទ្រង់ទេសនាធម៌មានឧបការច្រើនប្រាំបីប្រការជាមុន ថា អដ្ឋ ពហុបការា ធម្មា ធម៌មានឧបការច្រើនប្រាំបីប្រការនោះ គឺហេតុនឹងបច្ច័យប្រាំបីប្រការ ។

ឯហេតុបច្ច័យជាបឋមនោះ គឺ ភិក្ខុកុលបុត្រសាសនានេះអាស្រ័យនូវគ្រូនិងអាចារ្យជាអ្នកប្រៀនប្រដៅឲ្យសិក្សា ហើយធ្វើសេចក្ដីគោរពចំពោះគ្រូអាចារ្យនោះ មិនបានគោរពគប់អានគ្រូអាចារ្យដទៃដែលជាមនុស្សប្រ.ព្រឹត្តមិច្ឆាប្រតិបត្តិ គឺប្រព្រឹត្តខុសគន្លងធម៌ ។

ហេតុបច្ច័យជាគំរប់ពីរថា កាលេន កាលំ ឧបសង្កមិត្វា ចូលទៅកាន់សំណាក់នៃគ្រូនិងអាចារ្យក្នុងកាលទាំងពួង គឺសព្វកាល ហើយសាកសួរអដ្ឋកថាបាលីនិងធម៌ទាំងឡាយដែលខ្លួនសង្ស័យ ។

ហេតុបច្ច័យជាគំរប់បីថា ភិក្ខុបានស្ដាប់ធម៌ហើយធ្វើឲ្យយល់ច្បាស់ក្នុងសន្ដានចិត្ត ។

ហេតុបច្ច័យជាគំរប់បួនថា ភិក្ខុសង្រួមក្នុងព្រះបាដិមោក្ខសំវរសីលជាដើម ។

ហេតុបច្ច័យជាគំរប់ប្រាំថា ភិក្ខុជាពហុស្សូតបានស្ដាប់ច្រើន និងទ្រទ្រង់ធម៌ទាំងឡាយដ៏ពីរោះក្នុងខាងដើមកណ្ដាល និងទីបំផុត ។

ហេតុបច្ច័យជាគំរប់ប្រាំមួយថា ភិក្ខុមានព្យាយាមមិនបន្ធូរបន្ថយក្នុងការលះបង់អកុសលធម៌និងញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យចំរើនឡើង ។

ហេតុបច្ច័យជាគំរប់ប្រាំពីរថា ភិក្ខុប្រកបដោយសតិនិងបញ្ញាដ៏ចាស់ក្លា នឹករឭកដល់កិច្ចការដែលខ្លួនធ្វើរួចហើយ និងសំដីដែលខ្លួននិយាយ

រួចហើយ អស់កាលជាយូរអង្វែងបាន ។

ហេតុបច្ច័យជាគំរប់ប្រាំបីថា ភិក្ខុមានប្រក្រតីពិចារណាឃើញនូវការកើតនិងការរលត់នៃបញ្ចក្ខន្ធ ។

ហេតុបច្ច័យទាំងប្រាំបីប្រការនេះ ឈ្មោះថា ពហុបការធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនឹងឲ្យបាននូវភាវនាដែលខ្លួនមិនទាន់បាន នឹងធ្វើភាវនាដែលខ្លួនបានរួចហើយឲ្យរឹតតែចំរើនច្រើនៗ ឡើង ។

ក៏ឯធម៌ដែលភិក្ខុគប្បីធ្វើឲ្យចំរើនប្រាំបីប្រការនោះ បានដល់ព្រះអដ្ឋង្គិកមគ្គ គឺសម្មាទិដ្ឋិ បញ្ញាឃើញត្រូវ១ សម្មាសង្កប្បៈ ត្រិះរិះត្រូវ ១ សម្មាវាចា សំដីត្រូវ ១ សម្មាកម្មន្ត ការងារត្រូវ ១ សម្មាអាជីវៈ ចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ សម្មាវាយាមៈ ព្យាយាមត្រូវ ១ សម្មាសតិ រឭកត្រូវ ១ សម្មាសមាធិ តាំងចិត្តត្រូវ ១ គ្រប់ជាធម៌ប្រាំបីប្រការ ដែលភិក្ខុគប្បីធ្វើឲ្យចំរើនឡើងក្នុងខន្ធសន្តាន ។

បរិញ្ញេយ្យា អដ្ឋ ធម្មា ធម៌ទាំងឡាយប្រាំបីប្រការដែលភិក្ខុគប្បីកំណត់ដឹងនោះ បានដល់លោកធម៌ប្រាំបីប្រការ គឺមានលាភ ១ ឥតលាភឬខូចខាតលាភ ១ មានយស ១ ឥតយសឬថោះយស ១ និន្ទា ១ សរសើរ ១ សុខ ១ ទុក្ខ ១ ។ លោកធម៌ទាំងប្រាំបីប្រការនេះ គឺភិក្ខុគប្បីកំណត់ដឹងដោយបញ្ញា ។

ធម៌ដែលភិក្ខុគប្បីលះបង់ប្រាំបីប្រការនោះ បានដល់មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ មិច្ឆាសង្កប្បៈ ១ មិច្ឆាវាចា ១ មិច្ឆាកម្មន្តៈ ១ មិច្ឆាអាជីវៈ ១ មិច្ឆាវាយាម ១ មិច្ឆាសតិ ១ មិច្ឆាសមាធិ ១ ។

ធម៌មានចំណែកកុសីតទីនឹងឲ្យវិនាសសាបសូន្យ ប្រាំបីប្រការនោះ បានដល់ហេតុខ្ជិលច្រអូសនៃភិក្ខុប្រាំបីប្រការគឺ

១–គិតថា អាត្មានឹងធ្វើការ គួរតែសម្រាកសិន ហើយដេក,

២ គិតថា អាត្មាធ្វើការរួចហើយ គួរឈប់ឲ្យសប្បាយ ហើយដេក,

៣ គិតថា អាត្មានឹងដើរទៅផ្លូវឆ្ងាយ គួរតែសម្រាកសិន ហើយដេក,

៤ គិតថា អាត្មាដល់ទីកន្លែងហើយ គួរតែឈប់ឲ្យសប្បាយ ហើយដេក,

៥ គិតថា អាត្មាបរិភោគអាហារតិចពេក ធ្វើការមិនកើតទេ ហើយដេក,

៦ គិតថា អាត្មាបរិភោគអាហារច្រើនពេក គួរតែឈប់សម្រាកឲ្យអាហាររលាយល្អស្រួលបួលសិន ហើយដេក,

៧–គិតថា អាត្មាមិនសូវស្រួលខ្លួនទេ ចេះតែរកកល់ឈឺ គួរតែសម្រាកសិន ហើយដេក,

៨ គិតថា អាត្មាទើបតែងើបពីឈឺថ្មីៗ គួរតែបង្អង់ធ្វើការសិន ហើយដេក ។

ធម៌មានចំណែកក្នុងកិរិយានាំឲ្យបានដល់នូវគុណវិសេសជាហេតុឲ្យធ្វើនូវសេចក្ដីព្យាយាម មានប្រាំបីប្រការ គឺភិក្ខុគប្បីធ្វើនឹងត្រូវធ្វើសេចក្ដីព្យាយាម១ ដែលធ្លាប់ធ្វើរួចមកហើយមិនលះបង់ចោល១ ផ្លូវដែលមិនធ្លាប់ទៅក៏ខំស្វាហាប់ទៅ១ ផ្លូវដែលធ្លាប់ទៅរួចហើយ ក៏ខំស្វាហាប់ទៅ១ ស្រុកនិគមដែលមិនធ្លាប់ទៅ ក៏ខំស្វាហាប់ទៅ១ ដែលធ្លាប់ទៅរួចហើយ ក៏គិតថាធ្លាប់បានទៅរួចហើយ បានអាហារបិណ្ឌបាតល្មមនឹងញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឹងធ្វើសេចក្ដីព្យាយាមឲ្យដល់នូវធម៌វិសេស គិតដូច្នោះហើយ ក៏ខំស្វាហាប់ទៅ១ បើឈឺតាប់ថន្តិចបន្តួចនឹកខ្លាចក្រែងឈឺច្រើនធ្ងន់ ខំស្វាហាប់ចំរើនភាវនា១ បើឈឺធ្ងន់ក្រោកពីជម្ងឺថ្មី ៗ គិតថាអាពាធនឹងត្រឡប់រើឡើងទៀត ក៏តាំងចិត្តចំរើនភាវនា១ គ្រប់ជាធម៌ឲ្យបានសម្រេចនូវគុណវិសេសប្រាំបីប្រការ ។

អង្គសម្ដេចព្រះបរមលោកុត្តមាចារ្យ ទ្រង់ត្រាស់ទេសនានូវធម៌ទាំងឡាយប្រាំបីៗនេះ មិនមែនចំពោះតែពួកបព្វជិតភិក្ខុសាមណេរទេ ចំពោះទូទៅដល់ពុទ្ធបរិស័ទទាំងបួន ប៉ុន្តែដែលទ្រង់ត្រាស់ចំពោះភិក្ខុដូច្នោះ ព្រោះភិក្ខុនោះនៅជិតព្រះអង្គ សូម្បីគ្រហស្ថទាំងឡាយធ្វើតាមព្រះពុទ្ធដីកា ក៏ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិតាមព្រះពុទ្ធោវាទ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយគប្បីសន្និដ្ឋានបូលចិត្តដោយន័យនេះចុះ ។

អដ្ឋកបុគ្គល សង្ខេបប៉ុណ្ណះ ។

(នៅមានត)

មធុរសវាហិណី

សម្តេចព្រះធម្មលិខិត ល្វី-ឯម ប្រែរៀបរៀង

(តមក)

នមោ ពុទ្ធាយ នមោ ធម្មាយ នមោ សង្ឃាយ ប្រែថា ខ្ញុំព្រះករុណាសូមនមស្ការថ្វាយបង្គំព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ខ្ញុំព្រះករុណាសូមនមស្ការថ្វាយបង្គំព្រះធម៌ជាម្ចាស់ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមនមស្ការថ្វាយបង្គំព្រះសង្ឃជាម្ចាស់ ។ មនុស្សទាំងឡាយនោះពោលយ៉ាងនេះ ដោយសំឡេងលាន់ឮគឹកកងក្នុងពេលនោះឯង ។

ចំណែកឯព្រានពស់ ជាមនុស្សមិច្ឆាទិដ្ឋិពុំបានជឿ ពុំបានដឹងគុណព្រះរតនត្រ័យឡើយ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ព្រានពស់បានស្តាប់ពាក្យគេនមស្ការគុណព្រះរតនត្រ័យហើយ ក៏សើចចំអកឡកលេងស្រស់ស្រាយ ពោលត្រាប់មាត់តាមថា នមោ ពុទ្ធាយ ។ ដោយពាក្យចំអកសើចលេងនោះឯង ។

លុះថ្ងៃមួយជាខាងក្រោយ ព្រានពស់នោះដើរចេញទៅអំពីផ្ទះចូលទៅក្នុងព្រៃពៃស្វែងរកចាប់ពស់ក្នុងព្រៃនោះ ។ ដើម្បីនឹងយកទៅឲ្យរាំលេងឲ្យមនុស្សមើល គ្រាន់នឹងយកថ្លៃឈ្នួលដូចគ្រាមុនៗ ក៏ខំដើរ

ស្វែងរៀងៗទៅក្នុងព្រៃនោះ ។

កាលនោះ មានពស់នាគរាជមួយមានឫទ្ធានុភាពច្រើន មានសេចក្តីជ្រះថ្លាប្រាថ្នាទឹងទៅធ្វើការកិច្ចបូជានមស្ការព្រះចេតិយ ដែលបញ្ចុះព្រះធាតុព្រះពុទ្ធកស្សបអង្គនោះ លុះបានទៅដល់ បានបូជាថ្វាយបង្គំស្រេចហើយ ក៏ត្រឡប់មកវិញលូនទៅស្វែងរកជម្រកដើម្បីទីជ្រកកូន ។

ឯព្រានពស់បានឃើញពស់នាគរាជនោះហើយ ក៏ស្ទុះចូលទៅជិតដោយរហ័ស ហើយសូត្រស្វាធ្យាយទ៌កយមន្ត ផ្សាយទៅបម្រុងនឹងចាប់យកពស់នាគរាជនោះឯង ។

ពស់នាគរាជលុះបានស្តាប់មន្តហើយ ក៏ក្រោធខឹងនឹងព្រានពស់មហិមា មានប្រាថ្នាទឹងសម្លាប់ព្រានពស់នោះ ក៏ដកពការស្ទុះរត់ដេញតាមទៅក្នុងកាលនោះឯង, ៗ ព្រានពស់បានឃើញដឹងថា នាគរាជពុំបានស្តាប់បង្គាប់មន្តអាគមរបស់ខ្លួន ហើយស្ទុះដេញមកដូច្នោះហើយ ក៏ភិតភ័យខ្លាំងពន់ពេកប្រឹងរត់ទៅដោយរហ័ស ស្រាប់តែប៉ះទង្គិចជើងលើផែនថ្មមួយ ក៏ដួលចុះទៅ ហេតុតែការផ្ចាប់សន្សំទូវពាក្យបំអកសើចលេងដែលខ្លួនបានពោលត្រាប់ពីមុនមក លុះដួលហើយក្អាត់មាត់សូត្រដូនៗថា នមោពុទ្ធាយៗ ក្នុងពេលនោះឯង ។

ពស់នាគរាជកាលបើកំពុងតែខឹងដេញតាម ប្រុងនឹងចឹកព្រាននោះ

ក៏បានឃើញព្រានទន្ទិចនឹងជុំជួលចុះ ហើយលាន់មាត់សូត្រថា នមោ ពុទ្ធាយ ។ ដូច្នោះ ក៏សំឡេងដែលសូត្រនោះត្រជាក់បីដូចជាទឹកអម្រឹតហូរចូលទៅក្នុងត្រចៀកនៃពស់នាគរាជនោះ អាចលត់នូវសេចក្តីក្រោធខឹងមួយរំពេចនោះបាន ។ ពស់នាគរាជនោះក៏បានរលត់សេចក្តីក្រោធខឹងក្នុងព្រានពស់នោះ ដោយអានុភាពការគោរពនូវគុណព្រះរតនត្រ័យ ក្នុងកាលនោះឯង ហើយបែរជាពោលថា ម្នាលសំឡាញ់! អ្នកកុំខ្លាចភិតភ័យអ្វីឡើយ យើងបានជាប់ដោយអន្ទាក់ទាញក្រ្ទាក់មកដោយមន្តគឺគុណព្រះរតនត្រ័យហើយ ព្រោះហេតុនោះ យើងមិនគួរខឹងចឹកអ្នកឡើយ ថ្ងៃនេះយើងមានសេចក្តីសោមនស្សជ្រះថ្លាចំពោះអ្នកពន់ពេក យើងនឹងឲ្យគ្រឿងបណ្ណាការដល់អ្នក ត្រូវអ្នកទទួលយកចុះ ។ នាគរាជបានពោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏ឲ្យផ្កាមាសបីដុំទៅព្រានពស់នោះឯង ។

បពិត្រអើយ ឯនាមព្រះរតនត្រ័យនេះវិសេសថ្លៃថ្លាណាស់ បីដូចជាទឹកអម្រឹតដ៏ត្រជាក់ សម្រាប់ស្រោចរំលត់នូវសេចក្តីក្រោធខឹងនៃពស់ដែលមានពិសក្លៀវក្លាដូច្នេះឯង ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ បានជាព្រះអរហន្តទាំងឡាយពោលសរសើរគុណព្រះរតនត្រ័យ ដោយបទព្រះគាថាដូច្នេះថា :

ពុទ្ធោតិវចនំ សេដ្ឋំ ពុទ្ធោតិវចនុត្តមំ

នត្ថិ តេន សមំ លោកេ អញ្ញំ សោតរសាយនំ ។

សេចក្ដីថា ពាក្យពោលថា ពុទ្ធោ ដូច្នេះ ជាពាក្យដ៏ប្រសើរវិសេស ពាក្យពោលថា ពុទ្ធោ ដូច្នេះ ជាពាក្យដ៏ឧត្ដមពិត, ពាក្យដទៃ ដែលជាទីនាំមកនូវរសដល់ត្រចៀកអ្នកស្ដាប់ ក្នុងលោក ដ៏ស្មើដោយពាក្យថា ពុទ្ធោ ដូច្នេះ ពុំមានឡើយ ។

ធម្មោតិវចនំ សេដ្ឋំ ធម្មោតិវចនុត្តមំ

នត្ថិ តេន សមំ លោកេ អញ្ញំ សោតរសាយនំ ។

សេចក្ដីថា ពាក្យពោលថា ធម្មោ ដូច្នេះ ជាពាក្យដ៏ប្រសើរវិសេស . . ., ជាពាក្យដ៏ឧត្ដម ពាក្យដទៃដែលជាទីនាំមកនូវរសដល់ត្រចៀកនៃអ្នកស្ដាប់ក្នុងលោក ដ៏ស្មើដោយពាក្យថា ធម្មោ ដូច្នេះពុំមានឡើយ ។

សង្ឃោតិវចនំ សេដ្ឋំ សង្ឃោតិវចនុត្តមំ

នត្ថិ តេន សមំ លោកេ អញ្ញំ សោតរសាយនំ ។

សេចក្ដីថា ពាក្យពោលថា សង្ឃោ ដូច្នេះ ជាពាក្យដ៏ប្រសើរដោយវិសេស . . ., ជាពាក្យដ៏ឧត្ដមពិត, ពាក្យដទៃដែលជាទីនាំមកនូវរសដល់ត្រចៀកនៃអ្នកស្ដាប់ក្នុងលោក ដ៏ស្មើដោយពាក្យថា សង្ឃោ ដូច្នេះ ពុំមានឡើយ ។

តស្ស មុខំ មុខំ ញាន យំ វត្តិ មុខេ សញា

ទុល្លភំ ពុទ្ធវចនំ សព្វសម្បត្តិទាយកំ
តស្ស មនោ មនោធាម យតោ មនសិ វត្តតិ
ទុល្លភំ ពុទ្ធវចនំ សព្វសម្បត្តិទាយកំ ។

ពាក្យថា ព្រះពុទ្ធជាពាក្យដែលសត្វលោករកបានដោយក្រ អាចឲ្យនូវសម្បត្តិទាំងពួង រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងមាត់នៃបុគ្គលណាសព្វកាល, មាត់របស់បុគ្គលនោះបានឈ្មោះថាមាត់ល្អប្រពៃ មាត់មានលាភដោយពិត, ពាក្យពោលថាព្រះពុទ្ធជាពាក្យដែលសត្វលោករកបានដោយក្រ អាចឲ្យនូវសម្បត្តិទាំងពួងរមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តបុគ្គលណាហើយ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ឈ្មោះថាចិត្តល្អប្រពៃ ចិត្តមានលាភដោយពិត ។

តស្សេវ សោតំ សោតញ្ញា យំ សុណាតិ ជិនោ[១] អយំ
ទុល្លភំ ពុទ្ធវចនំ សព្វសម្បត្តិទាយកំ

សេចក្តីថា បុគ្គលណាបានស្តាប់នូវពាក្យថា ព្រះពុទ្ធជាពាក្យដែលបុគ្គលរកបានដោយក្រ អាចឲ្យនូវសម្បត្តិទាំងពួងដូច្នេះថា: "បុគ្គលនេះជាអង្គព្រះជិនស្រី" សោតប្បសាទរបស់បុគ្គលនោះបានឈ្មោះថា សោតប្បសាទល្អប្រពៃសោតប្បសាទមានលាភដោយពិត ។

ឯពស់នាគរាជ មានពិសដ៏ក្លៀវក្លាពន្លឹកគ្រប់កាលទាំងពួង លុះបានស្តាប់ពាក្យថា ពុទ្ធោ ដូច្នេះ ក៏ត្រឡប់មានចិត្តត្រេកអរសោមនស្ស

១– យល់ថា (ជនោ) ទើបល្អ ។

វិញ បានឲ្យជីវិតដល់ព្រានពស់ មិនត្រឹមតែឲ្យជីវិតប៉ុណ្ណោះ ថែមទាំងបានឲ្យនូវផ្កាមាសបីកម្រង ក្នុងកម្រងនីមួយៗ មានដំឡៃមួយពាន់ៗ ដល់ព្រានពស់នោះ ដោយអានុភាពផលានិសង្សនៃកថាដែលខ្លួនពោលថា ពុទ្ធោៗ ដូច្នេះឯង ។

លុះពស់នាគពជ បានឲ្យផ្កាមាសដល់ព្រានពស់នោះរួចហើយក៏ពោលទៅនឹងព្រានពស់ថា ម្នាលសំឡាញ់មានធុរៈស្មើ! ជំនុំផ្កាមាសទាំងបីកម្រងនេះ អ្នកត្រូវយកមួយកម្រងទៅបូជាព្រះចេតិយ ជាបុណ្យផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកចុះ ត្រូវយកមួយកម្រងទៅបូជាព្រះចេតិយដែរ ដើម្បីជាបុណ្យដល់ខ្ញុំ ត្រូវយកមួយកម្រងទៅលក់យកប្រាក់មកទិញដូរស្បៀងអាហារ ចិញ្ចឹមជីវិតខ្លួនទាំងកូនប្រពន្ធជាសុខសប្បាយចុះ, ហើយអ្នកត្រូវកុំប្រមាទប្រហែសធ្វេសក្នុងការជាកុសល មានទានជាដើមឡើយ ត្រូវចិញ្ចឹមជីវិតប្រកបដោយធម៌ ត្រូវលះបង់ចិត្តជាមិច្ឆាទិដ្ឋិឲ្យស្រឡះចេញ ហើយខំខ្វល់ខ្វាយតែក្នុងកុសលកម្មដរាបដល់អស់ជីវិត, លុះពស់នាគពជ បានពោលទូន្មានប្រដៅយ៉ាងនេះ ក៏ចៀសចេញទៅកាន់ជំពូករបស់ខ្លួនតាមធម្មតា ។ ចំណែកឯព្រានពស់ក៏បានដល់នូវសេចក្តីសោមនស្សជ្រះថ្លា បានបូជាព្រះចេតិយដោយផ្កាមាសពីរកម្រង តាមពាក្យបណ្តាំរបស់នាគពជនោះឯង ។

បានយកផ្កាមាសមួយកម្រងដែលទៅលក់បានប្រាក់បួនពាន់កហាបណៈ យកមកចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ខ្លួនទឹងប្រពន្ធកូនខ្លះ ចំណាយឲ្យទានដល់ជនកំព្រា ជនដើរផ្លូវឆ្ងាយទឹងជនអ្នកសូមទាំងឡាយខ្លះ ហើយលះបង់អំពើដែលធ្វើជាព្រានពស់ចោលចេញជាស្រឡះពុំបានប្រព្រឹត្តធ្វើទៀតឡើយ រមែងសន្សំអំពើជាកុសលកម្មតែម្យ៉ាង, លុះដល់អស់ជីវិតហើយក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ទេវលោក សោយនូវទិព្វសម្បត្តិជាសុខក្សេមក្សាន្ត តាំងតែពីកាលនោះមកដរាបដល់កាលឥឡូវនេះហោង ។

ព្រោះហេតុដូច្នោះ ទើបព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ពោលជាបទព្រះគាថាដូច្នេះថា ឥតិ អវិទិតសត្តោ កិញ្ចិ ឥត្ថានុភាវំ លភតិ ធនវិសេសំ យសស្ស នាមប្បកាសា វិទិតជនទិកាយោ កឹនុ តស្សានុភាវំ ន លភតិ ជិននាមំ កិច្ចមញ្ញប្បហាយ , សេចក្តីថា សូម្បីសត្វពុំបានដឹងនូវអានុភាពនៃព្រះជាម្ចាស់តិចតួចយ៉ាងនេះសោះ ក៏គង់បាននូវសម្បត្តិដ៏វិសេស គឺផ្កាមាសទាំងបីកម្រងមានតម្លៃមួយពាន់ៗ, ព្រោះបានប្រកាសសម្តែងនូវព្រះនាមនៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងឡាយអង្គណា ឯប្រជុំជនដែលបានដឹងច្បាស់នូវអានុភាពនៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់អង្គនោះ ទាំងពុំបានលះបង់នូវកិច្ចគឺសេចក្តីសំគាល់នូវព្រះនាមនៃព្រះជិនស្រីផងទៀត ទឹងពុំបាននូវទ្រព្យសម្បត្តិដ៏វិសេសដូចម្តេចបាន មុខជាទឹងបាននូវទ្រព្យសម្បត្តិ

ដ៏វិសេសក្រៃលែងជាងនេះដោយពិត ។

សម្តែងរឿងនិទានព្រានពស់ ជាគំរប់ប្រាំក្នុងវគ្គទីមួយ ក៏ចប់សេចក្តីជាសង្ខេបតែប៉ុណ្ណេះឯង ។

៦–សរណាគតវត្ថុ សម្តែងរឿងនិទានសរណាគតទៅទៀតដោយបទបាលីថា: សាវត្ថិយំ កិរ សុមនោ នាមេកោ គហបតិកោ អហោសិ ដូច្នេះជាដើម ប្រែថា: សេចក្តីថា កិរ ដូចបានឮរឿងៗមកថា: មានគហបតីម្នាក់ឈ្មោះសុមនៈ នៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ភរិយារបស់គហបតីនោះឈ្មោះនាងសុជម្បុកា ជនទាំងពីរនាក់នោះក៏បាននៅគ្រប់គ្រងផ្ទះតាមធម្មតា លុះកន្លងយូរទៅក៏បានកូនប្រុសមួយ ស្រីមួយ ឯកូនទាំងពីរនោះពុំទាន់បានធំដឹងក្តីគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយ, ស្រាប់តែសុមនគហបតីនិងនាងសុជម្បុកាជាមាតាបិតាមានជម្ងឺឈឺជាទម្ងន់ ក៏បានហៅកូនប្រុសច្បងឲ្យចូលមកហើយនិយាយផ្តាំថា ម្នាលបាអើយ! យើងមានជម្ងឺឈឺនេះជាទម្ងន់ពន់ពេកណាស់ មិនអាចនឹងរស់នៅយឺនយូរ ដើម្បីនឹងរៀបចំទុកដាក់អ្នកឲ្យមានផ្ទះសម្បែងគ្រួសារដ៏សមគួរបានឡើយ សម្បត្តិទ្រព្យរបស់យើងដែលមានក្នុងផ្ទះនេះទាំងប៉ុន្មាន ត្រូវបាជាបងទទួលយកគ្រប់គ្រងរក្សាទុកចុះ, លុះថ្ងៃជាខាងក្រោយ បើប្អូនស្រីរបស់អ្នកចំរើនវ័យវឌ្ឍនាការធំឡើងហើយ ត្រូវអ្នកទទួលភារៈរៀបចំទុកដាក់ឲ្យមានប្តី

ចែកទ្រព្យរបស់ឲ្យល្មមសមគួរផងចុះ លុះបានផ្តាំយ៉ាងនេះហើយក៏ប្រគល់កូនស្រីជាប្អូនដល់កូនប្រុសច្បងនោះឲ្យថែទាំរក្សា ហើយក៏ធ្វើមរណកាលក្ស័ណក្ស័យជីវិតទៅក្នុងកាលនោះឯង ។

គ្រានោះកូនប្រុសជាច្បងបានចាត់ចែងធ្វើឈាបនកិច្ចបូជាសពមាតាបិតារបស់ខ្លួនស្រេចហើយ ក៏នៅគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់នោះជាសុខសប្បាយ, លុះកន្លងកាលយូរទៅក៏បានចងសម្ពន្ធមិត្តមេត្រីនឹងពួកញាតិ បានរៀបចំប្អូនស្រីរបស់ខ្លួនឲ្យមានប្តីក្នុងត្រកូលដ៏សមគួរ ហើយចែកទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យតាមបណ្តាំរួចហើយបញ្ជូនប្អូនស្រីនោះឲ្យទៅនៅជាមួយនឹងត្រកូលប្តី, ឯខ្លួនឯងសោត ក៏បានគ្រប់គ្រងផ្ទះសម្បែងចិញ្ចឹមគ្រួសារដោយសុវត្ថិភាពដែរ ។

លុះចំណេរមកកាលជាខាងក្រោយ, ប្អូនស្រីនោះមានគភ៌ជាដំបូង, និមិត្តតែគភ៌ចាស់ខែហើយ មានថ្ងៃមួយក៏បាននិយាយទៅនឹងស្វាមីរបស់ខ្លួនថា សាមិ បពិត្រអ្នកជាស្វាមីអើយ! ខ្លួនខ្ញុំមានប្រាថ្នាចង់ទៅឃើញបងរបស់ខ្ញុំ ដ្បិតខ្ញុំមានគភ៌កាន់តែចាស់ខែហើយ នឹងទៅប្រសូតកូនឲ្យជួបជុំបងប្អូនឯណោះ ។

ចំណែកឯបុរសជាស្វាមីក៏ព្រមទទួលតាមថា ម្នាលនាងដ៏ចំរើន! ពាក្យដែលនាងពោលមកនេះ ប្រពៃហើយ ។ ទើបចាត់ចែងគ្រឿងបណ្ណា-

ការដំសមគួរ ហើយបណ្ដើរស្វាមីភរិយាដើរចេញពីគេហស្ថានរបស់ខ្លួន សំដៅទៅគេហស្ថានរបស់បងនោះទៅ ។

កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្លៀកដណ្ដប់ចីវរដោយប្រពៃ មានព្រះភិក្ខុសង្ឃច្រើនហោមហែមជាយសបរិវារ ទ្រង់បញ្ចេញនូវរស្មីទាំង ប្រាំមួយពណ៌ ដ៏ភ្លឺស្វាងរុងរឿងផ្សាយទៅក្នុងទិសនានាទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ ចូលទៅកាន់ព្រះនគរដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលានោះដែរ ។

លំដាប់នោះជនទាំងពីរនាក់ស្វាមីភរិយាបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា បានចូលទៅក្រាបថ្វាយបង្គំដោយដំកល់ចុះនូវអង្គ ទាំងប្រាំ(១) ដោយសេចក្ដីគោរព ហើយស្ថិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

គ្រានោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបនូវឧបនិស្ស័យសម្បត្តិនៃជនទាំង ពីរនាក់នោះហើយ ក៏ទ្រង់សម្ដែងអនុបុព្វីកថាជាទេសនាបន្ដនៃជនទាំងនោះ ហើយទ្រង់ញ៉ាំងឲ្យស្ថិតនៅក្នុងសរណគមន៍ និងសីលទាំងប្រាំឲ្យខ្ជាប់ ខ្ជួនមាំមួនហើយទ្រង់ត្រាស់ថា, ម្នាលអ្នកទាំងឡាយ ! កាលបើសេចក្ដី ទុក្ខលំបាកកើតឡើង ដល់អ្នកពល់គ្នាក្នុងកាលណាមួយ ត្រូវនាំគ្នា នឹករឭកដល់ព្រះតថាគតចុះ សេចក្ដីទុក្ខលំបាកនោះនឹងវិនាសបាត់ទៅ។

១-ភាប់យកតែងនៃទាំងសងខាងក្បាលជង្គង់ទាំងសងខាង និងត្បូងសិរិសាមួយរួមជា ៥ ក្រាបផ្ទាល់កន្ទេលឬផ្ទាល់ដីត្រង់ទីនោះ ៗ ។

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះអរហន្តទាំងឡាយពោលជាបទព្រះគាថាដូច្នេះថា:

យំ កិញ្ចិ ភយមុប្បន្នំ រាជចោរាទិសម្ភវំ
តទា សរេយ្យ សម្ពុទ្ធំ និច្ឆន្តោ តទុបទ្ទវំ ។

សេចក្តីថា ភ័យណានីមួយដែលកើតឡើងហើយ គឺកើតឡើងអំពីស្តេចនិងចោរជាដើម ក្នុងកាលណា បុគ្គលមានប្រាថ្នាមិនចង់ឲ្យភ័យឧបទ្រពចង្រៃទាំងនោះកើតឡើងបាន ត្រូវនឹករឭកនូវអង្គព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះឯង ។

សចេ ឧបទ្ទវ ហោតិ យក្ខបេតាទិសម្ភវំ
តទា សរេយ្យ សម្ពុទ្ធំ និច្ឆន្តោ តទុបទ្ទវំ ។

សេចក្តីថា បើសេចក្តីចង្រៃឧបទ្រពដែលកើតឡើង គឺកើតឡើងអំពីយក្ខនិងប្រេតជាដើម ក្នុងកាលណា, បុគ្គលមានប្រាថ្នាមិនចង់ឲ្យមានឧបទ្រពចង្រៃទាំងនោះកើតឡើងបាន ត្រូវនឹករឭកនូវអង្គព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះឯង ។

យំបិ សីហាទិព្យគ្ឃាទិ ពុណ្ណារិកាទិសម្ភវំ
តទា សរេយ្យ សម្ពុទ្ធំ និច្ឆន្តោ តទុបទ្ទវំ ។

សេចក្តីថា បើភ័យឧបទ្រពណា ដែលកើតឡើង គឺកើតឡើងអំពីសត្វសាហាវ មានសត្វសីហខ្លាធំខ្លាដម្បងជាដើម ក្នុងកាល

ណា បុគ្គលមានប្រាថ្នាមិនចង់ឲ្យមានសេចក្តីភ័យឧបទ្រពចង្រៃទាំងនោះ
កើតឡើងបាន ត្រូវនឹករឭកនូវអង្គព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងកាលនោះឯង ។

សុវាថាតបត្តិកត– ឧទកាសុនិសម្ភវំ
តថា សរេយ្យ សម្ពុទ្ធំ ចិន្តន្តោ តទុបទ្ទវំ ។

សេចក្តីថា ភ័យឧបទ្រពចង្រៃណាដែលកើតឡើង គឺកើតឡើងអំពី
ខ្លៃព្រៃ ចចកកាច កំដៅថ្ងៃ ភ្លើង ខ្យល់ព្យុះ ទឹកជន់ និងរន្ទះផ្គរជាដើម
ក្នុងកាលណា បុគ្គលមានប្រាថ្នាមិនចង់ឲ្យមានភ័យឧបទ្រពចង្រៃទាំង
នោះកើតឡើងបាន ត្រូវនឹករឭកនូវអង្គព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងកាលនោះឯង ។

បដ្ឋភទីហិ រោគេហិ វិសហោរគ្គិសម្ភវំ
តថា សរេយ្យ សម្ពុទ្ធំ ចិន្តន្តោ តទុបទ្ទវំ ។

សេចក្តីថា ភ័យឧបទ្រពចង្រៃណាដែលកើតឡើងអំពីរោគទាំងឡាយ
មានរោគចុះផ្ទៃយ៉ាងខ្លាំងជាដើម និងរោគកើតអំពីរដូវដ៏ពុំស្មើក្នុងកាល
ណា, បុគ្គលមានប្រាថ្នាមិនចង់ឲ្យមានសេចក្តីភ័យឧបទ្រពចង្រៃទាំងនោះ
កើតឡើងបាន ត្រូវនឹករឭកនូវអង្គព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងកាលនោះឯង ។

អដ្ដគោន យថា យុទ្ធំ ការោន្តេន ហិ ជន្តុនា
សរិតព្វោ តថា ពុទ្ធោ បត្ថេន្តេនត្តនោ ជយំ

សេចក្តីថា បើភ័យគឺចម្បាំងតយុទ្ធដោយសត្រូវតបដល់ខ្លួនដែល

កើតឡើងក្នុងកាលណា ព្រះពុទ្ធគុណដែលសប្បុរសអ្នកធ្វើបម្រុងមានប្រាថ្នានូវជ័យជំនះដល់ខ្លួន ត្រូវតែនឹករឭកថា "ពុទ្ធោ ៗ" ក្នុងកាលនោះឯង រមែងកាចផ្ចាញ់នូវសត្រូវតបដល់ខ្លួននោះបានដោយពិត ៗ

លំដាប់នោះ ជនទាំងពីរនាក់ស្វាមីភរិយាក៏បានទទួលដោយរីករាយនូវព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគហើយ ថ្វាយបង្គំលាដើរចេញទៅតាមផ្លូវ សំដៅទៅកាន់ស្រុករបស់បងថ្លៃខ្លួននោះឯង ។

កាលនោះ បងប្រុសជាធំ បានឃើញជនទាំងពីរនាក់មកដល់ហើយ ក៏បានធ្វើបដិសណ្ឋារៈដ៏សមគួរដល់ប្អូនថ្លៃនឹងប្អូនស្រីរបស់ខ្លួនតាមសមគួរដល់សេចក្ដីរឭក ចំណែកឯប្អូនថ្លៃនោះ បាននៅអាស្រ័យក្នុងគេហស្ថានរបស់បងបានពីរបីថ្ងៃ ហើយក៏ប្រគល់ភរិយារបស់ខ្លួនឲ្យបងប្រុសថែទាំរក្សាឲ្យ ហើយនិយាយគួញថ្គូថា ខ្ញុំមានកិច្ចរវល់ច្រើនក្នុងស្រុកឯណោះ នឹងទាំនៅយូរពុំបានឡើយ លុះចប់ពាក្យហើយ ក៏លាបងថ្លៃត្រឡប់ទៅកាន់ស្រុកខ្លួនវិញក្នុងកាលនោះហោង ។

គ្រានោះ បងប្រុសបានហៅភរិយារបស់ខ្លួនមក ហើយនិយាយបង្គាប់បញ្ជាថា ម្នាលនាងដ៏ចំរើន ! ត្រូវនាងធ្វើនូវកិច្ចទាំងពួងដល់ប្អូនស្រីរបស់យើងផង កុំប្រហែសធ្វេសឡើយ ៗ

(នៅមានត)

មហោសថជាតក

(តមក)

លោក អ៊ឹម-ភន ចម្លងពីសាស្ត្រាស្លឹករឹត

ព្រះពុទ្ធវង្ស គឹម-តួរ ពិនិត្យ

ក្សណនោះ រាជទូត នាំពត៌មានទៅទូលព្រះបាទវិទេហរាជនោះ ទើបស្ដេចដណ្ដឹងថា ម្នាលអាចារ្យសេនកអើយ! ឥឡូវនេះ តើយើងនឹងឲ្យទៅយកចៅអ្នកប្រាជ្ញនោះមកឬម្ដេច ? អាចារ្យសេនកទូលថា បពិត្រមហារាជអើយ! នាបីពិចារណាតែត្រឹមបញ្ហាគោដូច្នេះលោកមិនគប់ហៅថាអ្នកប្រាជ្ញឡើយ ចូរអម្ចាស់ស្ទះឈប់ក្សណហោង ៗ ព្រះបាទវិទេហ-រាជសោត ស្ដេចគង់ស្ងៀមនៅ ហើយស្ដេចឲ្យនាំពត៌មានទៅឲ្យរាជ-អាមាត្យនោះវិញទៀតហោង ៗ ឯវំ រីអំពើនេះ បណ្ឌិតេន គឺអ្នកប្រាជ្ញ វេធិតព្វំ គប្បីដឹង សត្តវិជានេ ឰដ៏វិធីទាំងពួង ៗ បពិត្រអើយ! ចាប់ដើមដំណើរមុំពីការថ្លៃនសំដៃងល្បងគោនោះមិញបប់ស្រេចហើយហោង ៗ

គច្ឆន្តិ រីនឹងស្រដីល្បងសង្ហារ ៗ ឯកា បន ឧក្កត្តិ

ឆាតារណ្ហោ ហិ សុត្តេហិ . . . បពិត្រអើយ!

កាលនោះ មានស្ត្រីម្នាក់ ជាអ្នកកំសត់ទុគ៌ត មានចំណង់នឹងបង់

ប្រដាប់ប្រដាអាត្មា យកអម្បោះមកចងជាសង្វារ បណ្តាលជំមានពណ៌នោះ ល្អផ្សេងៗស្រេចហើយ មេនោះពាក់ដើរទៅដើរមក ប្រយោជន៍នឹងទៅ ងូតទឹកស្រះបោក្ខរណីនៃព្រះមហោសថអ្នកប្រាជ្ញ កាលបើទៅដល់ស្រះ បោក្ខរណីនោះហើយ ក៏ផ្លាស់សំពត់ពីចង្កេះ ដោះសង្វារអំពីកមកដាក់ លើសំពត់ហើយ មេស្រីនោះឯង ចុះទៅងូតទឹកស្រះបោក្ខរណីនោះប្រ-យោជន៍ដើម្បីនឹងបន្ទោចន៍នូវញើសក្អែល ។ អបរា តរុណិត្ថី តំ ទិស្វា លោកំ ។ល។ បក្កាមិ កាលនោះ មានមេស្រីដទៃ ក្រមុំម្នាក់ មកអំពីទីណាក៏ពុំដឹងឡើយ នៅមាត់ស្រះ មេស្រីនោះឯងយល់ សង្វារហើយ ក៏បង្កើតចិត្តលោភចង់បានសង្វារនោះ ហើយស្រដីទៅនឹង មេស្រីជាម្ចាស់ ។ ស្រីជាម្ចាស់សង្វារស្តាប់ហើយថា សំឡាញ់អើយ អញផ្ញើខ្លួនឯងទេ មេស្រីកំណាចនោះថា សំឡាញ់អើយ សុំមើល បន្តិចបានទេហ៎? ។ ឯម្ចាស់សង្វារថា អញកំណាញ់អ្វី ចូរសំឡាញ់ មើលហោង ម្ល៉ោះហើយក្តី មេស្រីកំណាចនោះយកសង្វារមកពាក់ នៅកល្អហើយ យល់ម្ចាស់សង្វារក្រវើនតែងូតទឹកពុំបានចាប់ភ្នែកមើល មើលខ្លួន មេកំណាចនោះនាំតែយកសង្វារនោះដើរព្រងើយទៅ ។ ឯមេ ម្ចាស់សង្វារនោះ ចាប់ភ្នែករើកដល់សង្វារ យល់មេកំណាចនាំពង្រត់ យកទៅដូច្នោះក្តី ឧត្តរិត្វា ក៏ឡើងអំពីស្រះបោក្ខរណីមួយរំពេចនោះ

ហើយផ្ចាស់សំពត់, ឧបធាវិត្វា ក៏រត់ទៅតាមទាន់ហើយចាប់ជាយសំពត់មេកំណាចនោះខ្ទប់ ហើយស្រដីថា ហៃឯងនាំពង្រត់យកសង្ហារអញទៅឯណា? ៗ ឯមេស្រីកំណាចនោះស្ដាប់ហើយឆ្លើយតទ្រាមតាំងបំពានទៅថា យើ ៗ មេនេះ មកអំពីឯណាលលាក់លលើអ្វីមាលល្បាយបាះសង្ហារនេះ អញប្រដាប់ប្រដារចេញអំពីផ្ទះបាទលំនៅអញឯង របស់អញស្រឡាញ់ អញទៅឯណា ៗ អញពុំដែលឃ្លាតអំពីខ្លួនអញឡើយ ៗ រីមេទាំង ២ ក៏បង្កើតនូវពាក្យជំលោះឈ្លោះប្រកែកជជែកគ្នារៀនកបដកបទៅហោង ៗ អថ បណ្ឌិតោបិ ធារកោហិ សទ្ធិ . . .

កាលនោះ មេស្រីទាំង ២ ទៅទៀបទ្វារសាលា ៗ ពោធិសត្វកំពុងលេងមួយអន្លើនឹងក្មេងទាំង ១ ០០០ ចោមរោមជាបរិវារ កាលបើឮមេទាំង ២ បង្កើតនូវពាក្យជំលោះឈ្លោះប្រកែកជាហេតុកើតទទឹងគ្នាហើយ ពោធិសត្វមហាបុរសរតនវិសេសជ្រាបហើយ ឲ្យហៅមេទាំង ២ នោះចូលមកគដណ្ដឹងនូវអាថិជំលោះប្រកែកនោះ ព្រះអង្គជ្រាបហើយថា មេនេះឯងជាចោរ មេនេះឯងជាម្ចាស់សង្ហារ តែព្រះអង្គទំនងយល់ឲ្យអស់ចិត្តអ្នកផងបានដឹង ទើបព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលដណ្ដឹងថា នែអ្នកទាំងសងខាង ! បើដូច្នោះនាងបិតដោយនូវបង្គាប់អញឬម្ដេច ? មេទាំង ២ ស្ដាប់ព្រះឱស្ឋពោធិសត្វហើយឆ្លើយថា យើងខ្ញុំបិតដោយនូវបង្គាប់អម្ចាស់ហោង ៗ បជមំ

ចោរំ បុច្ឆិ ។ ពោធិសត្វមហាបុរសរ័តន៍ អ្នកដណ្តឹងទៅមេចោរនេះ ឯងជាមុនថា នែមេអើយ! នាសង្ហារមេនោះ តើមេតែងទឹងអប់នូវក្លិនគន្ធពិដោរអ៊ើ ៗ មេចោរកំណាចស្តាប់ព្រះបន្ទូលពោធិសត្វហើយឆ្លើយថា បពិត្រអម្ចាស់អើយ ! ខ្ញុំតែងទឹងអប់នូវគន្ធពិដោរផងទាំងពួងជាដើម គឺក្របេះប្លង់ចន្ទន៍គ្រឿងក្រអូបជាប្រក្រតី ៗ ពោធិសត្វជ្រាបហើយ ឲ្យកត់សំគាល់ពាក្យនោះទុក ៗ

តតោ ឥតរំ បុច្ឆិ ។ លំដាប់នោះពោធិសត្វអ្នកដណ្តឹងនូវមេម្ចាស់សង្ហារនោះវិញ សា អាហ ក្រុតោ មយ្ហំ ឧក្កតាយ សព្វ-សោ ហារិកា អត្ថិ ៗ រីមេស្រីម្ចាស់សង្ហារ ហេតុតែជាអ្នកលំបាកកំសត់ទុគ៌ត ស្តាប់ព្រះឱស្ឋព្រះមហោសថហើយទូលពោធិសត្វថា បពិត្រអម្ចាស់អើយ ខ្ញុំទឹងបានអំពីឯណា នូវក្របេះប្លង់ចន្ទន៍គ្រឿងក្រអូបនោះ ខ្ញុំជាអ្នកលំបាកកំសត់ទុគ៌ត សព្វថ្ងៃអាស្រ័យយកតែផ្កាប្រយង្គុ នូវផ្កាយុក្កាអប់សព្វថ្ងៃជាប្រក្រតីនោះហោង ៗ បណ្ឌិតោ តាសំ វចនំ គាហាបេត្វា ឧឧកាធាជី . . . បពិត្រអើយ រីព្រះមហោសថបណ្ឌិតអ្នកប្រាជ្ញ ស្តាប់ពាក្យមេទាំង ២ នោះហើយ ពោធិសត្វឲ្យយកភាជន៍មាសមកដាក់បំពេញនូវទឹកស្រេចហើយ ស្តេចឲ្យហៅអ្នកជាងតែងប្រោះនូវក្លិនគន្ធពិដោរមកហើយ ស្តេចឲ្យពិចារណានូវក្លិនសង្ហារ មាន

ព្រះបន្ទូលថា ចូរជាងមើលកូននេះ តើជាកូនក្របេះបួនចន្ទន់គ្រឿងក្រអូប ឬ អប់កូនប្រយុគ្គយុក្តាទេហះ ៗ ជាងស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះមហោសថបណ្ឌិតអ្នកប្រាជ្ញហើយ ពិចារណាកូនសង្ហារ មិនជុំកូនក្របេះបួនចន្ទន់គ្រឿងក្រអូបឡើយ សភាពត្រឡប់ជុំតែកូនប្រយុគ្គយុក្តានោះជាប្រាកដ ហើយជាងទូលពោធិសត្វវិញថា បពិត្រព្រះមហោសថបណ្ឌិតអើយ សង្ហារនេះមិនជុំកូនក្របេះបួនចន្ទន់គ្រឿងក្រអូបនោះឡើយ ត្រឡប់ជុំតែកូនប្រយុគ្គយុក្តាប្រាកដហោង ៗ

អជ មហាសត្តោ តំ ការណំ មហាជនំ ជានា-បេត្វា ត្វំ ចោរីសីតិ បុច្ឆិត្វា ចោរីភាវំ បដិជានាបេសិ ។ ពោធិសត្វមហាបុរសរតនវិសេសជ្រាបនូវអាថ៌សេចក្តីនោះហើយ មានព្រះបន្ទូលដណ្តឹងទៅមេស្រីលួចសង្ហារថា ម្នាលមេអើយ! មេឯងថាជាម្ចាស់សង្ហារអប់ក្របេះបួនចន្ទន់គ្រឿងក្រអូប ឥឡូវនេះ មិនជុំកូនក្របេះបួនចន្ទន់គ្រឿងអូបឡើយ ជុំតែកូនផ្កាយុក្តាប្រយុគ្គវិញ បើដូច្នេះហើយមេឯងជាចោរលួចសង្ហារគេពិតហើយ ៗ មេកំណាចស្តាប់ព្រះបន្ទូលពោធិសត្វហើយ ពុំអាចដើម្បីទំនងលាក់ខ្លួននោះបានឡើយ ក៏លន់តួទោសប្រាប់ពោធិសត្វថា សាមិ បពិត្រព្រះមហោសថបណ្ឌិតម្ចាស់អើយ! ខ្ញុំជាចោរលួចសង្ហារគេមែនពិតហោង ៗ អតោ បដ្ឋាយ

មហាសត្តស្ស បណ្ឌិតភាវំ មហាជនស្ស ញាតកាលេ ជាតោ ។ បពិត្រអើយ! ចាប់ដើមអំពីនេះទៅ អស់អ្នកផងទាំងពួងគេដឹងជាក់ប្រាកដថាព្រះមហោសថជាអ្នកប្រាជ្ញហោង ទើបព្រះពោធិសត្វប្រដៅឲ្យទាំងដំបូន្មានទៅមេស្រីលួចសង្វារនោះថា នៃមេអាយ! មេកុំធ្វើអំពើជាចោរលួចគេឡើយ នាលោកិយនេះ មេនឹងខ្មាសគេ ដល់បរលោកនាយ មេនឹងទៅរងទុក្ខវេទនាឰដ៏នរកនាយហោង ។ បពិត្រអើយ! រាជអាមាត្យដែលព្រះមហាក្សត្រឲ្យទៅឃ្លាំចាំមើលពោធិសត្វនោះក៏យល់ពោធិសត្វជំនុំពិចារណាកាត់សេចក្ដីមេស្រីទាំង ២ នោះប្រាកដជាចោរ ជាម្ចាស់សង្វារហើយ ក៏ប្រើរាជទូតឲ្យនាំពត៌មានជាដំណើរទៅទូលស្ដេច ។ រាជទូតស្រូតរូតទៅទូលដោយដំណើរនេះ ។ រីព្រះមហាក្សត្រជ្រាបហើយមានព្រះហឫទ័យនោះត្រេកអរនូវអំណរនោះ ហើយមានព្រះបន្ទូលទៅកោះហៅទៅកាន់អាចារ្យសេនកថា សេនក ម្នាលអាចារ្យសេនកអើយ! ឥឡូវនេះ រាជអាមាត្យឲ្យរាជទូតស្រូតរូតមកប្រាប់អញថា មហោសថកូនសិរីវឌ្ឍកសេដ្ឋីមានប្រាជ្ញាចេះជំនុំសេចក្ដីមេស្រីទាំង ២ នាក់លួចសង្វារគ្នាជាក់ច្បាស់ប្រាកដជាចោរ ជាម្ចាស់សង្វារ បើដូច្នោះតើយើងនឹងឲ្យទៅនាំយកមហោសថនោះមកដាក់ទុកជាអ្នកប្រាជ្ញឬម្ដេច? អាចារ្យសេនកស្ដាប់ហើយ ហេតុតែខ្លួនជាអ្នកលោភកំណាញ់ឃោសលាភសក្ការៈ ក៏

ទូលទាស់ព្រះមហាក្សត្រថា បពិត្រព្រះមហារាជ! មហោសថបុត្រសិរិវឌ្ឍកសេដ្ឋីនោះ ចេះតែពិចារណាសេចក្ដីប៉ុណ្ណោះ មហារាជអើយ មិនគប់ហៅថាជាអ្នកប្រាជ្ញឡើយ បើទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យនឹងមហោសថ រើសអ្នកក្រៅចៅក្រមសភាសឹងមានប្រាជ្ញាចេះដំនុក អ្នកផងទាំងឡាយ យកមកដំកល់ទុកជាអ្នកប្រាជ្ញអស់ហោង, មហាក្សត្រស្ដាប់គាថាសេនក ហើយស្ដេចមានព្រះបន្ទូលផ្ដាំរាជទូតដែលអាមាត្យប្រើមកថា ម្នាលរាជទូតអើយ! ចូរទៅទៅប្រាប់រាជទូតអាមាត្យឲ្យចាំឃ្លាំមើលមហោសថទៀត បើយល់ហេតុនោះត្រកាលហើយ សឡឹមព្រះស្ដែងមកប្រាប់អញវិញហោងៗ

សុត្វាន នឹងស្រដីអំពីការរឿងអម្បោះៗ ឯកា ឥត្ថី កប្បាសខេត្តរក្ខិកា ខេត្តំ រក្ខន្តី តត្ថ បរិសុទ្ធកប្បាសំ គហេត្វា សុខុមសុត្តំ កន្តិត្វា . . . បពិត្រអើយ! កាលនោះ មានស្ត្រីម្នាក់ជាអ្នករក្សាចម្ការកប្បាស តែងចេះប្រឡេះនូវកប្បាសនោះដំពង់សល្អហើយ រើសបោះចេញចូរជាសំឡី កន្តិត្វា គឺរវៃ សុខុមសុត្តំ នូវអម្បោះឆ្មារល្អ ហើយធ្វើជារមូរអម្បោះឆ្មារនោះ ហើយយកកញ្ចើដាក់គ្រាប់ទន្លាប់ក្នុងបាតកញ្ចើនោះ ហើយយករមូរអម្បោះដាក់លើគ្រាប់ទន្លាប់នោះឯង, បវេត្វា គណ្ឋៀតព្រងដំបង្កើះហើយដើរមកកាន់ស្រុកផ្ទះហាងលំនៅ បានយល់ស្រះបោក្ខរណីនៃព្រះពោធិសត្វហើយ

កំដាក់កញ្ជើអម្បោះចុះ ផ្លាស់សំពត់ដាក់នៅលើកញ្ជើនោះ ឱតរិត្វា ចុះទៅង្ងូតទឹកបន្ទោបង់នូវញើសក្អែលអាត្មា ៗ អបរា ឥត្ថី តំ ទិស្វា លុទ្ធចិត្តាយ តំ គហេត្វា អហោ មណាបំ . . .

បពិត្រអើយ! កាលនោះ មានស្រីម្នាក់ដទៃ យល់អម្បោះឆ្មារល្អនោះ ក៏មានចិត្តលោភចង់បាន ហើយស្រដីថា អម្ម ម្នាលសំឡាញ់អើយ! អម្បោះនេះ ឆ្មារល្អម៉ាល្បាយម៉េះ ហើយយកដៃមកស្ទាបកាន់បើកមើលស្រដីថា សំឡាញ់អើយ! សូមមើលបន្តិចហោះ ៗ ឯមេម្ចាស់អម្បោះថា យើ! កុំចង់ដឹងអ្វី, កាលនោះ ម្ចាស់អម្បោះនោះក្រវើនតែង្ងូតទឹកត្រូវ មេកំណាចនោះយកកញ្ជើកណ្ដៀតនាំពន្រត់ទៅ ៗ សេសំ បុរិម-នយេនេវ វិត្ថារេតព្វំ ៗ បពិត្រអើយ រីពោមហោសថអ្នកប្រាជ្ញ អាចយល់អាថ៌ធម៌អាថ៌សេចក្តី វិត្ថារេតព្វំ ឲ្យទូលាយឆ្ងាយពិស្តារ អាថ៌ជំនុំពិចារណាអាថ៌សេចក្តីមេស្រីលួចអម្បោះ នូវមេស្រីម្ចាស់អម្បោះ ហើយមានបន្ទូលដណ្តឹងទៅមេស្រីចោរជាមុនថា អើមេកាយ! ថាបើឯងជាម្ចាស់អម្បោះ ចុះនៅក្នុងកញ្ជើនោះ តើមេដាក់វត្ថុអ្វីខ្លះហ្ន៎? មេកំណាចនោះគិតពិចារណាថា មេអ្នកបម្រើនេះរាំមុខជាដាក់គ្រាប់កប្បាស លុះគិតដូច្នោះហើយ ទើបទូលពោធិសត្វថា បពិត្រព្រះមហោសថ ហើយខ្ញុំដាក់គ្រាប់កប្បាស ពោធិសត្វព្រះអង្គ ឲ្យកត់ពាក្យមេស្រីនោះហោង ៗ

(នៅមានត)

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

រឿងមរណមាតា

(តមក)

លោក ប៊ី-សុវណ្ណ ចម្លងពីសាស្ត្រាស្លឹករឹត

ពួករៀបបន្ថែម ផ្លែឈើសួនស្រែម សួនស៊ុតផលា ជាផ្ទុមផ្សូត លុតសេដា ផ្គូរនេពុត្រា ទទឹមបេកពាន់ ៗ ទម្ពាប់សាវម៉ាវ បន្លា បន្ដោ គួលេនសិរមាន់ មាក់ដោកមាក់ប្រាង មាក់សាងក្រវាន់ ទ្រមូងសណ្ដាន់ មាក់ប៉ែនមាក់បាត ៗ សួនផ្លែម្ទេសល័ៗ ពិនិត្យមើល ជាក់ វិស័យសុទ្ធសាធ ផ្ញើទឹងខ្ទិះដូង រសរងសំអាត ផ្អែមល្ហុយ មានជាតិ ទុជាបួនបន្ទន់ ៗ ខ្ទិះសួនជាផ្កា ចំប៉ីចម្ប៉ា រំដួលក្រវាន់ ម្លិះលាម្លិះរួត ច្រើនត្រួតច្រើនជាន់ ផ្កាចួងផ្កាច័ន្ទ ស្រទៀតដកម៉ៃ ៗ សំណូនចំណី ក្មេកមនុស្សប្រុសស្រី មើលសុទ្ធវិស័យ ផ្ទុកជានសព្វ ជង គ្រឿងទេសតម្លៃ សម្បូណ៌ច្រើនក្រៃ ក្លិនក្លែបធុំកាយ ៗ ចំណី ស្រួសជា សុទ្ធសៀមសន្ធេយ្យា ពាហួយសាពយ គ្រាប់ជីសគួរ តៅ ហ៊ូផ្លែអាយ ក្រនៀវកែវក្លាយ រៀបរួចទុកទៅ ៗ ឯនាយព្រះក្រាល

ក្រាលចៀមរន្ទាល សឹងមាសឆ្អិនឆ្អៅ រៀបតែងចង្កៀង រៀបរៀងទុក
ទៅ អុជភ្លើងសន្ធៅ ពេញចុងពេងរ័ត្ន ៗ អុជកែវលំផ្លូង ផ្កាលាអុជព្រោង
អុជព្រាតច្រើនក្តាត់ គោមកែវរយ៉ាំ ភ្ញីផ្កាប្រវ៉ាត់ ក្រមរាំងប្រយ័ត្ន
រង្គាត់មកទៅ ៗ នាយរៀបបើកដាក់ ពីឃ្លាំងមាសប្រាក់ ផញ្ជូនយក
ទៅ មករៀបមកតាំង ក្នុងរាំងនោះគួរ កុញ្ញកកក្នុងក្រៅ អាងទឹក
គ្រៀបគ្រា ៗ សែងទឹកបាក់គ្រប់ ទឹកអប់ឈ្ងុយឈ្ងប់ ហើយទៅបេះផ្កា
បង់ក្នុងទឹកអាង ទឹកពាងវេទា ពេញប្រៀបគ្រៀបគ្រា បិទគ្រប
ទុកទៅ ៗ ឯនាយព្រះចន្ទ គ្រឿងតែងប្រកាន់ ដាក់លើតាំងនៅ រាបពាន
រាបមុម រៀបច្រើនទុកទៅ ចាំចិនចាំងចៅ មានខ្សៀដាក់ខាង ៗ ចង្កៀង
អុជដុត មិនឲ្យរលត់ ដើរថែប្រុងប្រាង ហើយលើកតាំងទៀត រៀង-
រៀបដាក់ខាង រៀបបំមានយ៉ាង មានបែបចម្លែក ៗ ហើយមានស្លាដីថ
ដាក់ឡង់ប៉ាក់គ្រើប ក្បាច់ក្បូរយ៉ាងឯក ថ្កល់ទឹងពានប្រាក់ លើកដាក់
ដោយបែក ដោយពួកចំឡែក រៀបរង់គ្រៀបគ្រា ៗ ទើបឯកមន្ត្រី បង្គាប់
សេនីយ រៀបប្រាង្គសុវណ្ណ ឲ្យនាយព្រះក្រាល ចៀមក្រាលលាត
លា ប៉ាំងព្រះសន្ទិយា រស្មីប្រវ៉ាត់ ៗ ហើយចងពិតាន រំយោលមាស
មាន ភ្ញីព្រាតច្រើនក្តាត់ នាយវេនចង្កៀង រៀបរៀងសង្កាត់ គោម
កែវប្រវ៉ាត់ ពេញប្រាង្គសុវណ្ណ ៗ អុជភ្លើងភ្ញីព្រោង តែងកែវលំផ្លូង

គោមកែវយ៉ាំ កែវឯកច្រើនប្រុះ ភ្លឺប្រុះផ្កាលា ហើយច្រើភ្នាក់ផ្ការ តាំ
យាមប្រយ័ត្ន ៗ ដោយពួកដោយក្រុម មូលមកជួបជុំ លើកតាំងច្រើនក្ដាត់
គ្រឿងតែងរៀបរៀង បង្កៀងប្រវ៉ាត់ ថ្នាំបិទសង្កាត់ មានខ្សៀសម្រាប់ ៗ
ស្លាដីបទាំងពាន ចូលទុកឱ្យមាន គៅអីរៀបស្រាប់ តាំងពាន់តាំងម៉ឺន
រៀបច្រើនប្រដាប់ រៀបរួចដាក់ផ្ដាប់ ដោយជួរសង្កាត់ ៗ ពួកលើក
ឆត្រត្រួត ច្រើនជាន់ច្រើនត្រួត បោះត្រង់កជវ័តិ ដើងផ្ការៀបខាង ថែប
យ៉ាងល្អក្ដាត់ ខ្វះយករូបសត្វ ទៅរៀបឯកន្ទ ៗ ឯកំពូលលើ ដែលឲ្យ
ជាងធ្វើ ជាប្រាង្គសុខសម នោះនាយកម្រាល ទៅក្រាលបៀមចំ
រំយោលរំយ៉ែ គោមកែវច្រើនក្ដាត់ ៗ អុជភ្លើងព្រោងព្រាត ប្រដូច
ប្រាសាទ សួគ៌ឋានតុសិត បើយប់ភ្លឺឆ្ងាយ ដូចផ្កាយប្រកិត ឆត្រត្រួត
កជវ័តិ ហែជុំត្រៀបត្រា ៗ បណ្ដើរទៀនកន្ទ គីគាជួបជុំ កន្ទេល
ក្រាលលា ចុះបប់ដល់ដី ដោយទីមាគ៌ា គោមកែវត្រៀបត្រា តាមផ្លូវ
កន្ទុះ ៗ អុជភ្លើងច្រើនក្រៃ តាំងយប់តាំងថ្ងៃ ភ្លឺព្រោងព្រាតប្រុះ
ព្រាតព្រេងដូចផ្កាយ ភ្លឺសាយឆ្ងាសំផ្ទុះ បង្កៀងច្រើនប្រុះ ឥតឯ
ឥណនា ៗ ឯទីដើងកន្ទ មានស្រះពេញជុំ ដាំឈូកសឹងផ្កា រុងរឿង
រន្ទាបេ សុប្រាណបុប្ផា មហាមហា ហែបហៃលសប្បាយ ៗ តាំជ្រួបរន្ទា
ភ្លឺទៀនដើងផ្កា គុហារៀងកាយ ភ្លឺសើមនាគព័ន្ធ ច្រើនជាន់ភ្លឺក្លាយ

គ្រាប់កែវដូចផ្កាយ ល្អល្អះចំឡែក ៗ ផ្តោបណ្តើរកូន មករនាគលូន ជណ្តើមកែវបែក ជាកែវផ្កាយព្រឹក ពន្លឺភ្លឺពេក ហើយមានសំរែក សត្វសត្វព្ទាយ ៗ ថ្នល់ផ្លូវទៅប្រាង្គ តាំងតុសងខាង តាមផ្លូវរៀងរាយ គ្រឿងតាំងល្អពេក ចម្លែកឆើតឆាយ ភ្ញីផ្ទុកសប្បាយ ឥតឯកណានា ៗ ហើយនាយប្រើពល ប្រយ័ត្នខ្វាយខ្វល់ ចាំយាមរក្សា រៀបរួចឡើងទៅ គាល់ហៅក្សត្រា ក្រាបទូលប្រការ សព្វគ្រប់សេចក្តី ៗ ព្រះបាទបពិត្រ ធិកជរ៏ងរ័ទ្ធ ចមចៅបុរី ជ្រាបសព្វប្រការ ក្សត្រាធិបតី ត្រាស់ប្រើមន្ត្រី សម្រេចរាជការ ៗ ឲ្យរើសនារី កុមារិកាបុត្រី នូវរាជកញ្ញា នូវកូនសេដ្ឋី មន្ត្រីបណ្តា សុទ្ធសឹងកញ្ញា រូបរាងឆើតឆាយ ៗ ឲ្យស្អាងអាត្មា ដង្ហែធីតា ឡើងគ្រងពណ៌កាយ មានដូរ្យតន្ត្រី កើរសព្វសាយ រៀបយានសិវិកាយ សម្រាប់ធីតា ៗ រើសពួកពាហាន សេនាឲ្យមាន គ្រប់សាសន៍ភាសា ហើយក្សត្រក្រមក្សាន្ត មានព្រះឧង្ការ ត្រាស់ប្រើបណ្តា ជំទាវខុនណាង ៗ ឲ្យយកគ្រឿងឯក គ្រឿងអភិសេក ឲ្យគ្រប់ទៅស្អាង មរណមាតា ស្អាងស្អាតរូបរាង រួចហើយថែនាង ឡើងគ្រងសុវណ្ណា ៗ ឯកអគ្គមន្ត្រី សម្រាប់ផែនដី ទទួលឧង្ការ ទៅត្រួតត្រប់ក្រុម ជួបជុំភាគ់ង្ការ ហើយរៀបយោធា រហ័ពលស្តាំឆ្វេង ៗ រើសរៀបធីតា រយឯក

ក្សត្រា នារីក្មេង ៗ រើសកូនមន្ត្រី សេដ្ឋីរៀបផ្សេង កូនព្រាហ្មណ៍ស្តាំឆ្វេង រៀបរង់ចាំ ៗ ខុនណាងចាស់ ៗ អក់យាយរហ័ស នៅស្រីស្រិង្គារ នាំគ្រឿងទៅដល់ មណ្ឌលកុមារិកា អញ្ជើញធីតា ចេញស្រង់ទឹកអប់ ៗ ខ្លះដុសកាយា ខ្លះខាត់កក្រ្តា ថែតន្ទួន លាបលុប រួចយកគ្រឿងទេស វិសេសមកអប់ មកឲ្យនាងលុប នាងលាបកាយា ៗ ស្រេចទ្រង់ព្រះពស្ត្រ ប្រពៃស្រេចស្រស់ ប៉ាក់ផ្កាក់ចេនា ខ្សែសយលួសមាស ឧកាសផុសផ្កា ទ្រង់ស្បៃក្រសា សង្វារកងកាយ ៗ មកុដរ័ត្នថ្លាថ្ងៃ កន្ទុំកែវឆ្នៃ កណ្ឌល ពិតាយ ព្រះកេតីទ្រង់ ទំរង់ក្លសាយ ដាំត្បូងពព្រាយ ពព្រោង លម្អរះ ៗ លុះស្អាងគ្រប់គ្រឿង ភ្លៃផ្ទេករុងរឿង ដួងកក្រ្តត្រចះ ដូចចន្ទបូណ៌មី រស្មីប្រឡះ ស្រ.បូតអង្គ: អង្គល្អាសល្អន់ ៗ ទ្រង់ ឆោមបវរ ដូចទេពអប្សរ ចុះចាកពីម· ណ្ឌលទីដែនដី ប្រិមប្រិយ ល្អលន់ ល្អលើសជាតិជន ជាតិខត្តិយា ៗ សូរ្យសាយឈ្ហ រសៀល ទាបទេរ ទៀបទីបច្ឆិមា មន្ត្រីធំតូច រៀបរួចយាត្រា នាំអស់សេនា ទាហានទាំងឡាយ ៗ ឡើងទូលក្សត្រក្សត្តា ស្ដេចជ្រាបហើយទាន់ ព្រះទ័យសប្បាយ ត្រាស់ប្រើឲ្យហៅ ស្នំនៅអក់យាយ ថែនាងឆោម ឆាយ ឡើងប្រាង្គប្រញាប់ ៗ អក់យាយខុនណាង ស្រិង្គារស្អិតស្អាង

រូបឆោមចំណាប់ អញ្ជើញធីតា កុមារិកាគួរគាប់ គង់យានសម្រាប់ ដង្ហែ
ចេញទៅ ៗ ក្មេងសៀមក្មេងជ្វា ក្មេងមនលន្ទា ក្មេងខ្មែរនិត្យនៅ
ក្មេងចិនផុកាំង ពួកខ្វាំងក្រៃក្រៅ ក្មេងខែកហែទៅ មានទីលក្ខ្យា ៗ
ហែមុខពាហាន គម្រួតហើយមាន គ្រប់សាសន៍ភាសា ហែអមទីទាំង
សុទ្ធសឹងកញ្ញា កូនព្រាហ្មណ៍ទ្វេហា ឆ្វេងស្តាំដើតឆាយ ៗ ក្រោយ
នោះបុត្រី រយឯកនារី ស្អិតស្អាងអង្គកាយ បុត្រក្សត្រយឯក ល្អប្លែក
ដើតឆាយ ក្រោយទៀតរៀបរាយ សឹងកូនមន្ត្រី ៗ បើកបាំងក្ងស់ក្ងំ
ចាមរបាយមន ស្បៃសែនសែនក្លាន់ ឆារឆាយឆភិរម្យ ដូចដុំនារី អស់
ទាំងមន្ត្រី ហែក្រោយត្រៀបត្រា ៗ ក្រុមពាំងសន្ទខាង ហែដល់មុខ
ប្រាង្គ ប្រាសាទរចនា ទក្សិណព្រះនគរ ដុំចរលើលា ដូចបប់បីគ្រា បី
ដុំចូលទៅ ៗ អករយាយស្រីង្គារ សុំសិទ្ធស្នេហា ជំទាវកេងក្រៅ
អញ្ជើញធីតា កុមារិកាល្អញល្អៅ ឲ្យនាងឡើងទៅ គង់លើផ្ចុកគ៌ ៗ
ហើយយកពពិល មាសបកបង្គិល ប្រាំពីរជុំថ្វាត់ ស្រេចសង្ឃសូត្រ
មន្ត ទិព្វតន់វិចិត្រ មង្គលប្រសិទ្ធ ប្រសើរសោភា ៗ ប្រគំដន្ត្រី ពិណ
ពាទ្យមហោរី លើកល្បើកចែងតារ ហើយអុជកាំជ្រួច រៀបរួចវន្ទា ក៏
ទៀនគេងផ្កា គុបាអុជគ្រប់ ៗ ហើយប្រើឲ្យលេង ឲ្យគ្រប់អស់ល្បែង
សម្រាប់លេងយប់ គោមកែវចង្កៀង អុជរៀងគ្រាន់គ្រប់ ក្លប្រុះធ្លុះសព្វ

ព្រោងព្រាតដូចផ្កាយ ៗ អស់ពស្ត្រប្រុសស្រី ទោះចាស់ក្មេងក្តី ស្រើប
ស្រួលសប្បាយ សរសើរសំណាង បុណ្យនាំនោមនាយ ឲ្យពរពណ្ណ
កយ ពល់មាត់ពល់គ្នា ៗ ខ្វះថាកូនគេ ពស្ត្រសុទ្ធសោះទេ ស្រីស្រែចំ-
ការ ហេតុបុណ្យបូពណ គេមានវាសនា មហាក្សត្រមេត្តា អភិសេកជា
ស្តេច ៗ អស់យើងពល់គ្នា ព្រោះមិនសទ្ធា ធ្វើបុណ្យសម្រេច សម្រាំង
តាំងចិត្ត មូលមិត្តការកិច្ច ឲ្យស្អាតសម្រេច ជាបុណ្យពល់គ្នា ៗ ទើប
កើតជាពស្ត្រ ដើរដើកខ្វាស តូចទាបពង្រារ មិនចុះនជាធំ ឧត្តមគាត្នា ម៉្ងោះ
ហើយពបគ្នា ចំសានស័លទៅ ៗ លុះព្រឹកព្រោងព្រះ សុរិយារៀងរះ ពី
បូពិព្រាលផ្អៅ អករយាយខុនណាង វែហនាំងចេញទៅ ស្រង់ទឹកអប់ផ្អៅ
គ្រឿងគ្រប់គន្ធា ៗ ស្រេចនាយពិសេស ចុងភៅគ្រឿងទេស គ្រឿងទិព្វ
ក្រយា សម្រាប់រៀបជូន ជាប្អូនប្រការ ឯកៈបាចត្វា គ្រីត្រឹមប្រក្រតី ៗ
សម្រាប់ឯកទោ លើកឡើងពេញពោរ ថ្វាយព្រះចក្រី ឯកពជឧត្តម ធំ
ក្នុងបុរី នៅព្រះមហេសី ស្តេចសោយសាកល ៗ សម្រាប់ទោទុក រៀប
លើកជាមុខ ថ្វាយក្សត្រសមល តាំងរយឯកា ក្រយាស្ងួស្តសល់ ស្តេច
សោយសាកល សប្បាយទយា ៗ សម្រាប់យ៉ានីប៉ នោះលៀងមន្ត្រី ធំតូច
នានាជប់លៀងតាណាំជ សម្រេចភោគ្គា អ្នកមុខអ្នកការ តាមចិត្តសប្បាយ ៗ
លៀងជប់ភោគ្គា មន្ត្រីសេនា ពលរហ៊ាំតាំងឡាយ ពស្ត្រស្រែចំការ

នានានៅឆ្ងាយ បរិភោគសប្បាយ តាមចិត្តចិន្ត ។ លង់លុះសុរិយេ
សុរិយាចាបទេរ ទៀបទៅបច្ចិមា អករ៍យាយចាស់ទុំ ស៊ិទ្ធស្ងំស្នេហា សៅ
ដៃស្រីង៉ារ ខុនណាងទាំងឡាយ ។ រៀបស្អាងដីកា គ្រឿងគ្រប់ប្រការ
ត្រកូលចេតចាយ ពួកស្នែងពួកយាន សុវណ្ណសិវិកាយ មន្ត្រីទាំងឡាយ
រួសរៀបស្នែងណា ។ គ្រប់ពួកពាហន ចតុរង្គមែនមាន អង្គគត
យោធា ដូរ្យដន្ត្រីត្រែ សង្ខហេដីកា ទក្សិណនគរា បជាទ់ជុំថ្នាក់ ។
ហើយហែឡើងប្រាង្គ អញ្ចើញអង្គនាង ជីតារូបរត្ន មរណមាតា កន្ត្រាផ្លូវ
ផាត់ គង់លើផ្ការត្ន បន្ទុំលភាពល ។ ចំរើនព្រះមន្ត វិសេសទិព្វគន់ បំបាត់
មន្ទិល ឡើកើតសួស្តី សិរីសុរិល មិនមានមន្ទិល សោះសឹងសួស្តី ។
ហើយផ្ទុំត្រែសង្ខ កេរ៍តីងពាំង ស្គរដូរ្យដន្ត្រី គ្រប់ល្បែងសព្វគ្រប់
លេងយប់ប្រក្រតី គ្រប់ថីពត្រី សព្វគ្រប់ទិវា ។ ដង្ហែសព្វថ្ងៃ ជប់លៀង
ចំណី ទាំងបវេលា មិនមានមន្ទិល អស់រាស្ត្រប្រជា សប្បាយ
មហិមា ថ្វាយពរថ្វាយជ័យ ។ លុះព្រឹកឡើងនោះ មង្គលធំស្មោះ
បើកឫកប្រពៃ អករ៍យាយខុនណាង នាំនាងស្រីថ្លៃ គង់ផ្ការត្នៃ
រង់ចាំពេលា ។ ឯអង្គព្រះបាទ ព្រះបរមនាថ ចមច្រក្រពា ស្តេច
រយងករដ្ឋ ហែក្សត្រសោភា មន្ត្រីយោធា ព្រះវង្សទាំងឡាយ ។ គរី
បណ្ឌិតព្រាហ្មណ៍ ប្រាជ្ញបុរោហិត ហែក្សត្ររៀងកាយ ឡើងលើប្រាង្គមាស

ឱកាសឆើតឆាយ ស្តេចគង់សប្បាយ ព្រះទ័យក្សេមក្សាន្ត ៗ លុះដល់ គ្រប់ការ ជោគជ័យពេលា នក្ខត្តឫក្សបាន ប្រគំតន្ត្រី ភេរីមៃទមាន ផ្លុំត្រែស័ង្ខសារិន រំពងអាកាស ៗ កវីបណ្ឌិត ព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញបុរោហិត សូត្រសាសិល្បសាស្ត្រ សត្ថាយពរ បវរឱកាស មង្គលអភិកាស ជាបទគាថា ៗ អាយុវណ្ណំ សុខំពលំ ទីឃាយុកា ជយតុករំ ពជំខត្តិយា សោត្ថិសទា ភវន្តុតេ ៗ ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធសូត្រសព្ទ សូរសាយសួបចប់ ថ្វាយពរខត្តិយេ មន្ត្រីទាំងឡាយ សឹងថ្វាយវេរ ស្រេច ហើយរៀបហែ ឡើងកំរបនា ៗ ស្រោចទឹកថ្វាយនាម ធីតាទៀតតាម នាមដើមនោះថា សម្តេចក្សត្រី សិរីខត្តិយា មរណមាតា បរមជពិត្រ ៗ សម្រេចជាធំ ធាត្រើមអស់ស្នំ ស្រីគ្នាស្នេហ៍ស្និទ្ធ ស្នំទាំងមួយពាន់ កំណាន់ស្រីរត្ន ហើយហែវិលថ្វាត់ ឡើងប្រាង្គរបនា ៗ ហើយលើក សម្រាប់ សម្រាំងផ្គូផ្គាប់ ទាំងបួនប្រការ យាំងឯកទោត្រី តីសីក្រយា សម្រាប់ធីតា រៀបដោយអណ្តាប់ ៗ ហៅហ្វាយឃ្លាំងបាយ រូប រៀបប្រញាយ ពួកពិសេសពប់ រៀបអស់ដង្វាយ គ្រឿងថ្វាយ សម្រាប់ ព្រះស្នាយលើកធាប់ ថ្វាយព្រះរាជា ៗ ហើយថ្វាយមហេសី ស្រេចថ្វាយចំណី រយឯកក្សត្រា សោយរួចមន្ត្រី សេនីយសេនា អស់ទាំងក្សត្រា គ្រៀមត្រើមណាស់ណាន់ ៗ ក្រុមរាំងតម្រួត តម្រូវត្រូវ

ក្រួត ត្រូវត្រាប្រកាន់ ដើរថៃះដើរថែម សិនសើមតាប់តាន់ ខ្លះតារ
ទន្ទាន់ សំឡពីសា ៗ ខ្លះថាហុងជ្រូក មិនទាន់បានលួក អស់ហើយមក
ក៏ ពួកថៃមវាខឹង សំឡឹងទៅថា លោកកុំពីសា ហុងជ្រូកឲ្យស៊ុន ៗ
ប្រយ័ត្នវាកន់ ដកក្បិនមិនទាន់ វាហួសទៅមុខ ខ្ញាញ់ជ្រូករអិល
ពព្រឹលលឿនលន់ លឿនហួសទៅមុខ កូនក្មួយព្រួយលាង ៗ ម្ល៉ោះខឹង
សំឡក់ ថាអាប្រមក់ តិចបាប់ដាក់ឃ្នង អានោះវាចេញ ឆ្ងាយវិញរាស
វាង មន្ត្រីនៅខាង សើចសិទពល់គ្នា ៗ ឯពួកចុងភៅ ប៉ាំរយពេងក្រៅ
គ្រប់សាសន៍ភាសា ដប់លៀងពាណិជ សម្រេចភក្ដា បានជូចពណ៌នា
ពីមុខមកស្រេច ៗ ឯអស់រហ័ពល នូវពស្ដ្រមណ្ឌល ស្រុកក្រៅសម្រេច
ទទួលព្រះទាន គ្រប់គ្នាស្រាប់ស្រេច ដោយសារបុណ្យស្ដេច ច្រើន
ច្រង់ករុណា ៗ ស្រេចស្ដេចទិមិល យាងរៀងមណ្ឌល ចមចន្ទ្រាយា
ទតរៀងមហោស្រព ល្បែងគ្រប់ប្រការ មន្ត្រីសេនា ចតុរង្គហៃ
ក្សត្រ ៗ គង់ចន្ទ្រាយា ស្ដេចរយឯកា គង់គាល់ច្រើនក្ដាត់
ស្រីក្ដារខុនណាង គាល់ខាងមហាក្សត្រ ព្រះមហេសីរ័ត្ន គាល់ជិតក្សត្រា ៗ
ស្ដេចទតអស់ល្បែង ពាំនោលគពោង ជ្រាគូជ្រាលា ហក់ជាវស្សព្រ័ត្រ
ស្មើតស្ទាត់រេក ខោលយួនលន្ទា ជាំជូងម៉ូងគ្រុំ ៗ រាំស្នេនទខេរុង ដើត
លើកយោលពាន់ កន្ដ្រែផ្ទុំ កន្ធែងហក់គុន បាយខុនពង់ ត្រែស័ង្ខ

ប្រគំ ពីរោះល្ហើយល្វែង ។ ស្ដេចទតមហាស្រព ចំហាប់ជាលគប់
សប្បាយគ្រប់ល្បែង មន្ត្រីសេនា ភ្នាក់ងារព្រះស្នង វែហក្សត្រតម្លែង
ចូលចុងពេងរ័ត្ន ។ ពួកពលបតុស្ដក ព្រះវង្សគាល់ជុំ ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធ
ប្រើទក្កាត់ អករយាយទុទណាង គាល់ខាងមហាក្សត្រ ព្រះមហេសីរ័ត្ន
គង់គាល់ក្សត្រា ។ ព្រះបាទបពិត្រ ធិកជរំង័រទ្ធ មានព្រះនុង្ការ បង្គាប់
មន្ត្រី សេនីយសេនា ឲ្យរៀបក័ស្ដុការ អភិសេកឈើមាស ។ អគ្គ
ឯកសេនា ទទួលនុង្ការ រួតរត់ទោស បាត់ប្រើកូនកុយ រជួយពេញពាស
សែទឹផ្ត្រត្រួតមាស កជវ័តិផើងផ្កា ។ ខ្វះសែងរឿងតាំង គ្រឿងគុសម្រាំង
ល្អឥតឧបមា ដល់ដើមឈើមាស ពេញពាសក្រៀបត្រា ប្រើពួកនាយច្បារ
រៀបផើងផ្កាតាំង ។ រៀបបោះកជវ័តិ ហើយលើកទង់ផ្ត្រ ត្រវ៉ែពួកក្រុម
រាំង មានជូរ្យជន្ត្រី កេរពីងពាំង ពិណពាទ្យត្រស័ទ្ធ បម្រៀងស្រីង្គារ ។
ស្រេចក្សត្រឧត្ដម ស្ដេចបាតពេងរម្យ គង់យានសុវណ្ណា នាំអគ្គ
មហេសី ក្សត្រីលក្ខណា ស្រីង្គារស្រើការ វែហក្សត្រដល់ទៅ ។
ទីទឹងអភិសេក ឈើមាសជាឯក ក្សត្រក្បាន្ដបមបៅ ត្រាស់ប្រើអគ័
យាយ តាំងឲ្យាយចូលទៅ លើកគ្រឿងប្រេងម្សៅ នឹងរៀបបូជា ។
ឯមហាក្សត្រី បរមទេវី មរណមាតា ចូលទៅបង្គំ ប្រណម្យវន្ទា
ឈើមាសមាតា នៅព្រឹក្សាសាខ ។ ឯពួកអ្នកក្មេង រៀបតាំងហើយ

លេង ភ្លេងសាធុការ ភ្លេងគោះស្គរពេទ តាំងហោស័ព្ទសារិន កូន
គ្រាប់ប្រុនប្រាណ វាយគ្រាប់ពល់គ្នា ៗ ហ៊ុំរោងហើយប្រៀង យក
ស្រីបម្រៀង បេះរឿងស៊ីផា កូនគ្រាប់ស្រេបស្រួល ទទួលបទណា
មានតាំងសកវាទ រប៉ាំលេងគ្រប់ ៗ ហើយឲ្យយកល្បែង សម្រាប់
តែងលេង គ្រឿងមហោស្រព មិនឲ្យមានខ្វះ ទើបព្រះបមកត ស្ដេចឲ្យ
លើកគ្រប់ ភ័ស្តុភោជនា ៗ រៀបដាក់ដំកល់ ភាជន៍មាសទៅដល់ ទៅដាក់
ពីការ ខុនណាងចាស់ទុំ ជួបជុំបូជា អង្វរទៅថា អញ្ជើញសេពសោយ ៗ
សែនគ្រប់បីដង គ្រប់គ្នាអឹងកង ពីមុខពីក្រោយ ពីឆ្វេងពីស្ដាំ ប្រៀងរាំ
បណ្ដោយ ស្រេចទើបស្ដេចឲ្យ ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធប្រាជ្ញប្រាយ ៗ ករិបណ្ឌិត
សូត្រសាស្ត្រសិល្បសិទ្ធ ព្រះឥសូរព្រះនារាយណ៍ មកកត់ស្កុត វិធី
សព្វសាយ អភិសេកហើយថ្វាយ ព្រះនាមឈ្មោះថា ៗ សុវណ្ណរាជព្រឹក្ស
វិសេសអធិក ពីថ្ងៃនោះណា ហើយក្សត្ររុងរឿង តែងគ្រឿងបូជា សឹង
តែវិវេចនា ព្រោងព្រាយប្រក្រតី ៗ ប្រែនាយរក្សា ថ្ងៃសីលកាលណា
ប្រគំជន្ត្រី ស្រោចសឹងទឹកអប់ យាមយប់រាត្រី សព្វថ្ងៃប្រក្រតី
រាល់ ៗ វេលា ៗ មង្គលអភិសេក អនន្តអនេក លុះបីមាសា ស្រេច
គ្រប់អភិសេក រយឯកក្សត្រា ថ្វាយចង្កូលា វិលត្កានបុរី ៗ ឯនាយ
ព្រះឃ្លាំង ប្រើពលសែនតាំង ប្រញាប់ឃ្មាតខ្មី ទូវគ្រឿងប្រដាប់ សម្រាប់

ចាស់ថ្មី ពុកឡើយឆ្អើ ៗ ដុះលានរៀបទុក ។ ព្រះបាទចក្រ នូវព្រះមហេសី ស្មោះស្មានសាន្តសុខ ភិរម្យក្រេមក្សាន្ត ពុំមានភ័យទុក្ខ មន្ត្រីមាត្យមុខ គាល់សព្វវេលា ។ ស្នំសិទ្ធទាំងឡាយ ចាស់ទុំអក់យាយ មានចិត្តស្នេហា ស្រឡាញ់មហេសី ក្សត្រីធីតា ដ្បិតនាងកំព្រា ឥតញាតិសន្តាន ៖ បបួលគ្នាទៅ ជុំជិតគាល់ហៅ រំលឹកទូន្មាន ឲ្យត្រូវរាជក្រឹត្យ មហាក្សត្រប្រធាន នាងប្រាប់ទូន្មាន ចងចាំចិន្តា ។ ហើយនាងឡើងទៅ បម្រើគាល់ហៅ ព្រះរាជជេដ្ឋា ស្តេចសោកប្រណី មេត្រីស្នេហា ព្រះរាជធីតា មហេសីស្និទ្ធស្នំ ។ និទានតែឯក ពីខ្សែពីរមក៍ កាលក្សត្រឧត្តម អភិសេកមហេសី ក្សត្រីស្ងួនស្តីសម បរិបូណ៌ជួបជុំ ជាខ្សែបីបាន ។

បទកាកគតិ

នេះនិងស្រដី តាំងតែខ្សែបី បើកបទនិទាន ពីព្រះបពិត្រ ចក្រពត្តិក្សត្រក្សាន្ត ស្តេចទ្រង់ប្រទាន ស័ក្តិយសមហេសី ។ ប្រទានស្រីស្នំ មួយពាន់ជួបជុំ គាល់ហៅប្រក្រតី ប្រទានគ្រឿងមាស ឆ្អុះឆ្លាស់រស្មី ប្រទានព្រះស្រី ព្រះកន្យា ។ ប្រទានព្រះពស្ត្រ ព្រះសន្ទីរស ក្បែរក្បាច់ចេនា ដាំត្បូងព្រោងប្រុះ ផ្លាស់ផ្ទុះជ្រះថ្លា

ចាំងវែងសុរិយា រុងរឿងរស្មី ៗ ប្រទានមាលី សម្រាប់ថ្ពល់ភ្លឺ
ភ្លឺទក្លែបពីសី ប្រទានសំអាង ដៃជាងសម្ភារ ល្អល្អះឥតបី ឥតបើ
ឧបមា ៗ ប្រទានភាជន៍មាស ព្រះស្ងោយធ្ងុះធ្លាប់ សុទ្ធសឹងសុវណ្ណ
ប្រទានគន្ធី មាសមីររចនា ដាំត្បូងមុក្តា វែងចាំងរស្មី ៗ ប្រទានរាជ
យាន សុទ្ធសឹងមាសមាន ភ្លឺផ្លេករស្មី សុវណ្ណសិរីកាយ ចេតថាយ
រស្មី ព្រះក្លស់នោះក្តី សឹងមាសរចនា ៗ ឲ្យរើសបាសខ្ញុំ ខុនណាង
ស័ក្តិសម ធ្លាប់ដឹករាជការ ក្នុងព្រះរាជវាំង ឲ្យតាំងស័ក្តិ រក្សាព្រះ
មហា មហេសីប្រិមប្រិយ ៗ ឲ្យឡើងងារជា យសស័ក្តិនោះជា
សម្រាប់ស័ក្តិស្រី អ្នកអក់ស្នួនស័ក្តិ ពិភក្តិនារី មន្តលទេវី សិរីសេដ្ឋា ៗ
ប្រទានស័ក្តិយស ពួកអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ ឲ្យធ្វើរាជការ ទៅក្នុងរាជវាំង
គោះតាំងបរិវារ ស្រីគ្គារក្តីណា អ្នកអក់ត្រួតលើ ៗ ឲ្យថែរក្សា
សម្តេចព្រះមហា មហេសីប្រសើរ ក្រែងមានកិច្ចការ រាជការសារពើ
ដេរប៉ាក់ត្បាញធ្វើ ព្រះពស្ត្រក្សត្រី ៗ ត្រូវមុខអ្នកអក់ ចាត់វែងរៀប
រក ធ្វើថ្វាយចក្រី គោះបើរាជការ ព្រះមហាមហេសី យាងទៅណាក្តី
អ្នកអក់ហែទៅ ៗ ស្តេចរៀបស័ក្តិយស តាមតាបតាមខ្ពស់ មាន
ក្នុងមានក្រៅ សម្រាប់មហេសី ក្សត្របមហៅ ស្តេចប្រទានៈទៅ
មហេសីឧត្តម ៗ

បទព្រហ្មគីតិ

លុះជួបចូលពក្រើ ព្រះបក្រីធិកដវម្យ នាំនាងនាថឧត្តម ចូលបង្គំ សយនា ។ នាងគាល់គក់ប្របាច់ ទើបសម្ដេចព្រះពជា ស្ដេចមាន ព្រះឧង្ការ សួរមេះហេសីតីដើមភាទិ ។ សួរនាមនៃបិតា ទីដ៏មាតាពង្សា ញាតិ សួរការនាងឃ្លាឃ្លាត ព្រាត់ជនទីពុំមូលមិត្ត ។ ហេតុម្ដេចអ្នកមាតា ធ្លាក់គង្គាក្ស័យជីវិត ចូរនាងប្រាប់ដោយពិត ដោយពាក្យពេចន៍ពោល ពាទិ ។ នាងស្ដាប់ព្រះឧង្ការ ទើបធីតាលើកជុលី បង្គំព្រះភូមី ថ្វាយ សេចក្ដីនៃខ្លួនថា ។ សូមទានឯជនក ខ្ញុំនៅស្រុះនោះនាមា កាសិក រាជា ជាស្រុកត្រៅបុរីជនបទ ។ បានជាសេដ្ឋីធំ មហាធនដុំខ្លាច ប្រាកដ ឯនាមនោះសន្មត ឈ្មោះកុលកោដិកុដុម្ពីក ។ មាតានាមវិសេស ឈ្មោះគុលកេសីនារី ជនកទ្វីជននី បង្កើតបានខ្ញុំមក ។ ជននីជនក រឿង រើសកិលៀងនៅមេទំ រក្សាលុះខ្ញុំធំ បាន ៧ ឆ្នាំកំណត់ ។ បិតា មានភរិយា មួយនៅនាស្រុកជនបទ ឯនាមនោះសន្មត ឈ្មោះកាលី ស្រីឫស្យា ។ ទុកជាប្រពន្ធចុង រក្សាអង្គរមពាសនា តាំងតែពីបិតា បានកាលីជាគូគាប់ ។ វិនាសខ្ញុំប្រុសស្រី សេះដំរីគោសឹងស្លាប់ រលោះសម្បត្តិទ្រព្យ ធន ៥ កោដិសោតខ្ចាត់ខ្ចាយ ។ រលំឃ្លាំងមាសប្រាក់ ដូចគេបាក់ចោលអន្ទាយ អស់ខ្ញុំពលទាំងឡាយ ណាដែលរស់នៅ

ធ្លាក់ទៅ ៗ បិតាប្រែជាខ្សត់ ក្សិណប្រាកដកើតហ្មង់សៅ សព្វថ្ងៃ
អាស្រ័យនៅ តែភរិយាទាំងពីរពង្ស ៗ ព្រួយចិត្តព្រួយអាត្មា ទឹក
អនិច្ចាអាណិតអង្គ ដឹតគ្រាត់សម្បត្តិបង់ ឥតអ្នកទីពឹងចិញ្ចឹមជន្ម ៗ
បបួលភរិយាពីរ រះរកស៊ីដោយតំបន់ បានទ្រព្យចិញ្ចឹមជន្ម ប្រពន្ធ
កូនតាមកំសត់ ៗ រីឯមេកាលី មានកូនស្រីពីរប្រាកដ មួយនោះ
សោភសន្ធត ឈ្មោះចន្ទាសាលិណី ៗ មួយទៀតឈ្មោះចន្ទី ចិត្តអប្រិយ
កាចតិរ្យ រីឯមេកាលី គិតហ៊ានវាយមាតាខ្ញុំ ៗ វាប្រាប់បិតាថា
អ្នកមាតាខ្ញុំក្បត់ធំ មានប្រុសទៅសេពសម ពល់ក្រើទទេវ៉ា ៗ
រីឯបិតាខ្ញុំ ជឿតគុំពិចារណា ខឹងខាន់ប្រច័ណ្ឌគ្នា ឈ្មោះសព្វថ្ងៃពុំ
ដែលខាន ៗ ដេរវាយមាតាខ្ញុំ យោរខឹងខំណាក់ប្រំប្រាណ ឯម្ដាយខ្ញុំ
ពុំហ៊ាន ធ្ងន់ធ្ងើយឈ្មោះពោះពោកបែរ ៗ បិតាក្ដួកកាន់ចិត្ត ខឹង
ហើយគាត់នាំយកម៉ែ ទៅបង់សំណាញ់ឯ ទឹកទន្លេគង្គាជ្រៅ ៗ ដល់
ហើយបិតានោះ គាត់នាំឈ្មោះខឹងយោរយៅ វាយម្ដាយខ្ញុំធ្លាក់ទៅ
ក្នុងទឹកស្លាប់កាលនោះណា ៗ កើតជាត្រីដំរី មេកាលីចិត្តឫស្យា ប្រើ
កូនឈ្មោះចន្ទា· សាល័ណីឲ្យទៅចាប់ ៗ បានត្រីជាមាតា ខ្ញុំហើយ
ណាវាសម្លាប់ លុះក្បែយប្រល័យឆាប់ សល់ស្រកាពីនោះណា ៗ
ខ្ញុំយកទៅដាំដុះ កើតឡើងស្មោះជាព្រឹក្សា ដើមគ្រប់ទាំងទេ្វហា មាន

បុប្ផផលាទៅ ។ កាលបើក្ងូនជត ត្រូវយកមកក្បែរទៀតទៅ គន់
សល់បុសពីនៅ ខ្ញុំដាំកើតជាព្រឹក្ស ។ រលួសមាសទាំងទ្វេ នោះពុំបេ
ព្រះករុណា ទ្រង់ជ្រាបព្រះទ័យ ដោយប្រការនេះបព្ត្រប ។ នាងទូល
សព្វសេចក្តី ហើយក្សត្រីនាងសញ្ចប់ កន្ត្រានាងស្លុតស្លុប សោកខ្សឹក
ខ្សួលអួលឡក ។ ដល់នេត្រហូរហែរហើយ ពុំលង់ឡើយនាងសោកា
ក្សិណក្សត្រទុបប្រាប់ ប្រោសអង្គនាងលួងលោមយាត់ ។ មាស
អើយកុំសោយសោក កុំវិយោគឡើយប្អូនរ័តន៍ ក្រែងកើត
ជាឈើថ្កាត់ នឹងកើតលំបាកណាទៅ ។ សោកសៅនៅក័យកិត
នាងលើកចិត្តបោលចេញទៅ កុំទុកឲ្យហ្មងសៅ កុំសង្រេងសង្រែ
ឡើយ ។ នាងស្តាប់ព្រះឱង្ការ វរជាយានាងបានស្បើយ ស្រាក
ស្រាន្តបានល្ហៃល្ហើយ កៀកកេសកើយផ្ទួលកសល់ ។ លុះព្រឹក
ព្រះសុរិយា ទើបព្រះមហាក្សត្រនិមល តេទតាកបន្ទុំស្អល់ ស្រប់ព្រះ
ក័ក្រ្តព្រះអង្គស្អាត ។ ស្តេចសោយព្រះស្រីស្រេច ទើបសម្តេចព្រះក្សរ
នាថ ចេញស្រង់តង្គជាតិ ទាំងមហេសីធំពីគា ។ ស្តេចចេញបុង់ពេង
រត្ន ពួកបរិស័ទបុត្របុត្រា គង់គាល់ព្រះរាជា ច្រើនតាប់តាន់រៀងរាល់ថ្ងៃ ។
មានកាលមួយទំរាំ ព្រះរាជាក្មុកព្រះទ័យ ចង់ចេញប្រពាតព្រៃ ព្រឹក្សា
សានទាក់ដាំ ។ ស្តេចមានព្រះឱង្ការ ច្រើអមាត្យរៀបសេនីយ ឲ្យ

ប្រាប់ហ្មជីរ រៀបប្រកាំផ្កាក់កុញ្ជរ ។ អមាត្យស្តាប់ឧង្ការ ក្រាបលុត
លាព្រះភូធរ ប្រាប់នាយផ្កាក់កុញ្ជរ ទូវចតុរង្គពួកទាហាន ។ គ្រានោះ
ហ្មព្រមាក់ បានស្តាប់ជាក់រៀបប្រុងប្រាណ សេនាពួកទាហាន រៀប
ស្រាប់ស្រេចឡើងក្រាបទូល ។ ព្រះបាទព្រះបពិត្រ ទ្រង់សណ្ឋិតស្តាប់ទំ-
ទំនូល អមាត្យបង្គំទូល សព្វសេចក្តីទ្រង់អំណរ ។ លុះព្រឹកព្រាងស្រាង
ស្រេច ទើបសម្តេចព្រះភូធរ ជុំពលពាលនិករ ហ្មព្រមាក់ច្រើនត្រៀបត្រា ។
ស្តេចផ្តាំមុខមន្ត្រី ទូវអស់ស្រីស្នំស្នេហា អករយាយឡាវគា ព្រះមហេ-
សីទាវត្ន ។ ស្រេចស្តេចសោយក្រយា ទើបឱ្យជាសេពេកក្តាត់ សោយ
ស្រេចព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់គ្រឿងគ្រប់ទិព្វបវរ ។ ទ្រង់គ្រឿងរួចជាប់
ស្រេច ទើបសម្តេចព្រះភូធរ ឡើងគង់គជេន្ទ្រជរ កញ្ចាងចងចម្លង
សឹក ។ សេនាពួកទាហាន រាងរូបប្រាណធំពន្លឹក ចិត្តមុតមិនខ្លាចសឹក
ហែហ្មេងស្តាំមកត្រៀបត្រា ។ ទង់ជ័យលាត្រដួច ជាទិពស្រួចឯកសេនា
ធាត់ធំមាំក្លៀវក្លា ចេះសិល្បសាស្ត្រមន្តតក្តាត់ ។ ផុំត្រែផ្គុំស័ង្ខសម
ស្គររំភើសព្វស្រងាត់ ក្លែងផនហែមហាក្សត្រ ចេញចុះចាកបរលីលា ។
ចូលព្រៃព្រោងស្រងាត់ សព្វមាត់សត្វក្ងុកអក្កា ហ្មផ្ទុំស្នែងព្រៀងជា បទ
បង្ហូកស្នែងលេងល្ហើយ ។ ពីកេះស្រណោះក្តាត់ ឆ្អន់ឆ្អែតចិត្តមិនមាន
ស្បើយ សម្លេងព្រៀនព្ទុលើយ កង់រំពង់តាំងបព្វតា ។ សង្កេតក្នុង

ព្រះច័យ ក្បែណក្សត្រថ្ងៃអួលទុក ភ្លុកទឹកកែវកន្ទិដ្ឋា មហាមហោសីរនៅ
គ្រុនក្រៃ ៗ ទុទរណមាតា ដួងកក្ដាស្រស់ម៉ប្រែ រូបដូចកែវចរណៃ
នៅឯកឯងក្នុងភព ៗ បង់មកតែម្នាក់ឯង ឯកកណ្ដែងក្នុងអដ្ឋា បើប្អូនមក
ផងក៏ ទឹងនាំទាងមៀងមើលសត្វ ៗ នឹកក្នុងព្រះច័យា ព្រះកក្រោស្លុត
ស្ងប់ស្ងាត់ ស្រេចហើយព្រះមហាក្សត្រ រំសាយទុក្ខទតព្រឹក្សា ៗ បក្សា
បក្សីសោត ហើរលេងលោតលើរុក្ខា ចាប់ចឹកក័ស្កុផលា ទាំងឈ្លោល
ពារីទឹមគ្នាទំ ៗ ពញ្ញូសត្វពញ្ញូក់ ឈប់សម្រាកហើយយាសយំ បេក
មេសបេកទុំទំ ជាប្រទិទំនិត្យនៅ ៗ ដើមក្រដើមក្រូចក្រោយ
គ្រួចប្រញាយប្រញាប់ទៅ ទាំងគូ ៗ និត្យនៅ ទឹងសំកុកសំកាំង
ស្វាច ៗ ត្រយង ៗ ហើរ ក្ងោកទីងើរទំទៀបទាច ព្រាបព្រៃទំ
ក្អែកព្រាប ក្រៀលក្រសាទំក្រសាំង ៗ ឥទ្រឹងឥទ្រឹងជ្រៀវ
ហើរខ្ទារខ្ទៀវហោយសំកាំង ក្ងាកសត្វក្ងាង ទំរទ្ទឹមតាងគ្នា ៗ
បង្ក្ដោបគោវទំ ជាប្រទិលើរុក្ខា ចចាតហើរវេក ទំចរចាចចឹក
ចាប់ ៗ តពេលតពួលទំ ជាប្រទំតាំងតួគាប់ ឥលោកឥឡូចាប់ ទំសំ-
ណាក់លើរុក្ខា ៗ ផាក់គូរ៉ផាគូទំ ជាប្រទំទទឹមគ្នា សត្វទៀវទំទៀប
គ្នា ទំទទ្ទឹមជាសុខសេយ្យ ៗ ចាបចៀបកប្បាសទៅ ទំក្រជៅ
ក្រញាស់ព្រៃ យាសយំ ៗ កងក្រៃ ក្រៃក្រាស់ក្រែលក្នុងព្រឹក្សា ៗ កន្ទុច

កង្កែតខ្មៅ ទំទិត្យនៅតាំងគូវ៉ នៅចុងព្រឹក្សសាខា សត្វកងកេងហើរ ទៅថ្កាន ៗ កាឡុតកាឡូតធំ ដើមទ្រទំកាឡូតបាន សំកុកសំកកប្រាណ តាំងគូតាប់ទទឹមនៅ ៗ សត្វម្រឹគតាំងឈ្មោលញី ត្រាច់រកស៊ីដោយ ព្រៃជ្រៅ មោសរមាំងនៅ ក្រោមម្លប់ឈើព្រឹក្សសាន ៗ ដៃខ្លាៗធំក្រាប ក្រាបស្រប៉ាប់ប្របប្រុងប្រាណ ដើមគុលក្តាន់សម្រាន្ត សម្រឹងនៅក្រោម សាខា ៗ ក្របៅក្របីនៅ ឈរឈប់នៅក្រោមព្រឹក្សា ទន្សាយជ្រក ទន្សា ដើមទន្ទ្រេទនេក្សងនៅ ៗ រកទឹកផឹកគោក្ដា ក័ស្តុផលាហើយហើរទៅ ស្វាគ្រេះស្វាព្រាមនៅ ដើមស្វាយមាសបេះគោក្ដា ៗ ព្រឹងព្រូសប្រើស ប្របប្រាណ បៀតបះបានរើសផលា ទុំ ៗ បរិភោគ្គា បានឆ្អែតឆ្អល់ ស្កល់ស្កប់កាយ ៗ គោមួយមែកត្រៃឈ សត្វគោព្រៃស្របសប្បាយ ជ្រួកព្រៃនៃខ្វល់ខ្វាយ ឈ្លួសស៊ីមើមក្រវាញជ្រូក ៗ ដើមស្មាដើមស្នាច់ ផ្នៃ ស្មានបៀតបែរលលិទ្ធលូក ស៊ីស្មៅក្រវាញជ្រូក ឈប់ក្រោម ម្លប់ព្រៃព្រឹក្សា ៗ រមាំងកេទទ្រហឹង ស្របសម្រឹងក្រោមវុក្ខា ឈប់ឈរ ឈោងហាក្តា បោចវល្លិ៍ទំដំរីស៊ី ៗ ស្ដេចទតសត្វបក្សា សត្វម្រឹគា តាំងឈ្មោលញី បណ្ដើរត្នាគស៊ី ដើរដោយហ្វូងដោយគូវ៉ ៗ ស្ដេចទឹកដល់មហេសី មហាក្សត្រីនៅគាព ជាដួងចិត្តចិន្ដា កែវកញ្ញា មាសបងអើយ ៗ

(នៅមានត)

តាមឯកសាររបស់ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ

រឿងព្រេងវត្តបញ្ញាជី

លោក មាស-ហ៊ាំ រៀបរៀង

មានភូមិមួយឈ្មោះថា ភូមិបញ្ញាជី នៅក្នុងឃុំត្បូងក្រពើ ស្រុកកំពង់ស្វាយ (កំពង់ធំ) ។ នៅចំកណ្ដាលភូមិនោះ មានវត្តមួយហៅថា វត្តបញ្ញាជី ។ ពាក្យថា បញ្ញាជីនេះ គឺកើតពីសាមណេរនៅវត្តនោះ ដូចមានសេចក្ដីរៀបរាប់តទៅនេះ ៖

ក្នុងសម័យដែលប្រាក់សុទ្ធក្រក្រៃលែង គឺក្នុងសម័យដែលប្រទេសខ្មែរយើងប្រើកាស ស្ពាន់ ឬសំណនៅឡើយ , កាលនោះ មានពួកចាម ១ ក្រុមនាំគ្នាចូលទៅក្នុងខេត្តកំពង់ធំ ដើម្បីទិញគោ ក្របី នាំយកទៅលក់ក្នុងដែនកូសាំងស៊ីន ។ លុះធ្វើដំណើរមកដល់វត្តនេះ ដែលទើបនឹងផ្ដើមកសាងថ្មី ពុំទាន់ដាក់ឈ្មោះវត្តនៅឡើយ , ពួកចាមទាំងនេះនាំគ្នាចូលទៅសុំសំណាក់ក្នុងវត្តនោះ ។

ពេលព្រលប់ កូនសិស្សរបស់លោកគ្រូចៅអធិការ ក៏ដឹកគោឈ្មោលក្រមៀរ ១ នឹម ដែលមានសម្បុរទឹករាងរៀយ៉ាងល្អលើសគោឯទៀត មកចងក្រោមកុដិ ដែលនៅក្បែរសាលាពួកចាមសំណាក់ ។ ពេលនោះ ពួកចាមកំពុងតែដណ្ដាំបាយក្រឡេកឃើញគោលោកគ្រូមេវត្ត

ក៏ចាប់ចិត្តស្រឡាញ់ទឹកថា បើទិញពីលោកគ្រូមេវត្តនេះបានទៅ មុខជាបានប្រាក់ ១ ណែន ជាស្រេច ។ លុះគិតដូច្នេះហើយ មេឈ្មួញម្នាក់ក៏ដើរទៅកាន់កុដិលោកគ្រូមេវត្ត ដើម្បីនិយាយទិញ ។ តែពេលដែលចូលទៅនោះ ក៏ធ្វើជាបត់ជើងថ្វាយបង្គំលោកតាមទំនៀមខ្មែរ ហើយនិយាយសរសើរសាសនាខ្មែរថា ព្រះសង្ឃគ្រប់វត្តមានព្រះទ័យមេត្តាករុណាដល់អ្នកដំណើរណាស់ មិនប្រកាន់ថា សាសន៍ណាជាសាសន៍ណាទេ, ខ្ញុំព្រះករុណា បានជាជ្រុលទៅកើតក្នុងសាសនាចាម ប្រសិនបើកើតមកជាខ្មែរ ប្រហែលជាបួសមួយជីវិតដូចលោកគ្រូមិនខាន ។

លោកគ្រូមេវត្ត ពុំបានជ្រាបពីពាក្យបញ្ឆោតលើកជើងរបស់ឈ្មួញនេះ ក៏ឆ្លើយថា «ល្អមែន សាសនាខ្មែរ» ហើយមានព្រះភ័ក្ត្រញញឹមហាក់ដូចជាសប្បាយក្នុងព្រះទ័យណាស់ ដោយសារបានឮសំដីរបស់ចាមនេះ, យូរៗ លោកគ្រូឆ្លើយថា «ចំរើនតពិតមែនខ្មែរយើង» ។

ចាមយល់ថា លោកគ្រូចាប់ព្រះទ័យនឹងសំដីខ្លួនហើយ ក៏និយាយថា ពេលក្រោយ បើខ្ញុំព្រះករុណាចូលមកទិញគោក្របីមួយលើកទៀត នឹងទិញល័ក្ខស្រាប់ជ្រលក់ចីវរមកប្រគេនពុំខាន ។ លោកគ្រូថា អាត្មាអរណាស់ ព្រោះនៅស្រុកស្រែពុំសូវសម្បូណ៌ល័ក្ខទេ ។ ចាមផ្ដើមនិយាយ

ទៀតថា សុំទោសលោកគ្រូ គោលោកគ្រូចង់ក្រោមកុដិ សូមដាក់ទុក ឲ្យខ្ញុំព្រះករុណាមក ! ទុកធ្វើអី ! លោកគ្រូកេតកូនសិស្សឯទៀត គង់តែបាន ជាវយកបច្ច័យសំពត់កសាងវត្ត ខ្ញុំព្រះករុណាប្រគេន១០បាទៗ លោកគ្រូគិតថា គោកេទៀតបាន ហើយគោនេះ កូនសិស្សគេប្រគេន ទទេផង បើតាមឲ្យថ្លៃ ១១ រៀលគួរលក់ណាស់ហើយ ព្រោះគ្មានអ្នក ណាឲ្យថ្លៃលើសនេះទៀតទេ , គិតស្រេច លោកគ្រូមានពុទ្ធដីកាថា ចំរើនពរមិនអីទេ អាត្មាទុកដាក់ឲ្យដន្ធើបាន ៗ ចាមត្រេកអរណាស់ដក ប្រាក់ ២ រៀលកក់ ៗ ឯលោកគ្រូក៏មានចិត្តត្រេកអរណាស់ដែរ ដោយគិត ថាមុខជាបានប្រាក់នេះយកមកកសាងវត្តហើយ ។ ចាមនិយាយទឹងលោក គ្រូមេវត្តថា សុំសន្យា ៧ ថ្ងៃទៀត ខ្ញុំព្រះករុណានឹងវិលមកយកគោ នឹង ប្រគេនបច្ច័យគ្រប់ចំនួន ព្រោះត្រូវការធ្វើដំណើរទៅទៀត ។

ក្រោយថ្ងៃដែលពួកចាមចេញផុតពីវត្តមួយថ្ងៃ, ជួនជាថ្ងៃសីល ពួកឧបាសក ឧបាសិកាដើរវត្ត មកជួបជុំគ្នាក្នុងវត្តនោះ ។ លោកគ្រូ មានពុទ្ធដីកាថា អាត្មាជាវគោទៅឲ្យពួកចាមហើយ តម្លៃ ១០ បាទ បានបញ្ចាំ ២ បាទ នៅខ្វះ ៨ បាទ, ក្នុង ៧ ថ្ងៃទៀត នឹងមកចូលយកគោ ព្រមទាំងប្រគល់ប្រាក់ឲ្យគ្រប់ចំនួន អាត្មាជាវនេះ បានថ្លៃណាស់ ព្រោះ

ត្រូវការយកប្រាក់កសាងវត្តផង ។ ពួកឧបាសក ឧបាសិកា បន្ទោស លោកគ្រូថា លោកគ្រូម្នាស់ គិតខុសហើយ គោនេះល្អណាស់ មិនគួរ លក់ដូរឲ្យថោកបន្តិចណ្ដឹងសោះ, បើលក់បែបនេះ តើលោកគ្រូរកពីណាបាន ទៀត ។

ពេលនោះ លោកគ្រូនៅអធិការមិនចេញរាំចាម្ចយមាត់សោះ នឹក ថា អញគិតខុសមែន, ក៏មួម៉ៅក្នុងចិត្តនឹកថា អញគ្រាប់តែស្ដីឲ្យគេ ពេលនេះ គេតិះដៀលតំនិតអញវិញបាន ។

លុះដល់ពួកឧបាសក ឧបាសិកាត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ លោកគ្រូមេវត្ត ចូលទៅក្នុងបន្ទប់ចាក់សោជិតមិនចេញក្រៅសោះ ។ ពេលនោះ ព្រះ-សង្ឃក្នុងវត្តមានសេចក្ដីឆ្ងល់ជាខ្លាំង, គ្រាប់តែមានសាមណេរមួយអង្គ មានបញ្ញាឆ្លាត ជាសិស្សស៊ំណប់របស់លោកគ្រូ ឆ្លើយតបចំពោះព្រះសង្ឃ ថា ខ្ញុំព្រះករុណា មានឧបាយមួយ អាចនឹងពិតតូចដឹកលោកគ្រូកុំឲ្យ ខ្វល់បាន ។ ព្រះសង្ឃឯទៀត ក៏ព្រមឲ្យសាមណេរនោះធ្វើឧបាយកុំ ឲ្យលោកគ្រូខ្វល់ គមកសាមណេរនោះ ក៏ចូលទៅគោះទ្វារលោកគ្រូ ទូលថា: "សូមព្រះតេជព្រះគុណនិមន្តមកធានចុះ បើខ្ញាបពួកបាមមក យកគោ ខ្ញុំព្រះករុណាមានឧបាយកុំឲ្យរាំយកគោនេះបាន តែសុំព្រះតេជ-

ព្រះគុណនិមន្តទៅកាន់ទីណាឲ្យឆ្ងាយ យកទាំងគោទៅជាមួយផង ទុកឲ្យពួកចាមមកគងល់នឹងខ្ញុំព្រះករុណាចុះ " ។

លោកគ្រូជាប់ថា គំនិតនេះត្រូវ ក៏បើកទ្វារបន្ទប់និមន្តចេញទៅកាន់វត្តឯទៀត , ឯគោយកទៅទុកកន្លែងផ្សេង ។

គ្រប់ ៧ ថ្ងៃ ពួកចាមក៏វិលមកដល់ ចូលទៅសួររកលោកគ្រូ សាមណេរនោះនិយាយប្រាប់ចាមថា លោកគ្រូមានការនិមន្តទៅវត្តដទៃទៅហើយ តើចៅកែមានការអ្វី ? ។ ចាមថា ខ្ញុំព្រះករុណាមកយកគោដែលលោកគ្រូលក់ឲ្យពីថ្ងៃមុន ។ សាមណេរនោះនិយាយថា យកចុះ ! តែសូមចៅកែប្រគល់ប្រាក់ឲ្យគ្រប់ចំនួនមក ។ ចាមរាប់ប្រាក់ ៨ រៀលប្រគេនសាមណេរ ។ ថា ទេ ! កាលលោកគ្រូនិយាយនោះគឺ ១០បាទ (សាច់ប្រាក់វាល់ឲ្យពេញបាត្រទើបលោកគ្រូទទួលយក) មិនមែន ១០ បាទជាប្រាក់ ១០ រៀលទេ ។ ចាមប្រកែកថាមិនមែនទេ ខ្ញុំព្រះករុណា និយាយនឹងលោកគ្រូថា ១០ បាទ គឺ ១០ រៀល ហើយបានដាក់កក់ ២ រៀល នៅខ្វះ ៨ រៀលទៀត ។ សាមណេរថា: នៅស្រុកនេះ លោកសង្ឃត្រូវការជាវត្ថុតែវាល់ មិននិយាយថ្លៃថាគិតថាបាទ គឺយកសាច់ប្រាក់មកវាល់នឹងបាត្រលោកបិណ្ឌទើបបាន ពុំមែន

១ បាទ គិតជា ១ រៀលទេ, ចំណែកប្រាក់ ១០ រៀល ធ្វើម្ដេចនឹងយកទៅកសាងវត្តបាន បើចៅកែពុំព្រមរាប់ប្រាក់ឲ្យទេ អាត្មាក៏ពុំព្រមឲ្យគោដែរ ឯប្រាក់ ២ រៀលដែលកក់នោះ អាត្មាសុខចិត្តចេញជំនួសលោកគ្រូ នេះ! យកទៅចុះប្រាក់ ២ រៀល ។

ពួកបាមចាល់គំនិតឥតមានពាក្យអ្វីដដែកតទៅទៀត ក៏នាំគ្នាចុះពីកុដិធ្វើដំណើរតទៅទៀត ។

កាលបើបាមចេញផុតពីវត្តហើយ សាមណេរនេះ ក៏ទៅនិមន្តលោកគ្រូមកវិញ ទូលតាមដំណើរ ។

ឯលោកគ្រូក៏និមន្តមកកាន់វត្តវិញ មានសេចក្ដីកោតញញើតដល់ប្រាជ្ញាសាមណេរនោះជាច្រើន ឈប់ហៅសាមណេរនោះថាៈលោកនេនហៅថា ជីមានបញ្ញា ។ ចំណែកអ្នកស្រុកជិតឆ្ងាយ ហៅយារក្លាយមកថា បញ្ញាជី ហើយវត្តថ្មីនោះ គេដាក់ជាប់ថា វត្តបញ្ញាជី ។ ចំណែកភូមិក្បែរវត្តនោះ ក៏ហៅថា ភូមិបញ្ញាជី ជាប់រហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។

តាមទំនៀមខ្មែរយើងថាៈ បុរសណា បានបួសជាសាមណេរឬភិក្ខុនោះច្រើនវស្សាក្ដី តិចក្ដី អ្នកស្រុកពុំហ៊ានហៅ អា-មីងឡើយ បើជាសាមណេរ គេហៅថាលោកនេន ជាភិក្ខុ ថា លោកភិក្ខុ ។ បើសឹកពីនេនឬពីភិក្ខុ គេហៅបណ្ឌិត ហើយជាពិសេសទៀត គឺសឹកពីនេន គេហៅថា ជី, ពីភិក្ខុ គេហៅថា អ្នក ។

រឿងព្រេងរុស្ស៊ី

បែងអំពីពស់នឹងការយល់សប្តិ

ភិក្ខុ ម៉ែន-រៀម សិស្សពុទ្ធិកមហាវិទ្យាល័យព្រះសីហនុរាជ

ប្រែពីភាសាអង់គ្លេស

គ្រាមួយ មានព្រះមហាក្សត្រនៃប្រទេសមួយ ទ្រង់ព្រះសុបិនប្លែកចម្លែកអស្ចារ្យណាស់ ។ កាលទ្រង់ផ្ទំ ទ្រង់បានយល់ព្រះសុបិននិមិត្តឃើញសត្វកញ្ជ្រោងមួយ ព្យួរកន្ទុយឡើង ដាក់ក្បាលសំយុងចុះ ពីលើដំបូលប្រាសាទមក ។ ពេលដែលព្រះអង្គតើនចាកព្រះបន្ទំ ទ្រង់នៅចាំព្រះសុបិននិមិត្តនោះជាក់ច្បាស់, ជាប់ក្នុងព្រះហឫទ័យ បំភ្លេចមិនភ្លេចសោះ ពេលនោះ ទ្រង់ត្រាស់ឲ្យហៅសេនាបតី និងពួកទីតវិទូមកចំពោះព្រះភក្ត្ររបស់ព្រះអង្គ ដើម្បីត្រាស់សួរឲ្យគាត់សុបិននិមិត្ត អំពីកញ្ជ្រោងព្យួរកន្ទុយឡើង ដាក់ក្បាលសំយុងចុះពីដំបូលប្រាសាទនោះ តើមានន័យយ៉ាងណា ។

ពួកទីតវិទូ មិនអាចកាត់យល់នូវព្រះសុបិននិមិត្តនោះសោះឡើយ ម៉្លោះហើយ កាលដែលអនុស្សាវរីយ៍នៃព្រះសុបិននោះ ចេះតែបន្តសកម្មភាព ធ្វើឲ្យខ្វល់ព្រះហឫទ័យព្រះអង្គ មិនស្រាកសោះនោះ, ទីបំផុត ព្រះ

អង្គចេញព្រះរាជប្រកាសថា ទ្រង់នឹងប្រជុំមហាសន្និបាតមួយ ក្នុងទីក្រុងឲ្យជនគ្រប់រូប ក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រ រង់ចាំមហាសន្និបាតនោះ ។ ព្រះរាជបំណង ដែលទ្រង់ឲ្យប្រជុំនោះ គឺទ្រង់មានសង្ឃឹមថា ក្នុងបណ្ដាប្រជាកស្ត្រនៃព្រះរាជអាណាចក្ររបស់ព្រះអង្គ គង់នឹងមានជនណាមួយឈ្លាសវៃ អាចកាត់ព្រះសុបិននោះថ្វាយបានជាពុំខាន ។

កាលបរិច្ឆេទនៃមហាសន្និបាត បានមកដល់ហើយ, មហាជនក៏ចាប់ផ្ដើមធ្វើដំណើរមកកាន់មហាសន្និបាតនោះ ។

ក្នុងចំណោមជន ដែលបានមកកាន់មហាសន្និបាត មានកសិករកំសត់ម្នាក់ឈ្មោះ អៃវ៉ាន់ (IVAN) បានមកជាមួយគេដែរ ។ ក្នុងដំណើរទៅកាន់ទីក្រុង អៃវ៉ាន់បានដើរតាមផ្លូវដើងចង្អៀតមួយ ដែលប្រកបទៅដោយផ្លូវដើរចង្អៀត ស្រាប់តែឃើញពស់មួយ លូនស្ទុកនៅកណ្ដាលផ្លូវ ។ ឃើញដូច្នោះ អៃវ៉ាន់ទប់ជើង ហើយកាលដែលគាត់ទប់ឃាំងនេះ ពស់ក៏ចាប់និយាយទៅកាន់គាត់ថា ៖

- «ទៅអស្ចារ្យ ! អ្នកកំពុងតែអញ្ជើញទៅណា ?» ។

អៃវ៉ាន់ បានរៀបរាប់ប្រាប់ពស់ អំពីព្រះរាជប្រកាសនោះដោយសព្វគ្រប់ រួចសួរទៅពស់វិញថា ៖

—« ចុះវាមានប្រយោជន៍អ្វីចំពោះមហាសន្និបាតនោះ ? ហើយឲ្យ

ខ្ញុំទូលស្តេច អំពីព្រះសុបិននិមិត្តនោះ ជាមិនទៅហ៎ !? ។

"ទេ! មានប្រយោជន៍ណា!," ពស់ឆ្លើយ, "អ្នកណាអាច កាត់ព្រះសុបិននិមិត្តនោះបាន នឹងបានទទួលព្រះរង្វាន់ពីគហ្រាគជ, អ្នកឯងសន្យាថា ចែករង្វាន់នោះឲ្យខ្ញុំផងទៅ ខ្ញុំនឹងប្រាប់ន័យរបស់សុបិននោះ ដល់អ្នកឯង " ។

កែវភ៌ន គ្រេកអរណាស់, គាត់ឆ្លើយថា ៖

— "ពិតណាស់ ខ្ញុំនឹងចែកឲ្យអ្នក, ឲ្យតែអ្នកប្រាប់ន័យនោះមកចុះ, ខ្ញុំនឹងឲ្យអ្នកពាក់កណ្តាល ខ្ញុំយកទុកពាក់កណ្តាល ហើយខ្ញុំនឹងអរគុណអ្នកឯង រកទីបំផុតគ្មានថែមទៀត " ។

–"បើដូច្នោះ" ពស់ឆ្លើយ, អ្នកឯងចាំស្តាប់ចុះ, តទៅនេះ ជាន័យរបស់ព្រះសុបិននោះ ៖

ព្រះរាជាដែលទ្រង់ព្រះសុបិន ឃើញសត្វកញ្ជ្រោងព្យួរកន្ទុយឡើងជាំក្បាលចុះពីដំបូលប្រាសាទនោះ បានសេចក្តីថា "ព្រះរាជអាណាចក្រ នឹងកើតមានការប្រវ៉ញ្ចន៍ ការក្បត់ នឹងការបាតវិស្សាសភាពមិនខាន" ។

ពេលនោះ កែវភ៌ន បានអរគុណនឹងពស់ រួចហើយគាត់ក៏យាត្រាទៅទីក្រុង ។ លុះដល់វេនត្រូវខ្លួនគាត់ក្រាបទូលស្តេចពីរឿងសុបិននោះ

គេបាននាំខ្លួនគាត់ទៅបិតនៅចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះមហាក្សត្រ ហើយគាត់ក៏បានមកស្រាយព្រះសុបិននិមិត្តថ្វាយ តាមពាក្យពស់ប្រាប់នោះដោយសព្វគ្រប់ ។

ព្រះរាជាទ្រង់សោមនស្សយ៉ាងក្រៃលែង, បានព្រះរាជទានរង្វាន់ដ៏មានដម្លៃជាច្រើនដល់អៃក៉ាន់ ។ ប៉ុន្តែ កាលដែលអៃក៉ាន់រួចរាល់កិច្ចនេះ ហើយចេញដំណើរទៅផ្ទះវិញនោះ ។ គាត់គិតថា អញបែករង្វាន់ឲ្យពស់បានប្រយោជន៍អ្វី ។ ពេលនោះ អៃក៉ាន់ ក៏ដើរគេចតាមផ្លូវដទៃក្រៅពីកន្លែងដែលពស់នៅ ហើយឆ្ពោះទៅផ្ទះគាត់វិញ ។

ពេលក្រោយមក ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់សុបិនម្ដងទៀតធ្វើឲ្យព្រះអង្គខ្វល់ព្រះទ័យដូចមុន ។ ក្នុងព្រះសុបិននិមិត្តនោះ ទ្រង់ឃើញដាវមួយព្យួរសំយុងចុះពីដំបូលប្រាសាទមក ។

ពេលនេះ អៃក៉ាន់ត្រូវព្រះមហាក្សត្របង្គាប់ឲ្យប៊ូលខ្លួនមកកាន់ទីក្រុងយ៉ាងរួសរាន់ ព្រោះទ្រង់ជ្រាបថា អៃក៉ាន់ឈ្លាសវៃបានបកស្រាយព្រះសុបិននិមិត្តមុនថ្វាយទ្រង់ជ្រាប ។

ឥឡូវនេះ អៃក៉ាន់ផិតពោះ ព្រោះគាត់ដឹងថាខ្លួនគាត់មិនប៉ិនប្រសប់កាត់ព្រះសុបិននោះសោះ ។ ប៉ុន្តែ អៃក៉ាន់គាត់ចិត្តធំដើរទៅរកពស់ទៀត គាត់ដើរទៅកាន់ផ្លូវដើរដ៏ចង្អៀតត្រង់កន្លែងពស់នៅ ប៉ុន្តែមិនបានឃើញ

ពស់នោះ ។ គាត់ស្រែកហៅពស់ថា៖

-"ពស់ ! អីពស់ ! អញ្ជើញមកនេះមួយភ្លែត ខ្ញុំត្រូវការនិយាយនឹងអ្នក !" ។ គាត់បេះតែហៅយ៉ាងនេះ ជកបជល់ពស់ចេញពីរន្ធវាមកហើយសួរថា៖

-« ស្អីវាំនាំឲ្យអ្នកខ្វល់ ? មានការអ្វីបានជាត្រូវការជួបខ្ញុំ ? " ។

-« ស្តេចមានព្រះសុបិននិមិត្តមួយទៀតហើយ ", វៃវ៉ាំងឆ្លើយ, " ខ្ញុំមិនដឹងជាទូលព្រះអង្គដូចម្តេចទេ ! " ។

-« ខ្ញុំនឹងប្រាប់អ្នកឯង លុះត្រាតែអ្នកឯងព្រមចែករង្វាន់ឲ្យខ្ញុំខ្លះផងទើបបាន ", ពស់ឆ្លើយ ។

-" ខ្ញុំសន្យាថាចែកឲ្យតែអ្នកប្រាប់មកចុះ ", វៃវ៉ាំងនិយាយ ។

-„ បើយ៉ាងហ្នឹងមែន ចូរអ្នកទូលស្តេចថា ព្រះសុបិននិមិត្តដែលទ្រង់ឃើញ ជាវត្ថុសំយុងពីដំបូលប្រាសាទនោះ បានសេចក្តីថានឹងកើតមានសង្គ្រាម , សត្រូវទាំងឡាយ ទាំងខាងក្រៅនឹងខាងក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រ នឹងប្រឆាំងគំនិតក្បត់ចំពោះព្រះអង្គ, ការបង្ហូរឈាមគ្នា កាន់តែជិតមកដល់ហើយ, ព្រះមហាក្សត្រ ត្រូវរៀបចំការពារប្រទេសឲ្យមែនទែន „ ។

វៃវ៉ាំង អរគុណពស់រួចហើយ ទើបដើរទៅកាន់ទីក្រុង ។

កាលស្ដេចត្រាស់សួរ , អៃក៉ាន់ ក៏រៀបរាប់ទូលតាមពាក្យពស់ឥតខ្ចោះ ។ ព្រះរាជា ទ្រង់រំភើបហ៊ានតទឹក ចំពោះហេតុដែលទ្រង់បានសវនាពីអៃក៉ាន់ ហើយទ្រង់ព្រះរាជទានរង្វាន់ដ៏មានតម្លៃជាច្រើន ដល់អៃក៉ាន់ម្ដងទៀត ។

ប៉ុន្តែ កាលណាអៃក៉ាន់ គិតពីរឿងដែលត្រូវចែករង្វាន់នោះ ដល់ពស់ តាមពាក្យសន្យា , គាត់ទៅជាមួម៉ៅក្ដៅចិត្ត ។ គាត់បានដើរទៅត្រង់កន្លែងពស់រង់ចាំ , ពស់ឃើញគាត់ហើយ និយាយថា ៖

- " ឥឡូវនេះ ត្រូវឲ្យរង្វាន់ពាក់កណ្ដាលជាចំណែកខ្ញុំមក ! " ។

អៃក៉ាន់ ស្រែកគំហកថា ៖

- " អញឥតត្រូវការឲ្យអ្វីដល់ឯង ក្រៅពីសេចក្ដីទុក្ខព្រួយទេ " ។

ពេលនោះ អៃក៉ាន់ហូតកាំបិតចេញមក រួចគាត់យារកាប់ពស់នោះ ដែលគ្នាកំពុងតែត្រឡប់បែរក្បាលចូលរន្ធវិញដោយរួសរាន់ , តែកុសល ! ពេលដែលពស់លូនចូលរន្ធមិនទាន់ផុតបាត់នោះ , កាំបិតអៃក៉ាន់ អាចផ្ដាច់បានត្រឹមតែកន្ទុយពស់ប៉ុណ្ណោះ ។ រួចស្រេច ដោយឥតខ្វល់ពីអ្វីសោះនោះ អៃក៉ាន់ សប្បាយចិត្តនឹងសម្បត្តិថ្មីរបស់គាត់ ត្រឡប់ទៅផ្ទះអាត្មាវិញ ។

កាលវេលា ចេះតែកន្លងទៅ ៗ ។ សង្គ្រាមពេញដោយលោហិត ក៏បានផ្ទុះឡើង ដូចទំនាយពស់មែន, ប៉ុន្តែកងទ័ពខាងស្ដេច មានជ័យ

ជំនះលើខ្ញុំង ។

កាលនោះ ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់សុបិនម្តងទៀត ។ ម្តងនេះ ព្រះអង្គទ្រង់ឃើញថា មានសត្វចៀមមួយព្យួរខ្លួនសំយុងក្បាល ពីដំបូលប្រាសាទ ។ ម្ល៉ោះហើយ អៃព៉ាន់ ត្រូវស្តេចត្រាស់ឲ្យគេហៅម្តងទៀត ។ ក្សណៈនោះ អៃព៉ាន់ សែនខ្វល់អំពល់ព្រួយចិត្តឥតអ្វីប្រៀប ។ គាត់និយាយថា: ឥឡូវនេះ តើអញឲ្យពស់ជួយគិតដូចម្តេច បានទៀត, បើអញបានបៀតបៀនធ្វើឲ្យមានរបួស នឹងសស្ត្រាវុធអញដល់វាក់ទៅហើយ ។

ប៉ុន្តែ គាត់ខំកាត់ចិត្តម្តងទៀត ហើយដើរសំដៅទៅតាមផ្លូវដែលឆ្ពោះទៅកន្លែងពស់រួចស្រែកហៅពស់ ដរាបដល់ទីបំផុត ពស់ក៏ចេញមក ។ អៃព៉ាន់បានរៀបរាប់បញ្ហាប្រាប់ពស់, ហើយពស់ក៏និយាយដូចពីមុនថា :

—"ឲ្យតែអ្នកឯងសន្យាថា ព្រមចែករង្វាន់ពាក់កណ្តាលដល់ខ្ញុំ, ខ្ញុំនឹងប្រាប់ន័យព្រះសុបិននិមិត្តនោះ ដល់អ្នកឯង" ។

— "នឹងចែកឲ្យអ្នកខ្លះ" ។

— "បើអីចឹង ចាំស្តាប់ចុះ តទៅនេះ ជាចម្លើយដ៏ត្រឹមត្រូវក្នុងព្រះសុបិននោះ :

ចៀមដែលព្យួរខ្លួនពីដំបូលប្រាសាទនោះ បានន័យថា " ឥឡូវនេះ

សន្តិភាព នឹងកើតមានគ្រប់ទីកន្លែង , ប្រជារាស្ត្រ នឹងមានសេចក្តីរីករាយសប្បាយគ្រប់ ៗ គ្នា " ។

អៃកាំនយកចម្លើយនេះ ទៅក្រាបទូលស្តេច ក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ហើយដោយព្រះរាជាទ្រង់រីករាយសោមនស្សដ៏ក្រៃលែងនោះ ទ្រង់ព្រះរាជទានដល់អៃកាំន នូវរង្វាន់ប្រាក់យ៉ាងច្រើនជាងមុន ៗ ទៅទៀត ។

ម្តងនេះ អៃកាំនត្រឡប់ទៅផ្ទះខ្លួនវិញ តាមផ្លូវដដែល ហើយបានឃើញពស់នៅរង់ចាំ ត្រង់កន្លែងផ្លូវចង្អៀតនោះ ។ គាត់បានបែករង្វាន់ពាក់កណ្តាល ឲ្យទៅពស់ ដោយនិយាយថា៖

— " អ្នកឯង មានខន្តីចំពោះរូបខ្ញុំ ទុកណាជាខ្ញុំបៀតបៀនធ្វើទុក្ខទោសយ៉ាងណា ក៏មិនថា, នេះជាចំណែកពាក់កណ្តាល ពីចំណែកដែលខ្ញុំបានទទួលនៅលើកនេះ , ហើយកាលណាខ្ញុំទៅផ្ទះ ខ្ញុំនឹងបញ្ជូនរង្វាន់ពាក់កណ្តាល ពីរង្វាន់ដែលខ្ញុំបានទទួលពីមុននោះ មកឲ្យអ្នកទៀត សូមអ្នកអភ័យទោសដល់ខ្ញុំ ពីការដែលខ្ញុំប្រព្រឹត្តមិនសមគួរចំពោះរូបអ្នកនោះ ដល់ខ្ញុំផងចុះ " ! ។

ពស់ស្តាប់ហើយ ឆ្លើយថា :

— " សូមកុំបាច់ព្រួយបារម្ភចំពោះហេតុការណ៍ដែលកើតឡើងនោះឲ្យសោះ ពីព្រោះមិនមែនជាកំហុសរបស់អ្នកទេ, ហ៎! លើកដំបូងតាម

ដែលអ្នកនៅចាំ គឺព្រះពជាទ្រង់សុបិនពីសត្វកញ្ជ្រោង, ពេលនោះផែនដីពេញទៅដោយការប្រវ័ញ្ចន៍, ការលាក់ពុតត្បុតនិងការវៀត, ជាន់នោះខ្លួនអ្នកហ្នឹងឯងក៏ជាអ្នកប្រវ័ញ្ចន៍មួយរូបដែរ ពីព្រោះអ្នកឯងដើរត្រឡប់ទៅផ្ទះតាមផ្លូវដទៃ គេចខ្លួនមិនឲ្យជួបខ្ញុំតាមពាក្យសន្យា, ប៉ុន្តែដោយហេតុអ្នកឯងជាមនុស្សសាមញ្ញដូចគេឯងដែរនោះ ការប្រវ័ញ្ចន៍ក៏វិនាសបាត់ទៅក្នុងអាកាសទៅ ។ លើកទីពីរនោះដែលអ្នកនៅចាំបាន គឺជាពេលកើតសង្គ្រាម, រឿងទទឹងឃាដកម្ម, អំពើកំណាចឃោរឃៅ ផុសឡើងគ្រប់ទីកន្លែង, ពេលនោះខ្លួនអ្នកឯងក៏ជាអ្នកកំណាចម្នាក់ ក្នុងចំណោមមនុស្សកំណាចទាំងនោះដែរ ព្រោះអំពើកំណាចរបស់អ្នកឯងក្នុងការកាប់កន្ទុយរបស់ខ្ញុំ ក៏គឺអំពើកំណាច ដែលមាននៅក្នុងជនគ្រប់រូប នោះឯង ប៉ុន្តែ ឥឡូវនេះ សន្តិភាពបានបិតនៅលើយើងគ្រប់គ្នាហើយ, អ្នកឯងក៏បានត្រឡប់ជាមនុស្ស មានចិត្តទូលំទូលាយ ប្រកបដោយយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវល្អដូចជាអ្នកឯទៀតដែរ ព្រោះអ្នកឯង បានយកស្ងួនមកចែកឲ្យខ្ញុំតាមពាក្យសន្យា, អញ្ជើញចុះ បងប្រុស! សូមឲ្យសន្តិភាពជារបស់ព្រះអាទិទេព សណ្ឋិតជាមួយអ្នកតរៀងទៅ, ខ្ញុំឥតត្រូវការចង់បានសម្បត្តិទ្រព្យអ្វី ពីអ្នកទេ!” ។

ថាហើយ, ពស់ក៏លូនចូលរន្ធបាត់ទៅវិញហោង ។

រឿងសាមកុក

កណ្ឌទី ៤១

ឧកញ៉ាវិបុលរាជសេនា ញ៉ុក-ថែម ប្រែរៀបរៀង

(តមក)

រឿងសាមកុកទុកជាយុទ្ធសាស្ត្រ អ្នកវាងវៃឆ្លាតបើបានអាន នឹងបេះឧបាយកលបំណាន ទាំងមានសន្តានស្នេហាជាតិ។

អ្នកដែលមានប្រាជ្ញាខ្លះ ក៏គិតថាស៊ូច្បាំងនឹងកងទ័ពលោកតទៅ ដែលគិតដូច្នេះ ដូចគេយកពងមាន់ទៅជល់នឹងថ្ម មុខជានឹងបែកខ្ទេចខ្ទីអស់ ទើបប្រឹក្សាព្រមគ្នាថា នឹងចេញមុខមកសុំចំណុះចូលលោកយកសេចក្តីសុខតទៅ នៅតែដំរើយ ១ មានចិត្តអង់អាចមិនខ្លាចក្រែងគិតសុំតាហានស៊ិនគួនលើកមកធ្វើសង្គ្រាមនឹងលោក ដំរើយនោះជាមនុស្សក្អើនចិត្តគិតតែតាំងខ្លួនហ៊ឺហាថា មានប្រាជ្ញាស្មារតី នឹងរកអ្នកឯណាត្រឹមស្មើគ្មាន តាំងតែបង្គាប់បញ្ជាការសង្គ្រាមទៅតាមអំពើចិត្ត ខ្ញុំបាទ

គ្មានទោសកំហុសអ្វីសោះ កំពុះចណ្ឌកម្មវាយដំទាល់តែគ្រាំគ្រាជាទម្ងន់ ឥឡូវខ្ញុំបាទ នឹងធន់ទ្រាំតទៅទៀតពុំបាន ព្រោះមានសេចក្ដីក្ដៅរំជួល ឈួលឆេះស្មើរនឹងប្រេះទ្រូងស្លាប់ បានឮកិត្តិសព្ទថា លោកមានចិត្តអាសូរ ករុណាដល់សត្វ ទុកមាដូចញាតិសន្តានបងប្អូន មនុស្សទាំងឡាយតែង ចូលមកជ្រកកោនពឹងបុណ្យលោកនៅជាសុខក្សេមក្សាន្ត បីដូចជាគ្រាប់ ភ្លៀងធ្លាក់មកលើឋានមនុស្សលោក ដោកត្រជាក់ព្រៃព្រឹក្សាលតាវល្លិ៍ ផងទាំងពួងដូច្នោះ គ្រានេះ ខ្លួនខ្ញុំបាទនឹងមកសុំចំណុះចុះចូលនៅនឹង លោកតទៅ តែថាគ្រានេះនឹងមកពុំទាន់បាន ព្រោះមានរបួសរលុះរលួយ អស់ទាំងខ្លួន ដោយដំរីយើឲ្យវាយ បើរបួសទាំងឡាយសះជាគ្រាន់បើថ្ងៃ ណា ខ្ញុំបាទនឹងនាំយកស្បៀងអាហារផ្ទុកទូកលបរត់មកចូលនឹងលោកឲ្យ បាន កុំឲ្យលោកមានមន្ទិលសង្ស័យនឹងខ្ញុំបាទឡើយ ” ។

លុះមើលសំបុត្រចប់ហើយ ចូឆ្វឹងណាស់ គិតត្រឡប់ទៅត្រឡប់ មកប្រហែល៤-១០សា ក៏ស្រែកគំហកហើយថា ដំរីយើគិតកលឧបាយឲ្យ អ៊ុយកាយធ្វើជាសំបុត្រប្រើទ្ធនកាន់មកនេះជាទីឡកចំអកឲ្យយើង ហើយ បង្គាប់ទាហានឲ្យចាប់ខ្លួនសំគេកទៅសម្លាប់ ។ ខណៈនោះ ទាហាន ក៏ចូលទៅចាប់នាំគេក ។ កំមិនបានគោតញញើត ធ្វើអាការជាដើយ មុខឡើងមើលទៅលើអាកាសហើយអស់សំណើច ។ ចូឆ្វឹងឃើញដូច្នោះ

កំសង្ស័យ ទើបហៅតាហានឲ្យយកខ្លួនឆាំគេកមកវិញ ហើយគំរាមសួរថា យើងដឹងថា ដរាយើងនឹងអ៊ុយកាយរួមគំនិតគ្នា ក្រុងធ្វើកលឧបាយមកបញ្ឆោតយើង ៗ ត្រូវឲ្យសម្លាប់ខ្លួនចេញ ហេតុម្តេចបានជាថា អ៊ុយកាយមិនមែនស្គាល់មនុស្សបេះលុងនឹងល្អអាក្រក់ដូច្នោះ ៗ ឆាំគេកឆ្លើយថា លោកកុំបាច់សួរដដែលឲ្យយូរការធ្វើអី នឹងសម្លាប់ខ្ញុំបាទក៏សម្លាប់ឲ្យឆាប់ទៅចុះ ៗ

ចុច្ចថា ខ្លួនយើងរៀនពិជ័យសង្គ្រាមជំនាញមកតាំងពីក្មេងច្រើនណាស់ឥឡូវយើងក៏ដឹងក្នុងការសឹកផ្សេង ៗ បានជាធ្វើធំជាមេគេដល់ទីនេះ ដែលខ្លួនមករិះគិតកលឧបាយបញ្ឆោតយើង ៗ ក៏អាចដឹងលើសគំនិតខ្លួនទៅទៀត បើខ្លួននឹងគិតលេងដូច្នេះ ចូរទៅល្បួងបញ្ឆោតក្មេងកន្ទ្រាលគោទៅចុះ ៗ ឆាំគេកឆ្លើយថា លោកក៏មានតម្រិះប្រាជ្ញាជាចំបងលើមនុស្សទាំងអស់ ដែលអ៊ុយកាយឲ្យសំបុត្រមកលោកនោះ លោកពិគ្រោះឃើញថាជាយ៉ាងម្តេច បើថាមិនពិតនោះចូរលោកមានប្រសាសន៍ទៅចុះ ៗ ចុច្ចថា បើយើងនឹងមិនប្រាប់វេលានេះឲ្យអស់ ហើយស្រាប់តែសម្លាប់ខ្លួនជាមុនទៅ ខ្លួនក៏នៅគិតតូចចិត្តថាយើងមិនបានពន្យល់ចំភ្លឺឲ្យឃើញទោសកំហុស ឯសំបុត្រដែលឲ្យមកនោះ បើអ៊ុយកាយនឹងខ្លួនមានចិត្តស្ម័គ្រមកសុំនៅនឹងយើងដោយសុចរិតមែន ៗ គង់មានកំណត់ពេល

យប់ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលនឹងនាំគ្រួសារទូវសរពើទ្រព្យជាតិកកាង នេះ មិនឃើញមានថាផងសោះ បានជាយើងយល់ថា អ៊ុយកាយនឹងខ្លួននោះ បញ្ឆោតយើង ។ ឆាំតេកឮដូច្នោះ ក៏អស់សំណើចម្ដងទៀតហើយថា ដែលលោកអ្នកខ្លួនលោកថា បានចេះដឹងតម្រាពិជ័យសង្គ្រាមស្ទាត់ជំនាញ នោះ ខ្ញុំបាទឃើញថាលោកចេះតែមាត់ខាងក្រៅទេ ខ្ញុំបាទនឹកស្ដាយណាស់ ព្រោះលោកបានធ្វើជាមហាឧបរាជហើយនៅមិនដឹងទីបង់ទីបាន ខ្ញុំបាទនឹងជួយដាស់តឿនស្មារតីលោកទុក សុំឲ្យលោកលើកទ័ពត្រឡប់ទៅវិញ បើលោកមិនស្ដាប់ពាក្យខ្ញុំបាទទេ ជីវិតយើងនឹងបាត់ខ្លួនលោកបានជាប្រាកដ ឯខ្លួនខ្ញុំបាទជាមនុស្សឆោតល្ងៅ ទោះបីនឹងស្លាប់ទៅដោយអាជ្ញារបស់លោកក៏គ្មានល្បីឈ្មោះជាអ្វីប៉ុន្មាន ។ ចូឆូតបថា ហេតុម្ដេចបានជាខ្លួនមកមើលងាយយើងដូច្នេះ ? ។ ឆាំតេកថា លោកមិនចេះគិតអ្វីសោះ បានជាមិនបានដឹងការល្អិតល្អន់ក្នុងកិច្ចកលសឹកសង្គ្រាមទាំងពួង គឺមិនដឹងសេចក្ដីវៀចនឹងត្រង់ពិត នឹងគ្នេរចិត្តគំនិតមនុស្សថាជាពិតឬត្រង់ ៗ

ចូឆូសួរថា ដែលថាយើងមិនដឹងការនោះយ៉ាងម្ដេច ? ។ ឆាំតេកថា លោកជាទីមហាឧបរាជ មនុស្សល្អមានតម្រិះប្រាជ្ញាមករកលោកក៏មិនបានរាប់អានស្រឡាញ់ ខ្ញុំបាទនឹងថាតទៅធ្វើអីឲ្យព្រួយការ ព្រោះខ្លួនខ្ញុំបាទក៏ត្រូវស្លាប់ទៅហើយ ។ ចូឆូតបថា ដែលខ្លួនអ្នកថាមានតម្រិះ

ប្រាជ្ញានោះ ចូរនិយាយឲ្យអស់សេចក្ដីដើម្បីនឹងឲ្យឃើញច្បាស់យ៉ាងម្ដេច យើងនឹងបានរាប់អានស្រឡាញ់ខ្លួនតទៅ ។ ឆាំតេកថា លោកមិនជ្រាបទេឬ? ធម្មតាមនុស្សដែលនឹងរត់ចោលចៅហ្វាយនាយទៅនៅទីឯទៀត យកអ្នកដទៃជាទីពឹងនោះ នរណានឹងបេះទៅកំណត់ពេលយប់ថ្ងៃ.ខែ. ឆ្នាំបាន គ្មានទំលាប់ទំនៀមសោះឡើយ បើសិនណានឹងឲ្យកំណត់ថ្ងៃ ឬយប់នឹងមកក៏ក្រែងគ្មានបន្ទោះឱកាស បើថាទៅហើយលុះដល់កំហិតសញ្ញាត្រឡប់ជាមកមិនបានវិញ អ្នកដែលចាំមើលផ្លូវនោះនឹងមិនខាតពេលវេលាទេឬ? ស៊ូម្បីតាំងអ្នកដែលទទួលសំបុត្របុតហ្មាយសោត ក៏គង់ត្រឡប់ទៅជាខុសអស់ទៅ ។ កូចូញជូប៉ោះក៏យល់ឃើញត្រូវ រសាយសេចក្ដីខឹងបន្ដិចទៅវិញ ទើបក្រោកទៅដឹកដៃឆាំតេកឲ្យចូលទៅអង្គុយទីសមគួរហើយសូមខមាទោសថា ដែលយើងបានប្រមាថភ្លាំងភ្លាត់ទៅហើយនោះ អ្នកកុំបីគិតតូចចិត្តនឹងយើងឡើយ អត់ទោសយើងចុះ ។ ឆាំតេកថា ឯចិត្តអ៊ីយកាយនឹងខ្ញុំបាទនោះឧបមាដូចទារកស្រេកទឹកដោះ ឯខ្លួនលោកដូចជាមាតា អ៊ីយកាយនឹងខ្ញុំបាទដែលតាំងចិត្តគិតប្រាថ្នាមកជ្រកនៅនឹងលោកនោះ ដូចទារកមានចិត្តអំណរនឹងចង់បៅដោះមាតាដូចម្ដេចមិញ ក៏ឧបមាដូច្នោះ អ៊ីយកាយនឹងខ្ញុំបាទនោះ នឹងបានគិតជាកលឧបាយដូចម្ដេចក៏ទេ ។

ចូធ្ពុជូតោះ ក៏អស់សង្ស័យហើយថា ដែលអ៊ុយកាយទីរ៍អ្នកឯង បានតាំងចិត្តសុចរិត មកជ្រកនៅធ្វើជការទីនេះយើងនោះ បើបានសំរេចការបើកវេលាណា យើងនឹងចំនុកបំរុងអ្នកទាំង ២ ជាធំជាងគាហានទាំងពួង ។ ឆាំគេកថា ឯខ្ញុំបាទដែលរិះគិតប្រថ្ងនឹងមកជ្រកនៅនឹងលោកនោះ មិនមែនប្រាថ្នាតែត្រឹមយសស័ក្តិប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះឃើញថា ការផែនដីសព្វថ្ងៃនេះ ទីងវៀវកាយអស់ហើយ បាក់បានលោកមកចំនុកបំរុងការណាប្រជានុកស្ត្រ ទើបបានស្ងិតនៅដល់ប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំបាទតាំងចិត្តរិះគិតថា ទីងមកប្រាថ្នាតែជ្រកកោនផ្ញើខ្លួននឹងលោកឱ្យបានសេចក្តីសុខប៉ុណ្ណោះទេ ។

ចូធ្ពុជូតោះក៏សោមនស្សត្រេកអរ ហៅឆាំគេកឱ្យចូលបរិភោគអាហារជាមួយ ។ ទទួលមានមនុស្សបំរើស្និទ្ធចូលមកខ្សឹបប្រាប់ចូធ្ពុថា ឥឡូវឈ្មួតុង, ឈ្មួហោ ប្រើឱ្យនាំពត៌មានជាអាថ៌កំបាំងមកដល់លោក ហើយយកសំបុត្រហុចឱ្យទៅចូធ្ពុ ។ មើលមិនឱ្យឆាំគេកឃើញ ។ ក្នុងសំបុត្រនោះសេចក្តីថា ឈ្មួតុង, ឈ្មួហោ សូមប្តឹងពីកិច្ចការកងទ័ពដីវយើមកជូនមហាទុបពជជ្រាប ព្រោះដីវយើធ្វើទោសអ៊ុយកាយវាយដំមានរបួសជាដំណំត្រាំត្រា ។ ចូធ្ពុឃើញដូតោះក៏គិតថា សមប្រកបនឹងពាក្យឆាំគេកនិយាយ ចូធ្ពុក៏រីតតែរេះពាយរីកមុខជ្រះថ្លា ។ ឆាំគេកឃើញ

ក៏រិយា បច្ចូត្រេកអរសប្បាយក៏គិតឃើញថា សំបុត្រនោះប្រហែលជារបស់ឈ្មោះតនី, ឈ្មោះហោមកប្ដឹងមក អំពីដំរីយើធ្វើទោសអ៊ុយកាយជាប្រាកដ ឃើញថាសំបុត្រនោះត្រូវនឹងពាក្យយើង ការតាំងតួនដែលគិតទុកមុនជានឹងសម្រេចមិនខាន ។

បច្ចូក៏និយាយនឹងឆាំតេកថា អ្នកចូរវិលត្រឡប់ទៅប្រាប់អ៊ុយកាយឲ្យរំសាយទុក្ខក្ដៅក្រហាយចុះ ហើយឲ្យអ៊ុយកាយសប្បាយចិត្តចាំគិតរកពេលដែលនឹងលបរត់មកនោះ ជាយប់ថ្ងៃណា បានហើយ ឲ្យដំណឹងមកយើងៗនឹងឲ្យពួកទាហាននាំគ្នាទៅទទួល ។ ឆាំតេកថ្លែងតបថា ខ្ញុំបាទគិតនឹងនៅក្នុងទីនេះមិនចង់ត្រឡប់ទៅវិញទេ ព្រោះការដែលទៅមកនោះ មានសេចក្ដីលំបាកណាស់ បើទៅមកញឹកញយដូចគេនាំឲ្យដំរីយើងការតាំងតួនក៏នឹងបែកទៅជាអសារឥតការ សុំលោកប្រើទាហានក្នុងកងទ័ពនេះ លបទៅយកកំណត់អ៊ុយកាយវិញស្រួលល្អជាង ។

បច្ចូថា ទាហានរបស់យើងច្រើនតែពួកអ្នកលើ បើនឹងប្រើទៅមកក្រែងដំរីយើងដឹង ព្រោះឃើញចំឡែកនឹងបែកការ បើអ្នកឯងទៅវិញនឹងបានការជាស្រួល ។ ឆាំតេកធ្វើបែបជាព្រងើយកន្តើយឲ្យយូរ ហើយថា បើលោកនឹងឲ្យខ្ញុំទៅក៏ត្រូវប្រញាប់កុំឲ្យបង្អង់ ។ បច្ចូពួជបោះកំត្រេកអរណាស់ ទើបបាត់យកព្រៃយ៉ាងល្អនឹងមាសប្រាក់ឲ្យជារង្វាន់ឆាំតេក ។

គឺថា ដែលមហាទេពរាជឲ្យបំណាច់ផ្ញោទ់ខ្ញុំបាទទាំងអស់នេះ ព្រះគុណជាទម្ងន់ខ្លាំងណាស់ លុះខ្ញុំបាទនឹងទទួលយកទៅឥឡូវនេះក៏ឃើញថាមិនស្រួល ព្រោះជាការប្រញាប់នឹងរៀបត្រឡប់វិលមកវិញ ក្រែងមនុស្សទាំងពួងឃើញនឹងសង្ស័យ ។

ឆាំតេកក៏បង្វិលរបស់ទាំងនោះឲ្យប្ដូរវិញ ហើយក៏លាចុះទូកទៅរកអ៊ុយកាយក្នុងបន្ទាយជីវយី ឆាំតេកក៏និយាយរ៉ាយរ៉ាប់រឿងដែលបានដោះស្រាយនឹងប្អូននោះឲ្យអ៊ុយកាយស្ដាប់គ្រប់ប្រការ ។ អ៊ុយកាយឮដូច្នោះក៏សោមនស្សណាស់ និយាយនឹងឆាំតេកថា គ្រានេះបើកុំតែបានអ្នកមកជួយជាធុរៈ ខ្ញុំក៏បានចំណេញតែឈើសាច់ទៅទេ ។ ឆាំ-តេកថា ខ្ញុំនឹងលាទៅបង្គាយកាំឡេងមើលកិរិយាឈួតុង, ឈួហា តើនឹងរិះគិតប្រការម្ដេចខ្លះ ។ អ៊ុយកាយយល់ឃើញផង ។ ឆាំតេកក៏ចុះទៅឯបន្ទាយកាំឡេង ហើយក្លែងនិយាយនឹងកាំឡេងប្រាថ្នានឹងឲ្យឈួតុង, ឈួហាដឹងថា កាលជីវយីធ្វើទោសទណ្ឌកម្មអ៊ុយកាយនោះ គឺមិនមានសេចក្ដីខុសអ្វីសោះ អស់លោកមុខមន្ត្រីឃើញសេចក្ដីមិនគាប់ក៏បបួលគ្នាគំនាប់សុំទោស ជីវយីត្រឡប់ខឹងស្រែកគំហកឲ្យលោកវិញ ហើយនិយាយជាពាក្យទ្រគោះមើលងាយ ឲ្យលោកបានសេចក្ដីឈឺចិត្តថ្មើមថែមទៀត ខ្ញុំបាទក៏ទឹកខឹងណាស់ទៅដែរ ។

កាំឡេងព្រួយបោះក៏អស់សំណើច មិនទាន់នឹងឆ្លើយថាប្រការម្ដេចទទួល ឈូតុង, ឈូហោដើរចូលមក ៗ ឆាំតេកក៏មិនបក្អកឲ្យកាំឡេង ៗ ដឹងកល ឆាំតេកក៏ធ្វើជានិយាយថា ជីរយើនោះជាមនុស្សអួតបេះអួតដឹង នឹងអួតថា ខ្លួនមានប្រាជ្ញាមិនមានអ្នកឯណាស្មើ ហើយក៏មិនបានស្រឡាញ់រាប់អានយើងជាមនុស្សខ្ញុំរាជការចាស់ រមែងពោលពាក្យត្រគោះមើលងាយឲ្យយើងបានសេចក្ដីអៀនខ្មាសដល់មន្ត្រីទាំងពួង ហើយកាំឡេងក៏ធ្វើជាសង្កៀតធ្មេញថាមិនប៉ុន្មានទេ ៗ ឆាំតេកក្រឹងធ្វើជាខ្សឹបផ្ដាំត្រចៀកកាំឡេងបីដូចនឹងហាមប្រាមថាកុំឲ្យនិយាយ ក្រែងសេចក្ដីនោះនឹងលាន់ឮខ្ទរទៅ ៗ កាំឡេងក៏ធ្វើជាងក់ក្បាលទទួល ហើយសង្កៀតធ្មេញ ៗ ឈូតុង, ឈូហោឃើញកិរិយាឆាំតេកចេញមកដូច្នោះក៏គិតថាប្រហែលអ្នកទាំងនេះប្រែចិត្តគិតដោះចេញពីជីរយើ ដោយកំហឹងខឹងគុំគួន ហើយបានជានិយាយគ្នាយ៉ាងនេះ ក៏ក្លែងល្បងសួរថា ខ្ញុំឃើញលោកទាំង ២ មិនសប្បាយដោយទុក្ខធុរៈក្នុងចិត្តយ៉ាងម្ដេចខ្លះ ៗ ឆាំតេកឆ្លើយថា យើងមានសេចក្ដីខឹងជុះនៅក្នុងចិត្ត ដែលអ្នកនឹងមកចង់ដឹងនោះមិនត្រូវទេ ឈូតុង, ឈូហោថា យើងដឹងអស់ហើយថាលោកទាំង ២ នាក់នេះ គិតស្ម័គ្រទៅនៅនឹងបុត្រជាមហាឧបរាជ តែគិតមិនសមតាមប្រាថ្នាទើបមិនសប្បាយ យើងនឹងនាំរឿងនេះទៅជំរាបជីរយើឲ្យជ្រាប ៗ

ឆាំតេគកញ្ជូហោះក៏ធ្វើជាតក់ស្លុតភ័យស្លុកមុខ   សំឡឹងមើលមុខកាំឡេង
ផ្ទឹងនៅនោះ   កាំឡេងក៏ធ្វើជាខឹងហូតក្រប៉ីចេញហើយថា   ការរបស់
យើងគិតទុកជាអាថ៌កំបាំង   ហេតុម្តេចមកនាំឲ្យបែកសាយសុះទៅដូច្នេះ
បើនឹងសម្ងំទុកឲ្យយូរ   វាក៏នឹងយកពត៌មានទៅប្រាប់ដាវយ៉ៃមែន   យើងក៏
នឹងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់   ហេតុនេះ   ត្រូវតែយើងសម្លាប់វាចេញសិន
ហើយក៏ធ្វើជាស្ទុះទៅតាមនឹងកាប់ឈ្មួតុង,ឈ្មួហោ ។   ក៏ភ័យតក់ស្លុតស្ទុះ
រត់ចេញ   ហើយថាលោកកុំអាលខឹង   ខ្ញុំនឹងសុំជំរាបការពិតឲ្យជ្រាបៗ
កាំឡេងថា   សេចក្តីពិតរបស់អ្នកទាំង ២ ដូចម្តេចខ្លះ   ឲ្យឆ្លើយមកឆាប់
បើមិនឆ្លើយទេ   យើងនឹងសម្លាប់ឥឡូវនេះ ។   ឈ្មួតុង,ឈ្មួហោថា
ដែលខ្ញុំស្ម័គ្រមកនៅនឹងដាវយ៉ៃនេះ   មិនមែននឹងតាំងចិត្តមកនៅដោយសុច-
រិតទេ   មហាឧបរាជប្រើគលឧបាយឲ្យធ្វើជារត់មកចុះចូលនៅនឹងដាវយ៉ៃ
ប្រាថ្នានឹងយកការពក់ជ្រៅនឹងធ្ងន់ស្រាលក្នុងកងទ័ពដាវយ៉ៃ   លបទៅប្រាប់
ខាងណោះឲ្យដឹងនឹងគិតការតទៅ   បើលោកនឹងស្ម័គ្រទៅនៅនឹងមហា
ឧបរាជមែន   យើងខ្ញុំនឹងនាំទៅ ។   កាំឡេងសួរថា   ដែលអ្នកនិយាយ
នេះជាសេចក្តីពិតត្រង់ឬ ?   ។ ឈ្មួតុង,   ឈ្មួហោក៏ទទួលស្បថស្បែថា
មែនណាស់ ។ កាំឡេង,ឆាំតេគក៏ធ្វើជាទទួលអំណរក្រោកឈរគំនាប់ឈ្មួតុង,
ឈ្មួហោ   ហើយឧបរឹតដិតខ្លួនទៅវិញទៅមក   ហើយថាដែលអ្នកទាំង ២

និយាយនេះ ឧបមាដូចទេព្ដាមកបញ្ចូលចិត្តឲ្យជួយយើង គ្រានេះយើងក៏អស់កំហឹងខឹងនឹងអ្នកហើយ ឯសេចក្ដីដែលដំរីយើធ្វើទោសអ៊ុយកាយ យើងក៏ឲ្យលបទៅផ្ដាំបមហាឧបរាជចុះ ៗ ឆាំតេកថា ខ្លួនខ្ញុំឯងជាអ្នកបានទៅដល់មហាឧបរាជ ៗ ឲ្យខ្ញុំវិលត្រឡប់មកឲ្យកំណត់ពេលយប់ថ្ងៃដែលដែលអ៊ុយកាយនឹងចូលទៅនៅខាងណោះ ឥឡូវអ៊ុយកាយឲ្យខ្ញុំមកបបួលកាំឡេង ៗ

កាំឡេង, ឆាំតេកក៏បបួលឈ្មុតុង, ឈ្មុហោ បរិភោគអាហារ ទាំងអស់គ្នាក៏ប្រឹក្សាទៅវិញទៅមក ៗ លុះបរិភោគរួចហើយ ឈ្មុតុង, ឈ្មុហោ ក៏លាមកទីសំណាក់ ហើយតែងជាសំបុត្រសម្ងាត់ប្រើមនុស្សស្និទ្ធលបចេញទៅប្រាប់ចូច្ចថា ខ្ញុំបាទឈ្មុតុង, ឈ្មុហោ ដែលទៅនៅក្នុងកងទ័ពដំរីយើ បានបញ្ចុះបញ្ចូលកាំឡេងដែលជាមេទ័ពស្រួច មានចិត្តកំហឹងដំរីយើផ្សេងៗ កាំឡេងទទួលធ្វើជាកលសឹកខាងក្នុង បើមហាឧបរាជនឹងលើកកងទ័ពទៅច្បាំងនឹងដំរីយើវេលាណា កាំឡេងក៏នឹងលើកទាហានចេញវាយខ្ទប់ដំរីយើ ៗ ឯឆាំតេកក៏តែងសំបុត្រប្រើទាហានយកទៅដល់ចូច្ចសេចក្ដីថា ខ្ញុំបាទ ឆាំតេកនឹងអ៊ុយកាយនឹងចាត់ចែងទូកផ្ទុកស្បៀងអាហារចូលមកដល់បន្ទាយមហាឧបរាជឲ្យចាំមើលសំគាល់ បើឃើញទង់ក្អែបខៀវដោតមកនឹងក្បាលទូក គឺជាទូកខ្ញុំបាទហើយ សូមឲ្យលោកចាត់

តាហានទៅទទួលរបុះ ។

ឯចូនជីនតាមសំបុត្រទាំង ២ច្បាប់ដូច្នោះ ក៏ប្រឹក្សាទីងមុខមន្ត្រីទាំងពួងថា គ្រានេះឈ្មួតុង, ឈ្មួហោចកសំបុត្រមកដល់យើងថា កាំឡេងជាមេទ័ពស្រួច ទីងទទួលជាកលសឹកក្នុងទ័ពជីវយី, មួយទៀតអ៊ុយកាយឲ្យនាំគេកមកដល់យើងថា អ៊ុយកាយទីងមកចុះចូលនៅនឹងយើង ឥឡូវនាំគេកក៏ឲ្យសំបុត្រមកថា អ៊ុយកាយទីងនាំគេកកំពុងរៀបទូកផ្ទុកស្បៀងអាហារ ដោតទង់ខ្មៅខៀវជាសំគាល់នៅក្បាលទូកចេញមកជាសំគាល់ឲ្យយើងចាំទទួល តើសេចក្តីទាំង ២ ប្រការនេះយ៉ាងម្តេចយើងនៅមន្ទិលសង្ស័យណាស់ បើអ្នកឯណាដែលមានជម្រះប្រាជ្ញាគាចហ៊ានបង្ខំចូលទៅស្ដាប់ដំណឹងមើល ជារៀបប្ដូរត្រង់ក្នុងកងទ័ពជីវយីបាន ។ ជៀវកាននឆ្លើយថា កាលមុនខ្ញុំបាទបានទទួលអាសាទៅនិយាយបញ្ចុះបញ្ចូលជីវយីក៏មិនបានសម្រេចដូចប្រាថ្នា ដែលលោកមិនយកទោសនោះក៏ល្អហើយ តែខ្ញុំបាទនៅមានសេចក្ដីវិតក្កព្រួយក្នុងចិត្តខ្លាំងណាស់ គ្រានេះខ្ញុំបាទសុំយកអាសាតែខ្លួនទៅស៊ើបយកការណ៍មកឲ្យបានច្បាស់ ។

(នៅមានត)

ពាក្យវប្បធម៌

លោក នាង-ហ៊ូ រៀបរៀង

លោក សម-ថាំង ពិនិត្យ

បណ្ណទូត ៖

ពាក្យនេះ ខ្មែរយើងទម្លាប់ប្រើមកដោយគម្រូវទៅនឹងពាក្យបារាំងថា (Planton) ។

ពាក្យថា"បណ្ណទូត"នេះ មិនដឹងប្រាកដ ជាកើតចេញមកពីប្រភពណា ឬ អង្គការណាមួយទេ ។ ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ ឃើញមានប្រើប្រាស់ពេញពាស តាមផ្លូវការ និងផ្លូវសារពត៌មាន រត់ដៃ រត់មាត់ទៅហើយ ។ គេទម្លាប់ប្រើពាក្យនេះសព្វថ្ងៃ សម្រាប់សំគាល់គោរមងារ របស់បុគ្គលិករាជការក្នុងក្របខ័ណ្ឌជាន់ទាបមួយផ្នែក ក្នុងពួកក្របខ័ណ្ឌភ្នាក់ងាររាជការជាតិដែលស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតត្រាផ្ទាល់ នៃរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ។

បុគ្គលិកក្នុងក្របខ័ណ្ឌជាន់ទាបនេះ មានមុខការខាងនាំកិច្ចការ, លិខិត, សំបុត្រចុតហ្មាយ ពីការិយាល័យមួយទៅការិយាល័យមួយ, ពីក្រសួងមួយ ទៅក្រសួងមួយ, ពីក្រុមមួយ ទៅក្រុមមួយ ។

បណ្ណទូត ជាពាក្យឧគត: "សមាសនាម,, ដោយរួមមកពីសព្ទ២គឺ "បណ្ណ" នឹង "ទូត"; "បណ្ណ,, ប្រែតាមអត្ថានុរូបថា " ស្លឹកឈើ,

ក្រដាស ឬបន្ទះលោហធាតុ ដែលគេផែរស្ដើងៗ..., ជាអត្ថប្បដិរូបថា សៀវភៅ, ក្រាំង .. ក៏បាន, ខ្មែរយើងទម្លាប់អានថា ''ប័ណ្ណ''ៗ

"ទូត" ប្រែថា អ្នកដែលគេបញ្ជូន, ដែលគេប្រើទៅ, អ្នកនាំការ, នាំដំណឹងពីម្ខាងទៅម្ខាង ។

ក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរ ពាក្យថា''ទូត'' នេះ លោកពន្យល់ថា មន្ត្រីសក្ដិធំ ដែលរាជការចាត់ទៅជាតំណាង ដើម្បីនិយាយការផ្ទាល់នឹងរដ្ឋ-បាលប្រទេសដទៃ ។ តាមសេចក្ដីពន្យល់នេះ ឃើញថាពាក្យ ទូត ប្រើបានចំពោះតែមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ដែលជាទីទុកចិត្តនៃរាជរដ្ឋាភិបាល និងជាទីគាប់ព្រះរាជហឫទ័យនៃអង្គព្រះមហាក្សត្រ ហើយទ្រង់ចាត់ជាតំណាងប្រទេស ឲ្យទៅប្រាស្រ័យការផ្ទាល់នឹងរដ្ឋបាលនៃប្រទេសជាមិត្តណាមួយ ។

តាមការសង្កេតរៀងរាមមកឃើញថាពាក្យ ទូត នេះ បើអង្គការណា ឬបុគ្គលណាមួយចាត់ប្រើទៅ ទូតនោះជារបស់អង្គការ ឬរបស់បុគ្គលនោះ ម្ល៉ោះហើយតែងយកនាមរបស់អង្គការ ឬបុគ្គលអ្នកចាត់ប្រើនោះមកដាក់ពីខាងដើមនៃពាក្យជាដរាប ពុំដែលចន្លោះសោះឡើយ ។

សូមលើកឧទាហរណ៍ខ្លះមកបញ្ជាក់ដូចតទៅនេះ ៖-

មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ដែលព្រះរាជាទ្រង់ចាត់ឲ្យទៅប្រាស្រ័យកិច្ចការផ្ទាល់

ជាមួយនឹងរដ្ឋបាលប្រទេសដទៃជាមិត្ត មន្ត្រីនោះហៅថា « រាជទូត », ។. រាជទូតប្រទេសកម្ពុជា ប្រចាំនៅប្រទេសឥណ្ឌា ឬហៅថាឯកអគ្គរាជទូតក៏បាន ។

មន្ត្រីសក្តិធំក្នុងប្រទេសណាមួយ ដែលគ្មានព្រះមហាក្សត្រសោយរាជ្យ ហើយដែលប្រមុខរដ្ឋនៃប្រទេសនោះ ចាត់ប្រើទៅប្រាស្រ័យកិច្ចការផ្សាយលំនឹងរដ្ឋបាលប្រទេសដទៃជាមិត្ត មន្ត្រីនោះហៅថា " រដ្ឋទូត " ឬឯកអគ្គរដ្ឋទូតក៏បាន , ។. រដ្ឋទូតប្រទេសឥណ្ឌាប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា ។

ទេវបុត្រ ឬទេវតាអង្គណា បើព្រះឥន្ទ ឬទេវតាចាត់ប្រើមក ទេវបុត្រឬទេវតាអង្គនោះហៅថា « ទេវទូត » ។. ទេវទូត ដែលមកនិម្មិតជារូបមនុស្សចាស់ , មនុស្សឈឺ, មនុស្សស្លាប់ នឹងអ្នកបួស បង្ហាញព្រះសិទ្ធត្ថកុមារ ក្នុងកាលដែលស្តេចទៅប្រពាតសួនឧទ្យាន ជាមួយនឹងនាយសារថី នាំព្រះទ័យព្រះអង្គធុញទ្រាន់នឹងរាជសម្បត្តិ រហូតដល់ចង់យាងចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ។

បើជាព្រះភិក្ខុសង្ឃអង្គណា ដែលសង្ឃប្រមុខចាត់ប្រើឲ្យទៅធ្វើកិច្ចការអ្វីមួយ ព្រះភិក្ខុសង្ឃអង្គនោះហៅថា „សមណទូត„ ។ ព្រះសោណត្ថេរនឹងព្រះឧត្តរត្ថេរជាសមណទូត ដែលព្រះមោគ្គលីបុត្តតិស្សត្ថេរជាសង្ឃប្រមុខ បានចាត់ឲ្យនាំវិប្បធម៌ព្រះពុទ្ធសាសនាមកផ្សាយ នៅជ្រាយ

សុវណ្ណភូមិក្រោមកដូបគម្ពីនៃព្រះបាទធម្មាសោក ជាមហាក្សត្រប្រទេសឥណ្ឌៀសម័យបុរាណ ។

ឧទាហរណ៍ ដែលទាញយកមកបង្ហាញយ៉ាងខ្លីប៉ុណ្ណេះ ជាការបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថាពាក្យ ទូក នេះ បើអង្គការណា ឬបុគ្គលណាបាត់ប្រើទៅ ទូកនោះជារបស់អង្គការនោះ, ជារបស់បុគ្គលនោះ គឺតែងមាននាមរបស់អង្គការ ឬរបស់បុគ្គលនោះ ដាក់នៅពីមុខជាគ្រឿងសំគាល់ជាដរាបតាំងពីដែលមាន ។

បើយើងរកមកមើលពាក្យដែលគេប្រើសព្វថ្ងៃថា « បណ្ណទូក » ម្តងទៀត តើទូកកង់វិនេះជារបស់អ្នកណា ?, ឆ្លើយថា ជារបស់ «បណ្ណៈ» ។ ចុះ «បណ្ណៈ» នេះ គឺអ្នកណា? ថា «បណ្ណៈ» គឺស្លឹកឈើ, ក្រដាស សៀវភៅ ។ល។ បើដូច្នេះ មានតែបណ្ណទូកនេះ ជាទូករបស់រុក្ខជាតិលើនេះឯង ។

តាមរបៀបមគធភាសា កាលបើចង់ដឹងសព្ទណាមួយ ដែលជាសមាសនាមយ៉ាងនេះជាខុស ឬត្រូវ លោកបង្គាប់ឲ្យចងជាបទវិគ្រោះមើល ។ បើចងសព្ទនោះជាបទវិគ្រោះទៅហើយ ឃើញថាមិនទទឹងទាស់នឹងក្បួនវេយ្យាករណ៍ទេ ហើយឯសេចក្តីនៃបទវិគ្រោះនោះសោតក៏ស្តាប់បានផង ទើបលោកកំណត់ពាក្យនោះជាត្រឹមត្រូវបាន ។

សព្ទថា រាជទូត, រដ្ឋទូត, ទេវទូត និងសមណទូត គេចងជាបទវិគ្រោះបានដូចតទៅនេះ :-

"រាជទូត" ចងជាបទវិគ្រោះថា រញ្ញោ-ទូតោ > រាជទូតោ អ្នកនាំការរបស់ស្តេច ។

"រដ្ឋទូត" ចងជាបទវិគ្រោះថា រដ្ឋស្ស-ទូតោ> រដ្ឋទូតោ អ្នកនាំការរបស់រដ្ឋ ។

"ទេវទូត" ចងជាបទវិគ្រោះថា ទេវានំ-ទូតោ> ទេវទូតោ អ្នកនាំការរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ។

"សមណទូត" ចងជាបទវិគ្រោះថា សមណស្ស ទូតោ> សមណទូតោ អ្នកនាំការរបស់សមណសង្ឃ ។

បទវិគ្រោះដូចខាងលើនេះ លោកហៅថា ឆដ្ឋី តប្បុរិសសមាស ។

ចំណែកពាក្យថា "បណ្ណទូត" ក៏គេអាចចងវិគ្រោះជាឆដ្ឋី តប្បុរិសសមាសទៅបានដែរ ប៉ុន្តែខាស់ទីងស្តាប់សេចក្តីក្នុងបទវិគ្រោះនោះពុំបាន ។ "បណ្ណទូត" ចងជាបទវិគ្រោះថា បណ្ណស្ស-ទូតោ បណ្ណទូតោ> អ្នកនាំការរបស់បណ្ណ ។ ឃើញថាសេចក្តីនេះ ស្តាប់ពុំបានពាល់តែសោះ ព្រោះហេតុថា "បណ្ណ" មិនមែនជាមេបញ្ជាការរបស់ "ទូត" ទេ ។ កាលបើបទវិគ្រោះមានសេចក្តីស្តាប់មិនបានដូច្នេះហើយ តាមរបៀបវេយ្យាករណ៍បាលីលោកទុកសមាសនាមនោះជាខុស ។

ឥឡូវ យើងវិភាគមកពិចារណាតាមការសំគាល់ឃើញរបស់យើងវិញ ថា តើភ្នាក់ងារគងក្រុបខ័ណ្ឌដែលយើងនាំគ្នាហៅថា "បណ្ណទូត" នេះ ជាអ្នកនាំកិច្ចការរបស់បណ្ណ ឬមួយក៏នាំកិច្ចការរបស់ក្រសួង,របស់ក្រុម? ឆ្លើយថា ភ្នាក់ងារប្រភេទនេះ មិនមែនជាអ្នកនាំកិច្ចការរបស់បណ្ណទេ ប្រាកដជាអ្នកនាំកិច្ចការរបស់ក្រសួង, របស់ក្រុមដោយពិត ។ បើដូច្នោះ ភ្នាក់ងារប្រភេទនេះ គឺជាអ្នកនៅក្រោមបង្គាប់របស់ចៅក្រសួង នាយក្រុម ហើយមានមុខងារជាអ្នកនាំកិច្ចការរបស់ក្រសួង របស់ក្រុម ដែលខ្លួននៅធ្វើការ ទៅកាន់ក្រសួង កាន់ក្រុមដទៃ ៗ ដូចជាយើងធ្លាប់ឃើញមកស្រាប់ ។

ដោយហេតុដូចបានអធិប្បាយ ជាសង្ខេបមកពីខាងលើនេះហើយ បានជាគណៈកម្មការវប្បធម៌ យល់ថាមិនគួរយកសព្ទថា "បណ្ណទូត" នេះមកប្រើជាគោរមងាររបស់បុគ្គលិក គងក្រុបខ័ណ្ឌ ជាន់ទាបមួយពួក ដែលថា « (Planton) » នេះឡើយ ព្រោះថា :

១- គណៈកម្មការវប្បធម៌ មានសេចក្ដីស្ដាយចំពោះពាក្យ ទូត នេះពន់ពេក ព្រោះពាក្យនេះខ្មែរយើងធ្លាប់ប្រើធ្លាប់ហៅនិយាយស្ដីជាយូរអង្វែងមកហើយ ។ មានព្រំដែនខ័ណ្ឌសីមាជាក់ច្បាស់ណាស់ ៗ គឺថាកាលបើយើងឮគេនិយាយថាពួកទូត, អគ្គទូត, ឡានទូត ដូច្នេះជាដើម យើងស្ដាប់ន័យរបស់ពាក្យនេះបានភ្លាមថា អ្នកនោះឯងជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ ជា

អ្នកបំរើរបស់រដ្ឋបាលប្រទេសណាមួយ ឬក៏រថយន្តនោះឯងជារបស់លោកអ្នកបំរើប្រទេសណាមួយ ។ លុះយើងយកពាក្យ ទូត នេះដោយគ្រាន់តែថែមសព្ទមួយពីខាងមុខថា „បណ្ណ" ភ្ជាប់មកប៉ុណ្ណោះមកហៅប្រើជាគោរមងាររបស់អ្នកងារជាន់ទាបនេះទៅវិញ ឃើញថាជាការនាំឲ្យខូចទំហំន័យរបស់ពាក្យផង ទាំងជាការនាំឲ្យយើងលែងស្តាប់សេចក្តីរបស់ពាក្យនេះបានដោយភ្លាមៗផង ព្រោះត្រូវតែចាំសួរបញ្ជាក់ថែមទៀតសិនថា ទូត នោះគឺជានរណា? ។

សូមអភ័យទោស ! កន្លែងដែលជំពប់ខាងលើនេះ ពុំមែនគណៈកម្មការវប្បធម៌ មិនចង់ឲ្យបុគ្គលិកតូចតាច បានឈ្មោះ, មានគោរមងារប្រហាក់ប្រហែលនឹងអ្នកធំនោះទេ ការប្រកាន់វណ្ណៈខ្ពស់ ទាប ដូច្នេះពុំចូលក្នុងបទបញ្ញារបស់គណៈកម្មការវប្បធម៌ឡើយ ។ ដោយចំពោះ គឺគណៈកម្មការវប្បធម៌ គ្រាន់តែមានសុទ្ធចិត្តចង់រក្សាទុកនូវទំហំន័យរបស់សព្ទនីមួយៗ កុំឲ្យរលាយលត់ព្រំដែនខណ្ឌសីមាតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះឯង ។ សូម្បីក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរ ក៏បានពន្យល់ថាទូតគឺជាមន្ត្រីសក្តិធំដែលរាជការចាត់ទៅជាតំណាងដើម្បីនិយាយការផ្ទាល់នឹងរដ្ឋបាលប្រទេសដទៃដែរ ។

៦ - គណៈកម្មការវប្បធម៌ត្រិះរិះទៅឃើញថាពាក្យ បណ្ណទូត នេះមានដំណើរមិនស្របទៅតាមក្បួនវេយ្យាករណ៍បាលីផង ទាំងសេចក្តីល្អិត

របស់សព្ទនេះក៏ស្គាប់មិនបានផង ដូចបានជំពបមកហើយខាងលើនេះស្រាប់ ។

ហេតុដូចបានជំពបមកខាងលើនេះហើយ បានជាគណៈកម្មការវប្បធម៌ ជ្រើសយកពាក្យមួយមាត់ថា « លេខហារ » មកជាជំនួសពាក្យថា "បណ្ណ" នេះទៅវិញ ។ លេខហារបើដូចទៅនឹងពាក្យបារាំងមានន័យប៉ុនគ្នានឹងពាក្យថា (Planton) ។

"លេខហារ" ជាពាក្យមគធៈ រួមមកពីសព្ទពីរគឺៈ លេខៈ ១ សព្ទនឹង ហារ ១ សព្ទ ។ លេខៈ ប្រែតាមអត្ថរូបថា «ការសរសេរ,ការគូស, គូរ,ពាស,គំនូរ,ស្នាម,គំនូស,អក្សរ,សំបុត្រ,បុគហ្វាយ ។ អត្ថប្រដិរូបថា «ទេវតា» ។ ហារៈ ប្រែថា អ្នកដែលនាំយកអ្វីៗទៅ, រួមសព្ទទាំងពីរចូលគ្នាជា «លេខហារ" (ជាសមាសនាម) បានន័យថា បុរសដែលមានការៈខាងនាំយកសំបុត្របុគហ្វាយ ។ លេខហារ សរសេរ "ស្រៈអេ-ល ទីង ខ, ហ ស្រៈ អា រ- ទីង ត្បៀ អានថា (លេ-ខ័ក-ហារ) បើជាស្ត្រីហៅថា „លេខហារិនី" ដូច្នេះពាក្យបារាំងថា (Planton) ខ្មែរយើងថា «លេខហារ,, បើគ្នាក់ងារនេះជាស្ត្រីគេហៅថាលេខហារិនី ។

សព្ទនេះអាចប្រើបានជាសាធារណៈមិនមែនចំពោះតែភ្នាក់ងាររបស់រាជការទេ សូម្បីតែភ្នាក់ងារក្នុងក្រុមជាឯកជន ដែលមានមុខការជាអ្នកនាំ

លិខិតសំបុត្រស្នាមរបស់ក្រុមពីនេះទៅនោះ   ក៏ហៅថាលេខហារី ឬលេខហារិនីបានដូចគ្នា ។

ក្នុងវចនានុក្រមភាគទី១ មានពាក្យមួយសព្ទទៀតដែរថា ''កណ្ឌិល'' សរៈសរ (ក–ណ-ដើងឌ-ស្រៈអ៊ នីង–ល) លោកពន្យល់ថា អ្នកនាំដំណឹងទៅមក អ្នកនាំសំបុត្រ, អ្នករត់សំបុត្រ (ហៅថាកណ្ឌិលជន ឬកណ្ឌិលបុរស ក៏បាន) ។ ក៏ប៉ុន្តែ គណៈកម្មការវប្បធម៌ ពុំបានរើសយកពាក្យកណ្ឌិលនេះ មកផ្ទឹមនឹងពាក្យបារាំងថា (Planton) នោះឡើយ ព្រោះហេតុពាក្យកណ្ឌិលនេះមានអត្ថានុរូបជ្រាលជ្រៅពេក ហើយថែមទាំងសូរសំឡេងក៏ពុំសូវពិរោះដល់ត្រចៀកផង ដូច្នេះទើបគណៈកម្មការដកលកណ្ឌិលនេះទុកមួយអន្លើ ហើយជ្រើសរើសពាក្យថា លេខហារីមកផ្ទឹមនឹងពាក្យបារាំងថា (Planton) ទៅវិញ ។

ក្នុងអវសានកថានេះ តាងនាមគណៈកម្មការវប្បធម៌, ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះលោកអ្នកអានដោយយកចិត្តទុកដាក់ទាំងឡាយ ហើយសូមសន្យាថា តទៅបើមានឱកាសល្មមទៀតបាន ខ្ញុំនឹងដកយកពាក្យខ្លះដែលគណៈកម្មការវប្បធម៌បានប្រែ ឬបង្កើតរួចហើយនោះ មកពន្យល់ជាសេចក្តីឡើងឆ្លាយស្តាប់ជាមិនខាន ។ ក្នុងទីនេះសូមបញ្ចប់ដោយសង្ខេបតែប៉ុណ្ណោះ ។

ផ្នែកកំណត់និងប្រវត្តិការណ៍

បុណ្យនមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយ

លោក ចង-វង រៀបរៀង

ដោយព្រះរាជក្រឹត្យលេខ ៧៣ ន.ស- ចុះថ្ងៃទី ២៤ មករា ១៩៥៨ ទ្រង់កំណត់ទុកជាផ្លូវការថា នៅថ្ងៃ១៤ កើត និងថ្ងៃ ១ រោច ខែពិសាខ រៀងរាល់ឆ្នាំតទៅ ត្រូវធ្វើបុណ្យនមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយ នាមុខស្ថានីយរាជរថយន្តយានក្រុងភ្នំពេញ ជាទីប្រតិស្ឋានព្រះបរមសារីរិកធាតុ នៃព្រះសក្យមុនីសម្ពុទ្ធបរមគ្រូនៃយើង ទើបបុណ្យនេះ បានធ្វើឡើងក្រោមព្រះរាជាធិបតីភាពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ នៃព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង ចំនួន ២ ឆ្នាំមកហើយ គឺនៅ ព.ស. ២៥០១-២៥០២ (គ.ស. ១៩៥៨-១៩៥៩) ក្រោយពីបុណ្យ ព.ស.២៥០០ មក ។

ឯបុណ្យនមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយ នៅ ព.ស- ២៥០៣ (១៩៦០) នេះ បានប្រារព្ធធ្វើដូចតទៅនេះ ៖

ថ្ងៃទី ១ :

ថ្ងៃ១៤កើតខែពិសាខ ព.ស. ២៥០៣ (១០-៥-៦០)

ពេលរសៀលម៉ោង ១៧ · ៣០ មានការជួបជុំព្រះសង្ឃ ៨០ អង្គ

ព្រះរាជវង្សានុវង្ស ប្រធានសភាទាំងពីរ នាយករដ្ឋមន្ត្រី បានហ្វានតុលាការជាន់ខ្ពស់ សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសភាទាំងពីរ ប្រធានពុទ្ធិកសមាគមទាំង ៣ មន្ត្រីគ្រប់តំណែង ទាំងទាហានទាំងស៊ីវិល លោកស្រី ព្រមទាំងឧបាសក ឧបាសិកា និមន្ត ស្តេចយាង អញ្ជើញមកដល់កន្លែងប្រកបពិធីបុណ្យ រង់ចាំគោរពសម្តេចក្រុមព្រះមុនីរេតប្រធានក្រុមប្រឹក្សាពជានុសិទ្ធិ ។

លុះដល់ម៉ោង ១៨-០០ សម្តេចក្រុមព្រះមុនីរេត ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាពជានុសិទ្ធិ ស្តេចយាងដល់ ដោយមានព្រះរាជបរិពារផ្តល់ព្រះអគ្គិតាមហែ ។

ទាហានក្រុមរក្សាព្រះអគ្គ ក្រុមខេមរភូមិន្ទ ក្រុមក្មេងកងវរសេនាតូចរក្សាព្រះអគ្គ ក្រុមតន្ត្រីព្រះរាជទ្រព្យ ធ្វើការវន្ទនាតាមទម្លាប់ ។

លុះសម្តេចក្រុមព្រះមុនីរេត ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាពជានុសិទ្ធិ ទ្រង់គង់ប្រថាប់លើព្រះពន្លាហើយ ក៏ធ្វើពិធីគោរពទង់ជាតិ ទង់សាសនា ដោយមានសិស្សប្រុស-ស្រី បន្ទូបទនគររាជ និងបទសរភញ្ញ ។ គ្រានោះព្រះសង្ឃ គ្រហស្ថ ក៏បានក្រោកឈរបែរព្រះភក្ត្រមុខគោរពព្រះសក្យមុនីចេតិយ ។ តមក ឯកឧត្តម ជូ ព្រឿង នាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការ ថ្លែងក្នុងនាមនៃព្រះរាជរដ្ឋាភិបាលខ្មែរសុន្ទរកថា សំដែងសេចក្តីគោរពចំពោះព្រះសក្យមុនីចេតិយ មានសេចក្តីដូចតទៅនេះ ៖

សូមព្រះរាជទានក្រាបបង្គំទូល សម្តេចក្រុមព្រះ ជាប្រធាន ក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ-

សូមទ្រង់ជ្រាបក្រោមល្អងធូលីព្រះបាទ ។

ក្នុងនាមនៃព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមព្រះរាជទានទទួលអំណរយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះព្រះករុណាធិគុណ នៃសម្តេចជាម្ចាស់ ដែលបានស្តេចយាងមកជាព្រះអធិបតីភាព ទីនងជាព្រះរាជកិត្តិយសក្នុងពិធីបុណ្យនមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយ នាថ្ងៃនេះ ។

សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស,

ព្រះបរមសារីរិកធាតុនេះ ពិតជាព្រះអដ្ឋិធាតុនៃព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូជាម្ចាស់នៃយើង ដែលសម្តេចព្រះឧបយុវរាជ បានទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសព្រះរាជទានឲ្យមានពិធីដង្ហែជាឱឡារិកពីព្រះបរមរាជវាំង មកដំកល់លើព្រះសក្យមុនីចេតិយ ក្នុងឱកាសពិធីបុណ្យពុទ្ធសករាជ ២.៥០០ វស្សា កាលពីថ្ងៃទី ១២ ឧសភា ១៩៥៧ ។

លំដាប់មក ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង បានទ្រង់ឡាយព្រះហស្ថលេខាលើព្រះរាជក្រឹត្យលេខ ៧៣ ន ស ចុះថ្ងៃទី ២៤ មករា១៩៥៨ កំណត់ឲ្យធ្វើពិធីនមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយនេះ នៅថ្ងៃ ១៥ កើត ទីនថ្ងៃ ១ ពេញខែពិសាខរៀងរាល់ឆ្នាំ ទាំងចាត់ទុកបុណ្យនេះជាបុណ្យជាតិ ។

ជាកិច្ចអនុវត្តន៍តាមព្រះរាជក្រឹត្យខាងលើនេះ ក្រសួងធម្មការ ដោយ

រួបរួមទាំងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងនានា ព្រមទាំងសាលាក្រុង និងសមាគមពុទ្ធសាសនា បានចាត់ចែងការបុណ្យនេះចំនួន ២ ឆ្នាំ កន្លងមកហើយ ឃើញថា ពិធីបុណ្យទម្កើងព្រះសក្យមុនីចេតិយ មានអាយុគំរប់ ៣ ឆ្នាំ និងឆ្នាំនេះ ។

សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ,

ឱកាសនេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមព្រះរាជទានព្រះវរោកាសសម្តេចជាម្ចាស់ ថ្វាយសេចក្តីគោរពចំពោះព្រះបរមសារីរិកធាតុ និងព្រះគុណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ព្រះអង្គ តាមន័យដូចតទៅនេះ ៖

សូមទម្កើងព្រះសមណគោតមបរមគ្រូជាម្ចាស់ ថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃ ១៥ កើតខែពិសាខ ដែលព្រះអង្គទ្រង់ប្រសូត្រ ទ្រង់បានត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ និងទ្រង់ព្រះបរិនិព្វាន ជាឧត្តមបុគ្គលប្រកបដោយសុភមង្គលយ៉ាងឧឡារិក ដែលពួកពុទ្ធបរិស័ទបានចងចាំទុកជានិច្ចក្នុងដួងចិត្តរបស់ខ្លួន នូវព្រឹត្តិហេតុដ៏អស្ចារ្យរបស់ព្រះអង្គ ឥតមានភ្លេចសោះឡើយ ។

បពិត្រព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូជាម្ចាស់,

ព្រះអង្គទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ២៥០៣ ឆ្នាំហើយ ប៉ុន្តែព្រះពុទ្ធសាសនាដែលជាឱវាទរបស់ព្រះអង្គក្តី, ព្រះបរមសារីរិកធាតុរបស់ព្រះអង្គក្តី, ព្រះពុទ្ធរូបជាឧទ្ទេសិកចេតិយស្នងព្រះអង្គក្តី បានឋិតនៅគង់វង្សទាំងអស់

ស្ទើរតែគ្មានខ្វះអក្ខរៈ ឬបទបាឋព្រះគាថាណាមួយឡើយ ។

សាសនធម៌របស់ព្រះអង្គ បានមកប្រតិស្ឋានទៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា អស់រយៈកាលជាយូរអង្វែងឆ្នាំហើយ គឺតាំងពីសតវត្សរ៍ទី ១០ នៃពុទ្ធសករាជម៉្លេះ គិតទៅជាង ១.០០០ ឆ្នាំហើយ តែអាស្រ័យហេតុដោយគុណធម៌ គឺជំនឿនិងការគោរពយ៉ាងមុតមាំនៃព្រះមហាក្សត្រខ្មែរនិងប្រជាជាតិខ្មែរទាំងឡាយ ព្រះបរមពុទ្ធោវាទរបស់ព្រះអង្គ សឹងនៅមានថិរភាពនិងវឌ្ឍនភាពរុងរឿងជាលំដាប់ ហាក់បីដូចជាកាលព្រះអង្គគង់ធមានទៅឡើយ ។

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ,

ថ្ងៃនេះ ជាអភិលក្ខិតកាល ប្រកបដោយសិរីសួស្តីជ័យមង្គលដ៏ប្រសើរ ប្រជាជាតិខ្មែរទាំងមូល មានសម្តេចក្រុម ព្រះជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលទុតិយ បានស្តេចយាងអញ្ជើញមកជួបជុំក្នុងទីនេះ ដើម្បីធ្វើពិធីនមស្ការបូជា ចំពោះព្រះបរមសារីរិកធាតុរបស់ព្រះអង្គដែលប្រតិស្ឋាននៅលើព្រះសក្យមុនីចេតិយនេះ ដោយគ្រឿងសក្ការបូជាមានទៀនធូប និងផ្កាកម្រងជាដើម ដើម្បីជាទីរលឹកដល់ព្រះអង្គ ដែលទ្រង់ប្រកបដោយមហាករុណាគុណជាអនន្ត ហើយបានប្រតិស្ឋានព្រះបរមពុទ្ធោវាទ ឲ្យសព្វសត្វគ្រប់រូបគ្រប់ជញ្ជក់យកអត្ថរស គឺប្រតិបត្តិតាម ដរាបមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

បពិត្រព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់,

គុណព្រះបរមនាមនៃសម្តេចព្រះមហាក្សត្រិយានី សម្តេចក្រុមព្រះប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ, គុណនាមនៃសម្តេចឧបយុវរាជ នឹងគុណនាមនៃនៃព្រះរាជរដ្ឋាភិបាល រដ្ឋសភា ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជអាណាចក្រ ព្រមទាំងប្រជាជាតិខ្មែរទាំងមូល ខ្ញុំព្រះអង្គសូមបួងសួងចំពោះគុណព្រះរតនត្រ័យព្រមទាំងវត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិ សូមជួយអភិបាលសម្តេចទាំង ២ ព្រះអង្គនឹងក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ឲ្យបានប្រកបដោយសេចក្តីសុខចំរើន រុងរឿងជាភិយ្យោភាពតទៅ ។

មួយវិញទៀត សូមគុណព្រះរតនត្រ័យជួយប្រោសព្រំពិភពលោកទាំងមូលឲ្យបានសន្តិភាព ប្រាសចាកការចងពៀរព្យាបាទគ្នាទៅវិញទៅមកតាំងពីពេលនេះតទៅ ។

មួយវិញទៀត ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមប្រមូលកុសលរាសីទាំងអស់ដែលកើតអំពីពិធីបុណ្យនេះ ក្រាបបង្គំថ្វាយចំពោះព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធ នៃព្រះសពព្រះករុណាព្រះមហាកាញ្ចនកោដ្ឋ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសទទួលនូវឥដ្ឋមនុញ្ញផលនេះ ដោយព្រះរាជហឫទ័យប្រកបដោយសោមនស្សចេតនា ហើយសូមព្រះអង្គបានទទួលនូវព្រះបរមសុខគុណសម្បត្តិទាំង ៣ ប្រការ គឺសម្បត្តិមនុស្ស សម្បត្តិទេវតា នឹងសម្បត្តិព្រះនិព្វានជាអវសានជាតិរបស់ព្រះអង្គ កុំបីឃ្លាតឡើយ ។

លុះចប់សុន្ទរកថា នៃឯកឧត្ដម ជូ-ព្រៀង នាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការហើយ គំធ្វើពិធីនមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយ ជាឧឡារិក ដោយលោក ឈឹម ស៊ុមន៍ សាស្ត្រាចារ្យនៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រឹត ជាអ្នកនាំពុទ្ធបរិស័ទ មានសម្ដេចក្រុមព្រះមុនីវេត ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាពជានុសិទ្ធិជាដើម ទ្រង់ទទួលតាមសូត្រតាម ៗ បន្ទាប់ពីនេះ បានធ្វើពិធីប្រទក្សិណព្រះសក្យមុនីចេតិយបូជាផ្កាកម្រង ដោយសម្ដេចក្រុមព្រះមុនីវេតប្រធានក្រុមប្រឹក្សាពជានុសិទ្ធិ ព្រមទាំងវរៈជនទាំងអស់ មានលោកអាចារ្យដែលជាអ្នកនាំព្រះពជដំណើរ ៗ ឯព្រះសង្ឃ មន្ត្រីពុទ្ធបរិស័ទ បានចេញពីវេទិកាមកឈរគោរពចំពោះព្រះសក្យមុនីចេតិយតាមទីកន្លែងដែលគណៈកម្មការរៀបចំប្រគេន-ជូនក្នុងពេលនោះ ៗ

សម្ដេចក្រុមព្រះមុនីវេតប្រធានក្រុមប្រឹក្សាពជានុសិទ្ធិ ស្ដេចយាងប្រថាប់លើព្រះពន្លាវិញ ៗ ព្រះសង្ឃ ៨០អង្គ ត្រឡប់មកគង់លើវេទិកាវិញដែរ ៗ

តមក ព្រះសង្ឃក៏បានចំរើនពុទ្ធជ័យមង្គលគាថា ៗ

សម្ដេចក្រុមព្រះមុនីវេតប្រធានក្រុមប្រឹក្សាពជានុសិទ្ធិ ស្ដេចយាងត្រឡប់ ដោយមានព្រះពជបរិពារដែលតាមហែ ៗ

បន្ទាប់ពីនេះមក បានបើកឱកាសឲ្យពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់ប្រភេទចូលធ្វើសក្ការបូជារហូតដល់ម៉ោង ២១ ៗ ចាប់តាំងពីម៉ោង ២០ មក ពិធី

វិសាខបូជា ក្រោមកិច្ចបាត់បែងនៃពុទ្ធិកសមាគមទាំង ៣ ក្នុងការចេតម្ភនៃក្រសួងធម្មការ រហូតដល់ម៉ោង ១ ជាងអធ្រាត្រ ។

ថ្ងៃទី២:

ថ្ងៃ ១ រោចខែពិសាខ ព.ស–២៥០៣ (១១–៥–៦០)

ពេលព្រឹកម៉ោង ៨ ៣០ ជួបជុំព្រះសង្ឃ ៨០ អង្គ ព្រះរាជវង្សានុវង្ស ប្រធានសភាទាំង២ នាយករដ្ឋមន្ត្រី ចាងហ្វាងតុលាការជាន់ខ្ពស់ សមាជិករដ្ឋាភិបាល សមាជិកសភាទាំង ២ ប្រធាននៃពុទ្ធិកសមាគម ទាំង ៣ មន្ត្រីគ្រប់តំណែង ទាំងទាហាន ទាំងស៊ីវិល លោកស្រី ព្រមទាំងឧបាសក ឧបាសិកា និមន្ត ស្តេចយាង អញ្ជើញដល់ រង់ចាំគោរពសម្តេចព្រះមហាក្សត្រិយានី និងសម្តេចក្រុមព្រះប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ។

ម៉ោង ៨.៤៥ សម្តេចព្រះមហាក្សត្រិយានី សម្តេចក្រុមព្រះប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ស្តេចយាងដល់ ដោយមានព្រះរាជបរិពារផ្ទាល់ព្រះអង្គតាមហែ ។

ទាហានក្រុមរក្សាព្រះអង្គ ក្រុមខេមរភូមិន្ទ ក្រុមភូមិកងវរសេនាតូចរក្សាព្រះអង្គ ក្រុមតន្ត្រីព្រះរាជទ្រព្យ ធ្វើគារវកិច្ចតាមទម្លាប់ ។

សម្តេចព្រះមហាក្សត្រិយានី សម្តេចក្រុមព្រះប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិទ្រង់ស្តេចយាងប្រថាប់លើព្រះពន្លា ។

ពិធីសមាទានសីល ដោយៈលោកឈឹម-ស៊ុមទ៍ ជាអាចារ្យ អារាធនា, សម្ដេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី សង្ឃនាយកគណៈមហានិកាយ ថ្វាយសីល ។

ម៉ោង ៩.០០ ព្រះរាជពិធីដាក់បាត្រព្រះសង្ឃ ៨០ អង្គ ។

សម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី សម្ដេចក្រុមព្រះធានក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ស្ដេចយាងប្រថាប់លើសុវណ្ណកោច្ឆៈវិញ ។ ឯព្រះសង្ឃ លុះទទួលបង្ហាន់រួចហើយ និមន្តត្រឡប់មកគង់លើកៅអីវិញដែរ ។

កាលបើព្រះសង្ឃអត្ដានុមោទនា អាចារ្យ យំកិច្ចរួចហើយ មានធ្វើពិធីដាក់ទង់ជាតិ ទង់សាសនា ដោយសិស្សប្រុស-ស្រី បន្ទីបទនគររាជ និងបទសរភញ្ញបូជថ្ងៃទី១ ។ ព្រះសង្ឃគ្រហស្ថ ក្រោកឈរបែរព្រះភក្ក្រ-មុខគោរពចំពោះសក្យមុនីចេតិយ ។

លុះដល់ម៉ោង ១០.០០ សម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី សម្ដេចក្រុមព្រះប្រធានក្រុមប្រឹក្សារាជានុសិទ្ធិ ទ្រង់ស្ដេចយាងត្រឡប់ ដោយមានព្រះរាជបរិពារដដែលតាមហែ ។

បន្ទាប់ពីនេះ ពួកបរិស័ទដាក់បាត្រព្រះសង្ឃចំនួន ៩០០អង្គ ក្រោមកិច្ចចាត់ចែងពុទ្ធិកសមាគមទាំង៣ គឺការិយាល័យនៃក្រសួងធម្មការ ។

ចប់ពិធីបុណ្យនមស្ការព្រះសក្យមុនីចេតិយតែប៉ុណ្ណេះ ។

វចនានុក្រមសំស្ក្រឹត-ខ្មែរ

(តមក)

ព្រះមហា ប៉ាង-ខាត់ រៀបរៀង

អតិជវ គុ. ដែលរឹងក្រៃលែង, ដែលចាស់ក្រៃលែង ។

អតិជល គុ. ដែលមានទឹកក្រៃពេកៈ ដែលមានទឹកច្រើន ។

អតិជវី គុ. ដែលមានសន្ទុះក្រៃលែង ។—តា, ស្ត្រី. ភាវនៃ - - - - មានសន្ទុះក្រៃលែង ។

អតិជវិន គុ. ដែលមានសន្ទុះក្រៃលែង ។ —តា, ស្ត្រី. ភាវនៃ . . . មានសន្ទុះក្រៃលែង ។

អតិជាត គុ. ដែលកើតក្រៃលែង, ដែលប្រសើរជាង ។

អតិជិតកាសិន គុ. ដែលនាំឲ្យមានជ័យក្រៃលែង ។ អតិកាសិតា, ស្រី.កិរិយានាំឲ្យមានជ័យក្រៃលែង ។

អតិជីវី ធាតុ. រស់នៅដោយក្រៃលែង, រស់នៅប្រសើរ ។

អតិជីវិម្ឫតក គុ. ដែលស្លាប់ប្រសើរជាងរស់ ។

អតិឌីន នបុ. កិរិយាហើរលឿន ។

អតិតត គុ. ដែលឆ្អែតក្រៃលែង ។

(នៅមានត)